

Strateški razvojni program Općine Unešić za razdoblje 2015. – 2020.

UHY Savjetovanje d.o.o.

„Strateški razvojni program Općine Unešić za razdoblje 2015. – 2020.“

izradio je:

Hrvatske mornarice 1 H

21 000 Split

Tel +385 (0)21 612 673

Fax +385 (0)21 612 672

Email savjetovanje@uhy.hr

Web www.uhy.hr

Pri izradi ovog strateškog razvojnog programa korišteni su podaci dobiveni od odgovornih osoba i javno dostupnih podataka Općine Unešić.

© 2016 UHY SAVJETOVANJE d.o.o. Sva prava pridržana.

Sadržaj ovog dokumenta zaštićen je autorskim pravima. Izmjene, kraćenja, proširenja i nadopune moguće su samo uz prethodnu pisanu suglasnost autora.

Sadržaj:

1. UVOD	1
2. ANALIZA STANJA	2
2.1. Zakonodavni okvir i dosadašnja praksa	2
2.2. Opći podatci o općini	2
2.2.1. Prirodna baština – Natura 2000	4
2.3. Kapaciteti sustava Općine	5
2.3.1. Ljudski resursi	5
2.3.2. Proračun Općine	5
2.3.2.1. Analiza proračunskih prihoda i investicijskog potencijala Općine	10
2.3.3. Imovina i vlasnički udjeli	11
2.4. Demografska obilježja	11
2.4.1. Stanovništvo	11
2.4.2. Stanovanje	17
2.4.3. Tržište rada	17
2.4.4. Nezaposlenost	20
2.5. Gospodarstvo	20
2.5.1. Opći pokazatelji	20
2.5.2. Poslovno okruženje	23
2.5.2.1. Poslovna infrastruktura	23
2.5.3. Analiza izabраниh sektora	24
2.5.3.1. Poljoprivreda	24
2.5.3.2. Turizam	37
2.6. Prostorno planiranje i infrastruktura	39
2.6.1. Prostorno planiranje	39
2.6.2. Prometna infrastruktura	41
2.6.2.1. Cestovni promet	41
2.6.2.2. Željeznički promet	42
2.6.3. Vodoopskrba i odvodnja	42
2.6.4. Zaštita okoliša	44
2.6.4.1. Ostali aspekti zaštite okoliša	44
2.6.4.2. Upravljanje i odlaganje otpada	44
2.6.5. Energetski sustavi	45

2.6.6. ICT.....	45
2.6.7. Društvena infrastruktura.....	47
2.6.7.1. Odgoj i školstvo	47
2.6.7.2. Zdravstvo i socijalna skrb	47
2.6.7.3. Kultura	48
2.6.7.4. Sport i rekreacija.....	53
3. SWOT ANALIZA	54
3.1. SWOT -Kapaciteti sustava Općine.....	54
3.2. SWOT - Resursi i infrastruktura.....	55
3.3. SWOT - Društvene djelatnosti	56
3.4. SWOT - Gospodarstvo.....	56
4. STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM	58
4.1. Vizija i misija	58
4.2. Strateški ciljevi razvoja	58
4.2.1. Prioriteti i mjere	60
4.3. Akcijski plan i popis projekata.....	67
5. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA	67
POPIS TABLICA	82
POPIS GRAFIKONA	83
POPIS SLIKA.....	83

1. UVOD

Strateški razvojni program Općine Unešić je temeljni dokument razvoja općine, formiran u svrhu planiranja, provedbe, kontrole i ocjenjivanja ukupnog razvitka u periodu od 2014. – 2020. godine.

Sadrži sažeti prikaz realno ostvarivih preferencija zajednice kao rezultat zajedničkog angažmana na rješavanju problema i potreba jedinice lokalne samouprave. Služi kao vodič i okvir lokalnoj samoupravi u procesu razvoja. Osim toga, potencijalnim investitorima daje uvid u strategiju zajednice u koju žele ulagati, dok je za donatore osnovni dokument na temelju kojega odlučuju o raspodjeli bespovratnih sredstava. Njegova svrha je: sveobuhvatni održivi razvoj zajednice, optimalno korištenje resursa, postizanje zadanih ciljeva razvoja te zadovoljstvo stanovnika zajednice.

Kako bi se postigao željeni efekt, u izradu Strateškog razvojnog programa uključeni su predstavnici svih struktura zajednice formiranih u radne skupine. Na taj način se doprinijelo sveobuhvatnosti programa razvoja. Članovi radnih skupina su diskusijom o trenutnom stanju, problemima i prioritetima zajednice, te uz konstruktivnu raspravu, formirali sliku realnoga stanja općine. Pravilno utvrđena slika stanja preduvjet je za određivanje prioriteta i ciljeva koji se postavljaju kao orijentir budućeg razvoja.

Koncept Strateškog razvojnog programa Općine Unešić podijeljen je u tri opća dijela: Analiza stanja, SWOT analiza te posljednji, ključni dio definirani strateški razvojni program.

Analiza stanja je početna faza izrade Strategije koja uključuje detaljnu analizu i presjek stanja po najvažnijim segmentima općine. Segmenti koji će se analizirati unutar ovog dijela su: opći podatci o Općini, demografija, gospodarstvo (s naglaskom na poljoprivredu i turizam), prostorno planiranje i infrastruktura, uključujući i zaštitu okoliša te društvenu infrastrukturu (odgoj i obrazovanje, kulturu, zdravstvo, sport i rekreaciju). Cilj ovog dijela je detaljna analiza sadašnjeg stanja općine u namjeri da prikupljene informacije posluže kao oslonac za donošenje budućih odluka.

Analiza pojedinih segmenata nije sama sebi svrha, nego predstavlja polaznu točku za sljedeći korak u izradi Strateškog razvojnog programa, a to je SWOT analiza. Izradom SWOT analize identificirane su: vlastite snage Općine koje treba dalje jačati i razvijati, vlastite slabosti Općine koje treba umanjivati, vanjske prilike koje je potrebno koristiti i vanjske prijetnje na koje se potrebno pripremiti i njihovo djelovanje pokušati neutralizirati.

Ključni dio Strateškog razvojnog programa Općine Unešić je definiranje ciljeva, prioriteta i mjera koji postavljaju temelje za budući razvoj.

2. ANALIZA STANJA

Analiza stanja je početna faza izrade Strategije koja uključuje detaljnu analizu i presjek stanja po najvažnijim segmentima općine.

2.1. Zakonodavni okvir i dosadašnja praksa

Politika regionalnog razvoja ima za cilj pridonijeti društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala. U službi cilja regionalnog razvoja stoji Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske koji definira obavezu izrade županijskih strateških planova, dok se izrada lokalnih strateških planova ne smatra obaveznom.

Strategija razvoja općine Unešić je planski dokument politike lokalnog razvoja kojim se određuju strateški ciljevi i prioriteti održivog društveno gospodarskog razvoja općine. Strateški ciljevi i prioriteti usklađeni su sa sljedećim zakonskim aktima, razvojnim dokumentima:

- Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske
- Zakonom o proračunu
- Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske iz 2010. godine
- Razvojnom strategijom Šibensko-kninske županije 2011.-2013.
- Prostornim planom uređenja Općine Unešić, s izmjenama i dopunama iz 2007. godine

Strategija razvoja općine biti će usklađena sa strategijom Europa 2020 i njenim smjernicama, dok će se priprema projekata odvijati u skladu s Operativnim programima EU.

Europa 2020. je strategija za rast i radna mjesta Europske unije pokrenuta 2010. Glavni cilj strategije je stvaranje uvjeta za pametan, održiv i uključiv rast. Do kraja 2020. godine utvrđeno je pet ciljeva koji uključuju: zapošljavanje, istraživanje i razvoj, klimatske promjene/energiju, obrazovanje, socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva.

2.2. Opći podatci o općini

Lokacija: Šibensko-kninska županija

Površina: 187,45 km²

Broj stanovnika: 1.686 (popis stanovništva 2011.)

Općina Unešić smjestila se na središnjem dijelu rubnog istočnog područja u Šibensko - kninskoj županiji, što joj daje poseban geografski značaj jer se nalazi na prijelaznom području između srednje i sjeverne Dalmacije. Graniči s gradovima Šibenikom i Drnišom te općinom Ružić unutar Šibensko - kninske županije, ali i s općinama Prgomet, Lećevica i Muć koje se nalaze u Splitsko - dalmatinskoj županiji.

Slika br. 1: Općina Unešić

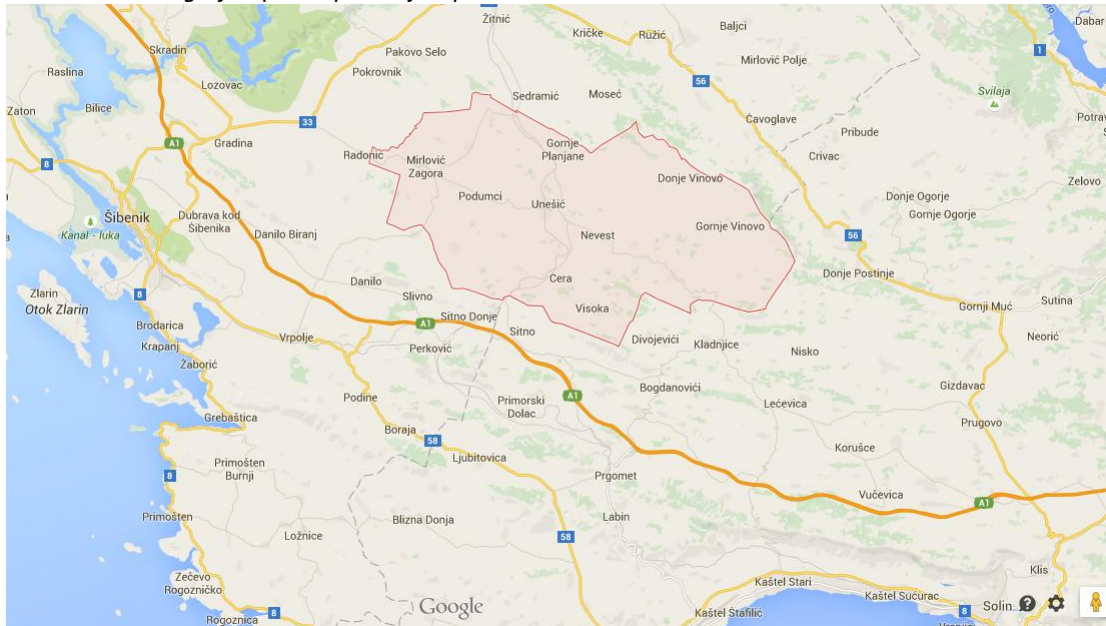
Izvor: [http://hr.worldmapz.com/admin2/35101017 fr.htm](http://hr.worldmapz.com/admin2/35101017_fr.htm) (datum pristupa: 20.08.2015.)

Područje općine Unešić obuhvaća 16 naselja i to: Ceru, Čvrljevo, Donje Planjane, Donje Utore, Donje Vinovo, Gornje Planjane, Gornje Utore, Gornje Vinovo, Koprno, Ljubostinje, Mirlović Zagora, Nevest, Ostrogašica, Podumci, Unešić, te Visoku. Među naseljima, posebno se ističe općinsko središte Unešić. Sadašnje naselje Unešić je administrativno-upravno, gospodarsko, obrazovno-kulturno, zdravstveno i uslužno središte ovog kraja.

Unešić se prvi put spominje 1298. godine, a kroz povijest općina se nalazila pod vlasti Venecije, Turske, Francuske i Austro – Ugarske. Tijekom 19. stoljeća izgradnjom prometne infrastrukture počinje dobivati na značaju.

Veličinom od 187,45 km² zauzima 6,26% površine županije što je stavlja na 6. mjesto među 19 jedinica lokalne samouprave Šibensko-kninske županije. Od velikog je značaja za općinu blizina mikroregionalnog središta Drniša (18 km), od županijskog, regionalnog i gradskog središta Šibenika (32 km), od susjednih važnijih i većih gradskih središta Trogira (38 km), Knina (43 km), Solina (49 km) i Sinja (50 km) te od makroregionalnog središta i gradske aglomeracije Splita (60 km).

Slika br. 2: Kartografski prikaz područja Općine Unešić

Izvor: <https://www.google.hr/maps> (datum posjeta: 24.08.2015.)

2.2.1. Prirodna baština – Natura 2000

Ekološka mreža Republike Hrvatske, proglašena Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/2013), predstavlja područja ekološke mreže Europske unije Natura 2000.

Ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000) prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži čine:

- područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i
- područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju)¹.

Na području Općine Unešić postoje dva tzv. POVS područja i jedno POP područje koja se navode u nastavku (kod i naziv lokaliteta)², te prikaz na slici u nastavku.

POVS područja:

- HR2001241 - Jama Golubinka
- HR2000132 - Područje oko špilje Škarin Samograd

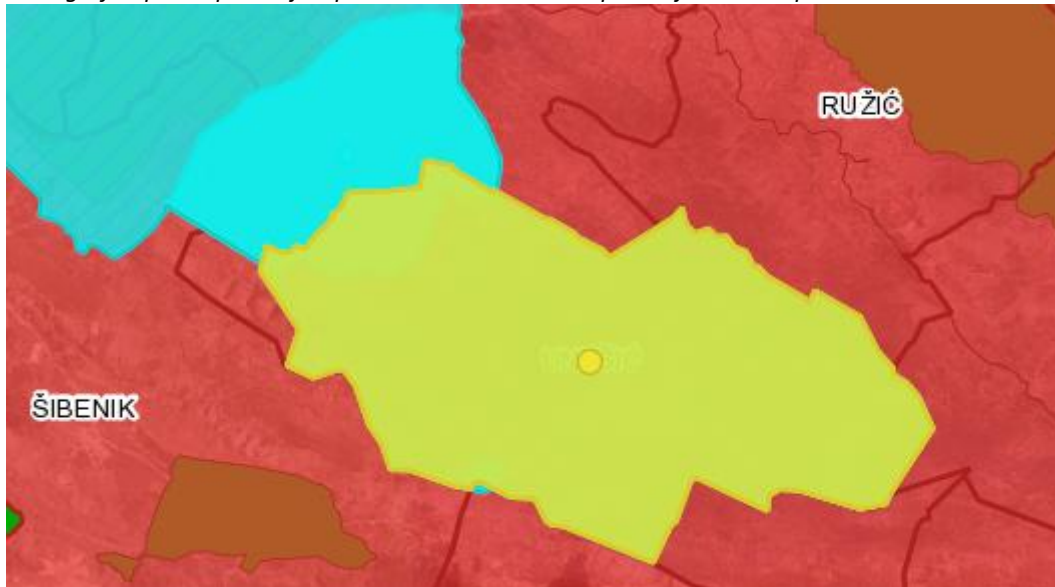
POP područje:

- HR1000026 - Krka i okolni plato

¹ <http://www.bioportal.hr/node/22>

² UHY Savjetovanje, prema: <http://www.bioportal.hr/gis/>, datum pristupa: 29.4.2016.

Kartografski prikaz područja Općine Unešić i zaštićenih područja unutar općine

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: <http://www.bioportal.hr/gis/>, datum pristupa: 29.4.2016.

2.3. Kapaciteti sustava Općine

2.3.1. Ljudski resursi

U Općini Unešić na dan 01.09. 2015. godine ukupno su bile zaposlene 2 osobe na neodređeno vrijeme te 2 volontera. Kako vidimo u donjoj tablici, unutar Općine postoji jedan odjel - Upravni odjel u kojem su zaposleni računovodstveni referent i administrativni tajnik te u kojem volontiraju načelnik i donaćelnik.

Tablica br. 1: Odjeli i stručne kvalifikacije/radna mjesta zaposlenika u općini Unešić

Odjel	Stručna kvalifikacija/radno mjesto
Upravni odjel	Računovodstveni referent (SSS)
	Administrativni tajnik (SSS)
	Načelnik
	Donačelnik

Izvor: UHY Savjetovanje prema: Općina Unešić

2.3.2. Proračun Općine

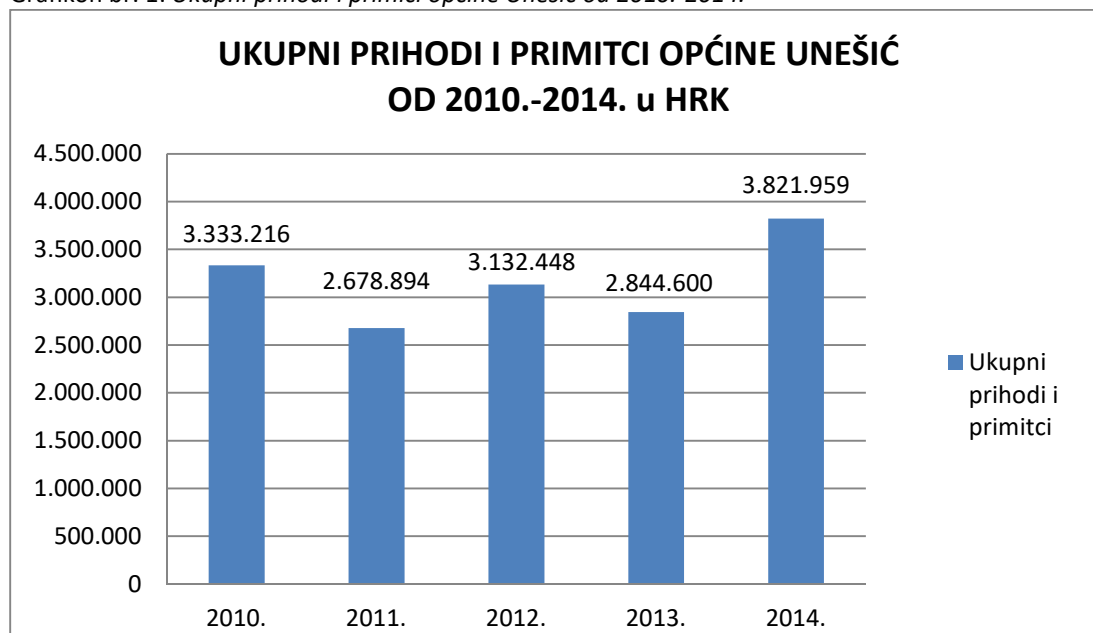
Proračun jedinice lokalne samouprave je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci jedinice lokalne samouprave za jednu godinu, u skladu sa zakonom i odlukom donesenom na temelju zakona, a donosi ga njezino predstavničko tijelo. Svrha proračuna je da odredi jasan, logičan plan za alokaciju resursa JLS-a programima pružanja osnovnih javnih usluga. Važnost proračuna ogleda se u tome što ima ulogu strateškog dokumenta, financijskog plana, pravnog akta te pouzdanog vodiča za upravljanje JLS-om.

Tablica br. 2: *Ostvareni prihodi i primici Proračuna Općine Unešić za razdoblje od 2010.-2014.*

Konto/ God	Opis	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
6	Prihodi poslovanja	3.329.723	2.678.894	3.132.448	2.844.600	3.821.959
61	Prihodi od poreza	1.737.633	1.551.221	1.508.232	1.471.861	1.481.718
62	Doprinosi (AOP 040+043+045)	0	0	0	0	0
63	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države	1.020.699	548.979	532.564	675.112	1.454.303
64	Prihodi od imovine	173.340	142.679	192.038	106.003	159.658
65	Prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima	398.051	428.015	889.614	591.624	712.280
66	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	0	8.000	10.000	0	0
67	Prihodi iz proračuna	0	0	0	0	0
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	0	0	0	0	14.000
7	Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	3.493	0	0	0	0
71	Prihodi od prodaje neproizvedene imovine	3.493	0	0	0	0
72	Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	0	0	0	0	0
73	Prihodi od prodaje plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	0	0	0	0	0
74	Prihodi od prodaje proizvedene kratkotrajne imovine	0	0	0	0	0
	UKUPNI PRIHODI	3.333.216	2.678.894	3.132.448	2.844.600	3.821.959
8	Primici od financijske imovine i zaduživanja	0	0	0	0	0
	UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	3.333.216	2.678.894	3.132.448	2.844.600	3.821.959

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracuni> (datum posjete: 22.07.2015.)

Grafikon br. 1: Ukupni prihodi i primitci općine Unešić od 2010.-2014.

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracuni> (datum posjete: 22.07.2015.)

Iz gornje tablice i grafičkog prikaza sa prihodima i primitcima proračuna Općine Unešić vidljivo je da:

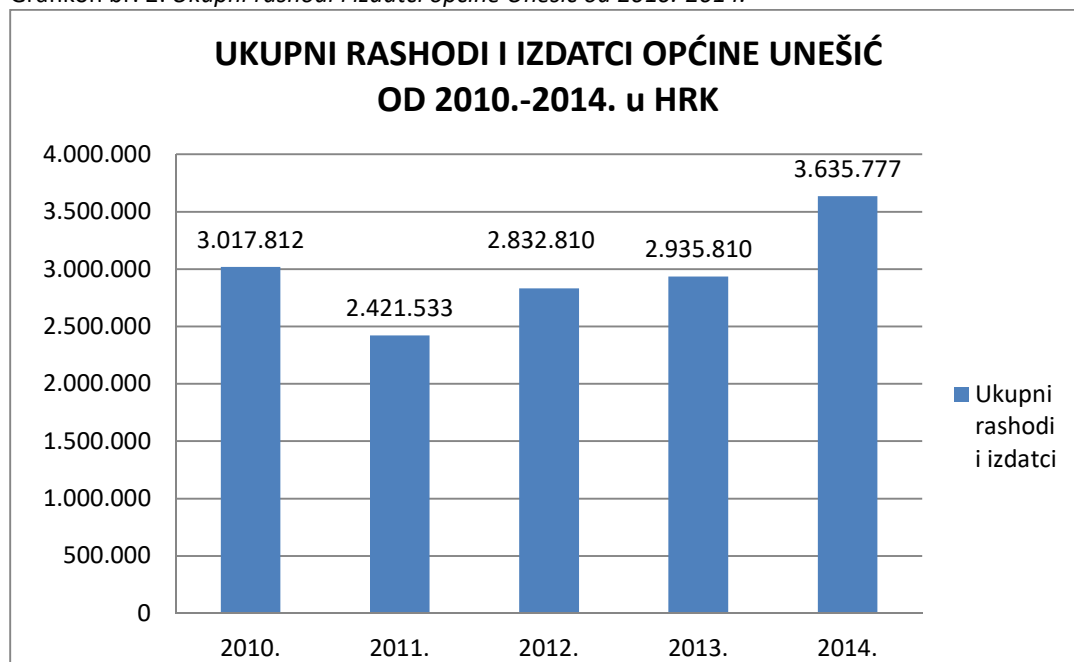
- Ukupni prihodi i primitci općine Unešić ne pokazuju značajnije oscilacije tijekom promatranog razdoblja.
- Prosječni ukupni prihodi i primitci Općine Unešić u promatranom periodu iznose 3.162.223 kune.
- Ukupni prihodi i primitci bili su najviši tijekom 2014. godine kada su se povećali za 25,57% u odnosu na prethodnu godinu. Najveći uzrok ovog povećanja su prihodi od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar opće države, koji su 2014. iznosili 1.454.303 kune što je za 53,58% više od prethodne godine.
- Prosječni prihodi poslovanja u promatranom razdoblju od 2010.-2014. iznose 3.161.525 kuna tj. prosječno čine 99,99% ukupnih prihoda i primitaka.
- Prihodi od poreza s prosječnim udjelom od 49,03% u poslovnim prihodima pokazuju određenu konzistentnost i usklađenost s poslovnim prihodima tijekom promatranog razdoblja te prosječno na godišnjoj razini iznose 1.550.133 kune.
- Unutar ove stavke prihoda najviše su prosječno zastupljeni prihodi od poreza i prireza na dohodak koji čine 74,78% ove stavke prihoda.
- Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar opće države u prosjeku sudjeluju u prihodima poslovanja s 26,77%.
- Prihodi od imovine prosječno iznose 120.076 kuna te prosječno čine 3,8% prihoda poslovanja.
- Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada u prosjeku sudjeluju u prihodima poslovanja s 14,60%.
- Prihodi od kazni, upravnih mjera i ostalih prihoda prosječno čine 0,09% prihoda poslovanja.
- Prihodi od prodaje nefinancijske imovine su zanemarivi i čine samo 0,02%.

Tablica br. 3: *Ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Općine Unešić za razdoblje od 2010.-2014.*

Konto /God	Opis	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
3	Rashodi poslovanja	2.498.689	2.309.471	2.570.342	2.755.836	2.367.204
31	Rashodi za zaposlene	559.237	496.078	552.267	556.266	169.803
32	Materijalni rashodi	1.366.058	981.913	1.273.966	1.426.775	1.281.363
34	Financijski rashodi	62.199	14.683	38.113	15.787	21.365
35	Subvencije	0	0	0	0	0
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar opće države	0	0	0	30.000	110.000
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	320.841	357.474	459.549	498.058	517.433
38	Ostali rashodi	190.354	459.323	246.447	228.950	267.240
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	519.123	112.062	262.468	179.974	1.268.573
41	Rashodi za nabavu neproizvedene imovine	0	0	0	0	0
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	463.255	112.062	262.468	179.974	1.268.573
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	0	0	0	0	0
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	0	0	0	0	0
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	55.868	0	0	0	0
	UKUPNI RASHODI	3.017.812	2.421.533	2.832.810	2.935.810	3.635.777
5	Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	0	0	0	0	0
	UKUPNI RASHODI I IZDACI	3.017.812	2.421.533	2.832.810	2.935.810	3.635.777

Izvor: *UHY Savjetovanje*, prema: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracuni> (datum posjete: 22.07.2015.)

Grafikon br. 2: Ukupni rashodi i izdatci općine Unešić od 2010.-2014.

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracuni> (datum posjete: 22.07.2015.)

Iz prikazane tablice i grafikona sa rashodima i izdancima proračuna Općine Unešiću vidljivo je da:

- Prosječni ukupni rashodi i izdaci Općine Unešić u promatranom razdoblju su 2.968.748 kuna.
- Ukupni rashodi i izdaci variraju tijekom promatranog razdoblja, no nema značajnijih oscilacija. Najviši ukupni rashodi i izdaci zabilježeni su tijekom 2014., dok su najniži zabilježeni tijekom 2011. godine.
- Rashodi poslovanja ne pokazuju značajnije oscilacije tijekom promatranog razdoblja. Prosječni rashodi poslovanja tijekom promatranog razdoblja su 2.500.308 kuna te čine 84,22% ukupnih rashoda i izdataka.
- Stavka koja čini najveći dio poslovnih rashoda su materijalni rashodi koji prosječno čine 50,63% rashoda poslovanja ili 1.266.015 kuna.
- Udio rashoda za zaposlene prosječno iznosi 18,67% ukupnih poslovnih rashoda.
- Financijski rashodi prosječno čine 1,22% ukupnih poslovnih rashoda.
- Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade imaju trend povećavanja tijekom godina, tako su se 2014. povećale za 38% u odnosu na 2010. Prosječno ovi rashodi čine 17,22% ukupnih poslovnih rashoda.
- Ostali rashodi, u koje spadaju tekuće donacije, kapitalne donacije, kapitalne pomoći, prosječno iznose 179.225 kuna tj. čine 7,17% rashoda poslovanja.
- Rashodi za nabavu nefinancijske imovine variraju u promatranom razdoblju, s naglaskom na 2014. godinu, kada su se ovi rashodi povećali za 7,04 puta u odnosu na prethodnu godinu. Prosječan udio ovih rashoda u ukupnim rashodima i izdancima je 15,77%. Unutar ove stavke rashoda najveći su rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine (ceste i ostale građevinske objekte), koji prosječno iznose 457.266 kuna ili 96,61% ukupnih rashoda za nabavu nefinancijske imovine.

2.3.2.1. Analiza proračunskih prihoda i investicijskog potencijala Općine

U ovom dijelu su ukratko prikazani rezultati proračunskih prihoda Općine (ili tzv. izvorni prihodi proračuna) u razdoblju od 2010.-2012. (prosjeck te tri godine), te u 2013. i 2014. godini.

Pod ostvarenim proračunskim prihodima³ podrazumijevaju se ostvareni prihodi pojedinog JLS-a umanjeni za prihode:

- od domaćih i stranih pomoći i donacija,
- iz posebnih ugovora: sufinanciranje građana za mjesnu samoupravu i
- ostvarene s osnove dodatnih udjela u porezu na dohodak i pomoći izravnjanja za financiranje decentraliziranih funkcija.

U nastavku su rezultati općine Unešić u navedenom razdoblju ukupno i po stanovniku.

Tablica br. 4: *Rezultati Općine*

Simbol	Općina Unešić	2010.-2012.	2013.	2014.
I.	Proračunski prihodi	2.341.439	2.169.488	2.343.799
II.	Proračunski prihodi / stanovniku	1.389	1.287	1.390

Izvor: *UHY Savjetovanje*, prema: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracuni> (datum posjete: 22.07.2015.)

U tablici je vidljivo da proračunski prihodi Općine u promatranom razdoblju stagniraju, te su u 2014. godini nešto veći od 2,3 milijuna kuna – ili 1.390 kuna po stanovniku Općine.

U tablici usporedbe proračunskih prihoda po stanovniku Općine Unešić s ostalim navedenim kategorijama vidljive su znatno manje vrijednosti u odnosu na prosječne rezultate na razini Županije i ukupno dalmatinskih županija.

Tablica br. 5: *Proračunski prihodi po stanovniku i usporedba s prosjecima na razini Županije i regije*

RB	Proračunski prihodi / stanovniku	2010.-2012.	2013.	2014.
1.	Općina Unešić	1.389	1.287	1.390
2.	Prosječna Općina u Županiji	2.917	3.625	3.769
3.	Prosječan JLS u Županiji	2.711	2.989	3.101
4.	Prosječna Općina u Dalmaciji	2.952	3.375	3.414
5.	Prosječan JLS u Dalmaciji	3.272	3.551	3.612

Izvor: *UHY Savjetovanje*, prema: Ministarstvo financija, <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracuni> (datum posjete: 22.07.2015.)

Kako je navedeno, stagniranje proračunskih prihoda u promatranom razdoblju je rezultiralo povećanjem negativne razlike između rezultata Općine s prosjecima na razini Županije i Dalmacije koji bilježe konstantan rast u promatranom razdoblju, te u 2014. iznosi tek od 37% (prosječna općina u Županiji), do 45% (prosječan JLS u Županiji).

Promatrajući prosječne rezultate vidljivo je da prosječan JLS na razini Županije ima najlošiji rezultat, dok je prosječna općina Županije dosta potentnija (može se zaključiti da gradovi u istoj imaju niže vrijednosti proračunskih prihoda po stanovniku), dok je na razini regije vidljivo da gradovi podižu prosjek.

³ Zakon o proračunu (Narodne novine, br. 87/08, 136/12 i 15/15)

2.3.3. Imovina i vlasnički udjeli

Tablica br. 6: Prikaz dugotrajne imovine u vlasništvu Općine

Broj katastar. čestice	Način uporabe	Površina /m ²
1427/2	Kuća i dvorište	1.950
1427/13	Zgrada	625
1427/67	Zgrada	114
1427/67	Dvorište	336
1540/43	Pašnjak	804
240	Školski objekt	290

Izvor: UHY savjetovanje prema: Općina Unešić

Općina Unešić je na dan 31.12.2014. imala dugotrajne imovine knjigovodstvene vrijednosti u iznosu od 6.643.451,15 kuna. Općina također ima udio u vlasništvu društva „Vodovod i odvodnja Šibenik“.

Tablica br. 7: Udjeli vlasništva Općine Unešić u organizacijama

Rb.	Ime organizacije	Udio vlasništva
1.	Vodovod i odvodnja Šibenik	2,5%

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Općina Unešić

Vodovod i odvodnja je trgovačko društvo registrirano za djelatnosti opskrbe pitkom vodom te odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda. Vlasnici društva su jedinice lokalne i područne samouprave (Grad Šibenik, Grad Drniš, Općina Primošten, Grad Skradin, Općina Tisno, Grad Vodice, Općina Unešić, Općina Primorski Dolac, Općina Prgomet, Općina Lećevica). Vodoopskrbni sustav šibenskog područja čini jedinstvenu cjelinu kojoj je izvorište Jaruga.

2.4. Demografska obilježja

2.4.1. Stanovništvo

Tablica br. 8: Naseljenost u Šibensko-kninskoj županiji

Ime županije	Površina, km ²	Broj stanovnika	Broj stanovnika na km ²
Šibensko-kninska	2.984	109.375	36,65

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Gledajući broj stanovnika, Šibensko-kninska županija, sa 109.375 stanovnika (prema zadnjem popisu 2011.) odnosno s 2,55% ukupnog stanovništva RH spada na 18. mjesto od dvadeset županija i grada Zagreba. S gustoćom naseljenosti od 36,65 stanovnika po km² (odnosno 39,06 stanovnika po km² manje nego na razini RH), ŠKŽ spada na 12. mjesto najgušće naseljene županije u RH.

Tablica br. 9: Naseljenost u općini Unešić

Ime općine	Površina, km ²	Broj stanovnika	Broj stanovnika na km ²
UNEŠIĆ	187,45	1.686	8,99

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Općina Unešić ubraja se među najrjeđe naseljene jedinice lokalne samouprave u Šibensko-kninskoj županiji. Tako je prema posljednjem službenom popisu stanovništva iz 2011. na području općine Unešić bilo 1.686 stanovnika, a prosječna gustoća naseljenosti je bila 9 stanovnika po km². Gledajući spolnu strukturu stanovništva, žene čine 53,08% što je veći postotak od onoga na županijskoj (50,99%) i na državnoj razini (51,8% žena). Prema prostornom razmještaju, najveći broj stanovnika nalazi se na području naselja Mirlović Zagora (22,95%), a najmanji na području naselja Donje Utore (0,95%).

Gledajući Općinu Unešić u okvirima Šibensko-kninske županije ona čini:

- 6,28% površine Šibensko-kninske županije i
- 1,54% stanovništva Šibensko-kninske županije.

Tablica br. 10: Stanovništvo prema naseljima i spolu, popis 2011.

Općina Unešić	sv.	1.686
	m	790
	ž	895
Cera	sv.	53
	m	23
	ž	30
Čvrljevo	sv.	81
	m	31
	ž	50
Donje Planjane	sv.	37
	m	19
	ž	18
Donje Utore	sv.	16
	m	6
	ž	10
Donje Vinovo	sv.	79
	m	37
	ž	42
Gornje Planjane	sv.	166
	m	84
	ž	82
Gornje Utore	sv.	64
	m	30
	ž	34
Gornje Vinovo	sv.	33
	m	15
	ž	18
Koprno	sv.	97
	m	40
	ž	57

Ljubostinje	sv.	60
	m	24
	ž	36
Mirlović Zagora	sv.	387
	m	186
	ž	201
Nevest	sv.	103
	m	50
	ž	53
Ostrogašica	sv.	47
	m	21
	ž	26
Podumci	sv.	91
	m	44
	ž	47
Unešić	sv.	320
	m	160
	ž	160
Visoka	sv.	52
	m	20
	ž	32

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Tablica br. 11: Stanovništvo prema starosti i spolu, popis stanovništva 2011.

	Spol	Ukupno	Starost							
			0-4	5-14	15-29	30-44	45-59	60-69	70-89	90 i više
Općina Unešić	sv.	1.686	61	115	202	228	300	259	372	16
	m	790	26	56	93	139	180	112	135	3
	ž	896	35	59	109	89	120	147	237	13
Šibensko-kninska županija	sv.	109.375	4.708	10.742	18.924	19.476	23.826	13.035	18.185	479
	m	53.596	2.422	5.518	9.688	10.055	12.214	6.290	7.301	108
	ž	55.779	2.286	5.224	9.236	9.421	11.612	6.745	10.884	371

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

U gornjoj tablici prikazana je spolno-dobna struktura stanovnika Općine Unešić i Šibensko-kninske županije. Na području općine Unešić, kao i na području cijele Šibensko-kninske županije vidimo malu premoć ženskog stanovništva (općina-53,14%, županija-51%), od kojeg su na području općine najbrojnije žene od 70-89 godina, dok su na području županije najbrojnije one od 45-49 godina.

Ukupno gledajući, prema dobno-spolnim kategorijama, na razini općine najbrojnije su žene u dobi od 70-89 godina, koje čine 14,06% ukupnog stanovništva općine, dok su na razini županije najbrojniji muškarci od 45-49 godina, koji čine 11,17% ukupnog stanovništva županije.

Na razini općine najmanje je muškaraca koji pripadaju skupini od 90 i više godina, koje čine 0,18% ukupnog stanovništva općine, dok je na razini županije najmanje muškaraca od 90 i više godina, koji čine 0,10% ukupnog stanovništva županije.

Prosječna starosna dob Šibensko-kninske županije 2011. godine iznosila je 44,1 godinu (žena: 45,7 - muškaraca: 42,5).

Tablica br. 12: Demografski podaci na području Šibensko-kninske županije u razdoblju 2005.-2013.

	2005.-2009.			2009.-2013.		
	Živorodeni	Umrli	Prirodno kretanje	Živorodeni	Umrli	Prirodno kretanje
Unešić	65	170	-105	50	173	-123
Šibensko-kninska županija	4.778	7.374	-2.596	3.701	5.833	-2.132

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Strategija razvoja ljudskih potencijala Šibensko-kninske županije 2014.-2020.

Gledajući demografske podatke općine Unešić, kao i cjelokupne Šibensko-kninske županije u razdoblju od 2005.-2013. godine, prirodno kretanje stanovništva pokazuje izrazitu depopulaciju. Pretpostavlja se da su glavni razlozi ovakve demografske slike nezaposlenost, recesija i sveopća društvena kriza.

Prema podacima zavoda za statistiku, na području Šibensko-kninske županije, do izbijanja gospodarske krize 2008. godine, ŠKŽ je zahvaljujući tadašnjem gospodarskom razvoju imala pozitivni migracijski saldo, koji se najviše temeljio na unutarnjoj migraciji, točnije na dolazak stanovnika iz drugih krajeva RH. No, u razdoblju od 2009. do 2013. zabilježen je negativan migracijski saldo od 3.350 stanovnika. Naime, od 2009. dolazi do promjene migracijskog trenda, prije svega zbog manjeg useljavanja, a istovremenog znatno većeg iseljavanja stanovništva u inozemstvo. Promjena migracijskog trenda posljedica je gospodarske krize koja je započela 2008. te zahvatila cijelu RH.⁴

Tablica br. 13: Kretanje broja stanovnika drniškog kraja 1971.- 2011. godine

JLS	1971.	2001.	2011.
Unešić	6.907	2.160	1.686
Šibensko-kninska županija	161.199	112.891	109.375

Izvor: UHY savjetovanje prema: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001., CD-ROM, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2005.; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., www.dzs.hr

Kako vidimo u gornjoj tablici, u razdoblju od 40 godina, broj stanovnika na području općine i na području županije postupno se smanjivao. Točnije, na području općine Unešić smanjio se za 4,09 puta dok se na području ŠKŽ smanjio za 1,47 puta.

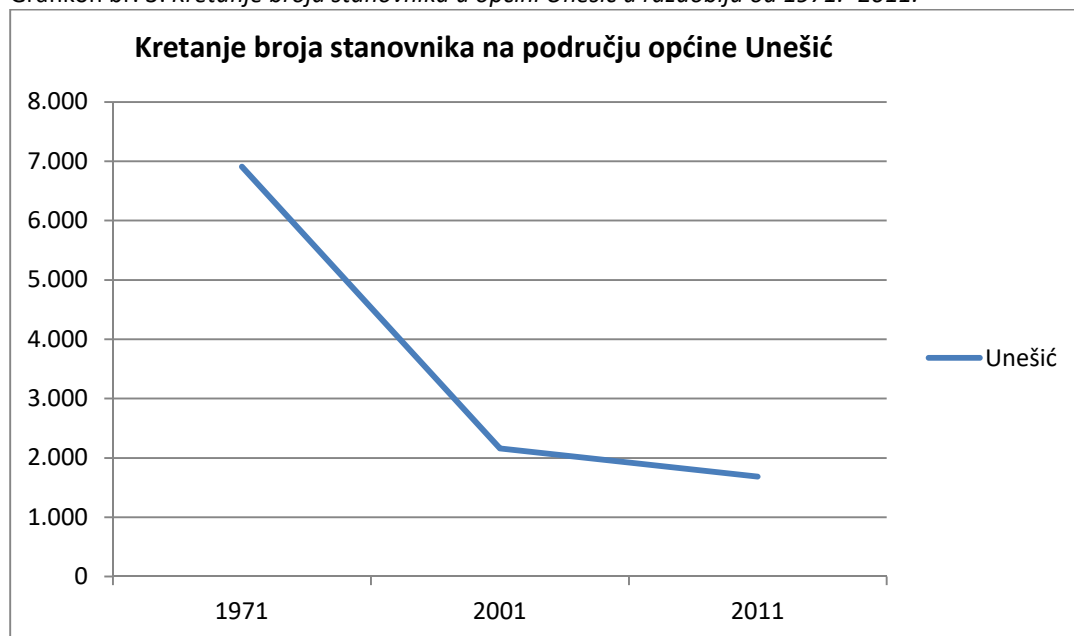
Analizom demografskih parametara vidljivo je da je veći prostor ŠKŽ, posebno drniški prostor zahvaćen izraženom depopulacijom. Izraženija depopulacija započela je napuštanjem rudarstva i pratećih industrijskih djelatnosti, koje su omogućavale zaradu izvan tradicionalnog agrarnog privređivanja. Dodatno intenziviranje procesa depopulacije izazvala je okupacija drniškog kraja uslijed velikosrpske agresije. Ratna zbivanja drastično su utjecala na demografsku sliku ovog prostora. Veliki dio

⁴ Strategija razvoja ljudskih potencijala ŠKŽ

stanovništva, pogotovo dio mladog i sposobnog stanovništva emigriralo je prema obalnom prostoru i inozemstvu.

Nakon rata, ovaj prostor je oskudijevao, točnije još uvijek oskudijeva radnim mjestima, a kvaliteta života još nije dosegla željenu razinu. Preostali stanovnici koji su većinom starije životne dobi gospodarski su neaktivni ili su zaposleni u poljoprivredi. Trenutno stanje nagovještava i buduće negativne demografske te gospodarske trendove.

Grafikon br. 3: Kretanje broja stanovnika u općini Unešić u razdoblju od 1971.- 2011.

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Tablica br. 14: Stanovništvo prema migracijskim obilježjima i spolu, popis 2011.

Spol	UK	Od rođenja stanuju u istom naselju	Doseljeni u naselje stanovanja									
			s područja Republike Hrvatske				iz inozemstva					
			svega	iz drugog naselja istog grada ili općine ¹⁾	iz drugog grada ili općine iste županije	iz druge županije	UK	BIH	Njemačka	Srbija	Slovenija	ostali
UK	1.686	1.031	605	232	180	193	50	8	32	1	1	8
m	790	638	123	11	39	73	29	-	23	-	1	5
ž	896	393	482	221	141	120	21	8	9	1	-	3

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr

Gornja tablica prikazuje podatke o migracijskim obilježjima i spolu stanovnika općine Unešić. Vidljivo je da 61,15% stanovništva živi na području općine od rođenja, dok se ostalih 38,85% naknadno tijekom života doselilo u općinu. Od ukupnog broja doseljenih na području Općine čak 92,37% se doselilo s područja Republike Hrvatske, dok se ostalih 7,63% doselilo iz inozemstva. Među onima koji su se doselili iz inozemstva, najbrojniji su doseljenici iz Njemačke, koji čine 64% doseljenika iz inozemstva.

Tablica br. 15: Stanovništvo prema narodnosti, popis 2011.

Narodnost	Broj	%
Hrvati	1.681	99,70
Česi	1	0,06
Rumunji	2	0,12
Srbi	1	0,06
Ostali	1	0,06

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Gledajući narodnost stanovništva općine Unešić, vidimo jednu poprilično homogenu situaciju, čak 99,70% stanovništva je hrvatske narodnosti. Najbrojniji nakon Hrvata su Rumunji (0,12%).

Tablica br. 16: Vjerska struktura stanovnika općine Unešić, popis 2011.

Vjerska struktura	Broj	%
Katolici	1.676	99,41
Protestanti	1	0,06
Muslimani	1	0,06
Nisu vjernici i ateisti	7	0,42
Ne izjašnjavaju se	1	0,06

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Kao što vidimo u gornjoj tablici, većina stanovništva, njih čak 99,41% pripada katoličkoj vjeroispovijesti. Promatrajući podatke iz ove i iz prethodne tablice, vidimo da u Općini vlada uobičajena situacija da određenu nacionalnu pripadnost prati i određena vjerska pripadnost. Tako preko 99% stanovnika Općine su Hrvati katoličke vjeroispovijesti.

Nakon katoličke vjeroispovijesti, najbrojniji su oni koji su se izjasnili da nisu ni vjernici ni ateisti, njih 0,42%. Od drugih prisutnih religija u općini, tu su protestanti i muslimani kojih ima po 0,06%.

Tablica br. 17: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu, popis 2011

Spol	UK	Bez škole	1.-3. razreda osnovne škole	4.-7. razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola	Visoko obrazovanje				Nepoznato
							UK	Stručni studij	Sveučilišni studij	Doktorat znanosti	
sv.	1.510	277	38	352	280	491	71	46	25	-	1
m	708	43	5	141	161	319	39	21	18	-	-
ž	802	234	33	211	119	172	32	25	7	-	1

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Kada govorimo o stupnju obrazovanja stanovnika Općine Unešić, 18% stanovništva je bez škole, 2% ima završeno 1-3 razreda osnovne škole, 23% ima završeno 4-7 razreda osnovne škole, 18% ima završenu osnovnu školu, 32% ima završenu srednju školu dok 4% ima završeno visoko obrazovanje (stručni studij, sveučilišni studij).

Ako usporedimo obrazovnu strukturu općine, sa obrazovnom strukturom Šibensko-kninske županije vidimo da:

- postotak stanovnika koji su najviše završili osnovnu školu je nešto manji (17,69%) na razini županije
- onih koji su najviše završili srednju školu ima nešto više (53,65%) na razini županije.
- postotak onih koji imaju visoko obrazovanje je veći (13,21%) na razini županije.
- postotak onih koji nemaju završenu školu (3,97%) je manji na razini županije.

2.4.2. Stanovanje

Tablica br. 18: Broj kućanstava i broj članova kućanstva, popis 2011.

	UK	Broj članova kućanstva											Prosječan broj osoba u kućanstvu
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 i više	
Broj kućanstava	749	289	251	78	56	38	23	8	4	1	-	1	2,25
Broj osoba	1.686	289	502	234	224	190	138	56	32	9	-	12	-

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, općina Unešić broji 749 kućanstava u kojima stanuje 1.686 osoba. Najbrojnija kućanstva su ona s 1 članom (38,58%), a slijede ih kućanstva sa 2 člana (33,51%). Prosječno svako kućanstvo u Općini ima 2,25 članova.

2.4.3. Tržište rada

Tablica br. 19: Radno sposobno stanovništvo Općine i Županije, popis 2011.

	Spol	Radno sposobno stanovništvo (15 – 64 godine)
Općina Unešić	sv	886
	m	482
	ž	404
Šibensko-kninska županija	sv	70.048
	m	35.819
	ž	34.229

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Na području općine Unešić 59,36% stanovništva spada u dobnu skupinu radno sposobnog stanovništva. Od toga je 54,40% radno sposobnih muškaraca te 45,60% radno sposobnih žena. Postotak radno sposobnog stanovništva na razini županije je viši nego na razini općine točnije 65,93%, dok je postotak radno sposobnih muškaraca nešto manji (49,82%) nego na razini općine te sukladno tome postotak žena je nešto veći nego na razini općine (50,18%).

Tablica br. 20: *Struktura zaposlenih općine Unešić, popis 2011.*

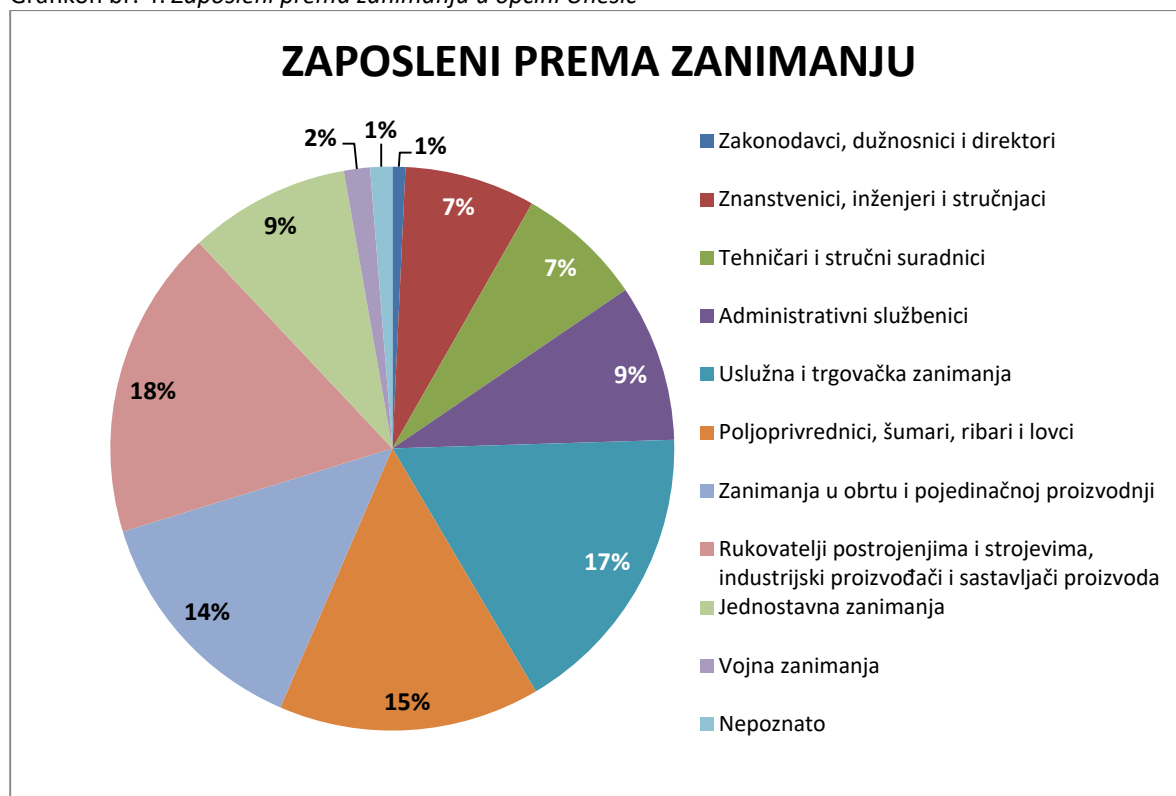
Spol	UK	Zaposlenici	Samozaposleni			Ostale zaposlene osobe
			svega	poslodavci	osobe koje rade za vlastiti račun	
sv.	400	330	68	9	59	2
m	260	219	40	9	31	1
ž	140	111	28		28	1

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Od ukupnog broja radno sposobnog stanovništva općine, njih 45,15% je radno aktivno. Među radno aktivnim stanovništvom prednjače muškarci, koji čine 65% ove skupine.

Kako možemo vidjeti iz gornje tablice, većina radno aktivnog stanovništva je zaposlena kod nekoga, njih 82,5% dok je 17% stanovništva samozaposleno. Ostale zaposlene osobe čine 0,5 % ukupnog radno aktivnog stanovništva.

Grafikon br. 4: *Zaposleni prema zanimanju u općini Unešić*

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Kako vidimo iz gornjeg grafikona, gledajući prema zanimanju, najviše zaposlenih u Općini Unešić je zaposleno u zanimanjima koja spadaju u kategoriju „Rukovatelji postrojenjima i strojevima, industrijski proizvođači i sastavljači proizvoda“, njih 71 ili 17,75%. Slijede ih osobe zaposlene u uslužnim i trgovačkim zanimanjima, njih 68 ili 17%. Najmanje zaposlenih rade kao zakonodavci, dužnosnici i direktori, njih 0,30%.

Grafikon br. 5: Zaposleni prema zanimanju u općini Unešić

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Državni zavod za statistiku

Gledajući zaposlene prema području zaposlenosti, najviše zaposlenih je u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu njih 62 ili 15,5 %. Slijede ih zaposleni u području prijevoza i skladištenja, njih 55 ili 13,75%.

Najmanji broj zaposlenih je u području poslovanja nekretninama te u području djelatnosti kućanstava kao poslodavca, djelatnosti kućanstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe. Oba područja imaju po 1 zaposlenu osobu tj. 0,25% od ukupno zaposlenih.

2.4.4. Nezaposlenost

Tablica br. 21: *Nezaposlenost na razini općine Unešić i na razini Šibensko-kninske županije*

	Godina				
	2010	2011	2012	2013	2014
Općina Unešić					
UK	64	58	68	64	64
M	22	20	32	29	29
Ž	42	38	36	35	35
Šibensko-kninska županija					
UK	8.424	8.155	9.020	8.974	8.202
M	3.828	3.756	4.110	4.251	3.863
Ž	4.596	4.399	4.910	4.723	4.339

Izvor: *Uhy savjetovanje* prema: www.hzz.hr (datum posjete 25.08.2015.)

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, na području Općine Unešić u razdoblju od 2010.-2014. godine broj nezaposlenih je varirao, ali bez značajnijih oscilacija s prosjekom od 63,60 nezaposlenih. Najveći broj nezaposlenih zabilježen je 2012. godini kada je bilo 68 nezaposlenih osoba.

Na razini županije broj nezaposlenih u promatranom razdoblju je varirao, no ne izvan očekivanih okvira. Najveći broj nezaposlenih je zabilježen 2014., kada je bilo 8.150 nezaposlenih. Najmanji broj nezaposlenih bio je u 2011. godini, kada se broj nezaposlenih smanjio za 1,61% u odnosu na 2010. godinu.

2.5. Gospodarstvo

2.5.1. Opći pokazatelji

Općina Unešić pripada II. skupini jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske.

Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i regionalne samouprave donesena je na temelju:

1. Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske

Zakonom o regionalnom razvoju propisano je da se ocjenjivanje i razvrstavanje općina, gradova i županija provodi na bazi indeksa razvijenosti koji je kompozitni pokazatelj, a koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti JLPRS.

- 2. Uredbe o indeksu razvijenosti** uređeni su: pokazatelji za izračun indeksa razvijenosti, izračun vrijednosti indeksa razvijenosti i udio pojedinog pokazatelja u ukupnoj vrijednosti indeksa razvijenosti i druga pitanja.

Pokazatelji za izračun indeksa razvijenosti jesu: stopa nezaposlenosti, dohodak po stanovniku, proračunski prihodi općine, grada, županije po stanovniku, opće kretanje stanovništva, stopa obrazovanosti.

Gospodarsku okosnicu područja Općine Unešić čini uglavnom tridesetak manjih tvrtki privatnog sektora, kao posljedica lokalnih inicijativa, prvenstveno zastupljenog u poljodjelstvu, manjoj proizvodnji i pružanju raznih usluga. Gospodarske djelatnosti s najviše potencijala za razvoj na području općine su u prvom redu poljoprivreda i turizam (ponajviše ruralni turizam), koji će biti detaljno analizirani u sljedećim poglavljima. Pored njih potencijal za razvoj svakako imaju trgovina i ugostiteljstvo, kamenarstvo te razne obrtničke usluge.

Na području Općine Unešić razvijale su se i djeluju društvene i druge uslužne funkcije i institucije lokalnog značenja, odnosno one potrebne lokalnom stanovništvu u svakodnevnom životu, kao i drugim posjetiteljima koji tu povremeno dolaze i borave. Zato njihova mreža i pokrivenost potreba ne zadovoljava. Gravitacija je ograničena na područje ove općine, dok samo neke njezine središnje uslužne funkcije imaju šire značenje.

Dosadašnji razvoj trgovine i ugostiteljstva na području općine odnosio se na one obrte i društva koji neposredno služe lokalnom stanovništvu i tranzitnim putnicima. Većina ovakvih obrta i društava nalazi se u samostalnim naseljima Unešić i Mirlović Zagori. U ovoj skupini se nalaze tvrtke registrirane za obavljanje poslova trgovine na veliko i malo, za vanjsku i unutarnju trgovinu, trgovine - prodavaonice mješovite robe i specijalizirane trgovine - prodavaonice za prehrambene i neprehrambene proizvode, samoposluživanja, tržnica, robne kuće, benzinske postaje, skladišta i druge trgovačke tvrtke, kao i hoteli, kampovi, restorani, gostionice, caffè barovi, konobe, slastičarnice i drugi. Područje općine ima puno veći potencijal za razvoj ovakvih tvrtki, pogotovo kada se postigne željena razina razvoja drugih djelatnosti kojima su trgovina i ugostiteljstvo samo prateća djelatnost.

Obrtničke usluge koje imaju potencijala za većim razvojem su klasične obrtničke uslužne tvrtke i radionice, tvrtke koje pružaju razne usluge gospodarstvu, domaćinstvima, domicilnom stanovništvu i tranzitnim putnicima, kao što je popravak automobila, uredskih strojeva, televizora i radio aparata, strojeva za domaćinstvo, pekarnica, klaonica, razni servisi i usluge, kao informatički, financijski, knjigovodstveni i servisi za osobne usluge, kao što su brijač, frizer, postolar, krojač, stolar i brojni drugi.

Općina Unešić još raspolaže s bogatim i kvalitetnim rezervama arhitektonskog ukrasnog i tehničkog građevinskog kamena, pa se razvijanje kamenarstva pokazalo kao tražena i isplativa djelatnost. Lokaliteti koji imaju najbolju sirovinu za proizvodnju su Čvrljevo i Gornje Vinovo. Uz dosadašnju preradu kamena postoji mogućnost i razvijanja drugih pogona građevinske industrije (proizvodnja asfalta, betona, betonskih proizvoda, te korištenje čistog vapnenca za potrebe kemijske, farmaceutske i prehrambene industrije i sl.). Još nisu iskorištene sve mogućnosti koje pružaju eksploatacija kamena, lapora (Donje Planjane - Čvrljevo i u blizini Mirlović Zagore) i fosforita (Ostrogošica).

Tablica br. 22: Top 5 poduzeća registriranih na području Općine Unešić prema broju zaposlenih

R.br.	Naziv poduzeća	Vrsta organizacije	Broj zaposlenih
1.	Zvonik Inženjering	d.o.o.	5
2.	Djelo	d.o.o.	433
3.	Sušara Perajica	d.o.o.	2
4.	Alu-Rajčić	d.o.o.	2
5.	Pršutana Perajica	d.o.o.	1

Izvor: www.boniteti.hr (datum posjete: 24.06.2015.)

Kako vidimo u gornjoj tablici, poduzeće koje zapošljava najveći broj radnika je Djelo d.o.o. nespécializirana trgovina na veliko koja posluje na cijelom području Drniškog kraja i ukupno zapošljava 433 osobe, a na području općine Unešić ima 3 zaposlena. Nakon Djelo d.o.o. najviše zaposlenika (5) ima Zvonik Inženjering d.o.o. s registriranim djelatnostima: 01.1 - Uzgoj usjeva, vrtnoga i ukrasnoga bilja, 01.2 - Uzgoj stoke, peradi i ostalih životinja, 01.3 - Uzgoj usjeva i uzgoj stoke, peradi i ostalih životinja (mješovita proizvodnja), 01.42.2 - Usluge u stočarstvu, osim veterinarskih, 60.2 - Ostali kopneni prijevoz, 63.2 - Ostale prateće djelatnosti u prometu, 74.4 - Promidžba (reklama i propaganda), 74.84 - Ostale poslovne djelatnosti, d. n. Inženjerstvo i s njim povezano tehničko savjetovanje. Sušara i pršutana Perajica ukupno zapošljavaju 3 osobe. Alu Rajčić d.o.o. zapošljava 2 osobe a njihove djelatnosti su: građevinarstvo - završni radovi, stolarija - unutarnja i vanjska, drvena, PVC, aluminijska, stolarija, PVC prozori, vrata, rolete te dizala - servis, montaža, projektiranje.

Tablica br. 23: Top 5 poduzeća registriranih na području Općine prema ostvarenoj dobiti u 2014.

R.br.	Naziv poduzeća	Vrsta organizacije	Neto dobit
1.	Djelo	d.o.o.	380.900
2.	Zvonik Inženjering	d.o.o.	62.800
3.	Sušara Perajica	d.o.o.	35.500
4.	Pršutana Perajca	d.o.o.	1000
5.	Grbeša	d.o.o.	300

Izvor: www.boniteti.hr (datum posjete: 24.06.2015.)

U gornjoj tablici prikazana su poduzeća prema visini ostvarene dobiti u 2014. godini. Najveću neto dobit od 484.500 kuna ostvarilo je poduzeće Djelo d.o.o. No treba napomenuti da je u Unešiću sjedište poduzeća te egzistira samo jedna nespécializirana trgovina, dok su ostale smještene na ostatku područja drniškog kraja. Drugu najveću neto dobit (62.800 kuna) ostvarilo je poduzeće Zvonik Inženjering. Dobit od 35.500 kuna ostvarilo je poduzeće Sušara Perajica d.o.o.

Tablica br. 24: *Popis aktivnih udruga na području općine Unešić*

R.br.	Naziv udruge
1.	Lovačko društvo „Preprelica“
2.	Udruga korisnika i uzgajivača hrvatskih pasmina stočarskih pasa
3.	Udruga „Zmajevac“
4.	Malonogometni klub „Mirlović Zagora“
5.	Udruga Gospe ljubavi
6.	„Kinološko društvo Unešić“
7.	Udruga uzgajivača ovaca i koza općine Unešić „Mrka“
8.	Kulturno-umjetnička udruga „Zvona Zagore“
9.	Udruga Konopaša „Zagora“
10.	Nogometni klub „Zagora“
11.	Dobrovoljno vatrogasno društvo „Unešić“
12.	Udruga za očuvanje, zaštitu i razvoj kulturne baštine i tradicije „Sveti Marko“ Vinovo
13.	Udruga „Krš Zagore“
14.	Udruga „Kampanel 1861“
15.	Udruga pčelara „Zagora“ Unešić

Izvor: UHY Savjetovanje prema: www.uprava.gov.hr (datum posjete: 28.08.2015.)

Tablica br. 25: *Popis aktivnih zadruga na području općine Unešić*

R.br.	Naziv zadruge
1.	Braniteljska zadruga "Kosir"

Izvor: UHY Savjetovanje prema: www.uprava.gov.hr (datum posjete: 28.08.2015.)

Kako vidimo iz gornjih tablica na području Općine Unešić registrirano je 6 trgovačkih društava, 15 udruga te 1 zadruga.

2.5.2. Poslovno okruženje

2.5.2.1. Poslovna infrastruktura

Pod poduzetničkom infrastrukturom podrazumijevaju se zakonodavni, fizički, obrazovni i financijski sustavi koji omogućavaju provođenje poduzetničkih aktivnosti. Moguće sastavnice jedne poduzetničke infrastrukture su: poduzetničke zone, zone malog gospodarstva, poduzetnički centri i poduzetnički inkubatori.

Gledajući današnje stanje poslovne infrastrukture na području općine Unešić stanje je sljedeće:

- postoji jedna proizvodno poslovna zona, koja još nema cjelovitu odgovarajuću infrastrukturu.
- ne postoje poduzetnički centri ni poduzetnički inkubatori.

Do druge polovice 20. stoljeća područje općine Unešić bilo je izolirano, siromašno područje u Zagori s izrazito slabim agrarnim i ruralnim područjem s oskudnim prirodnim izvorima. Stanovništvo se većinom uzdržavalo razvojem poljodjelstva (ratarstvo i vinogradarstvo) i stočarstva (ovaca i koza).

Na razvoj područja općine utjecaj je imala izgradnja:

- željezničke pruge s uspostavljenim vezama Unešića sa središtima Splitom i Šibenikom, a prema unutrašnjosti s Drnišom, Siverićem (ugljenokopi), Kninom
- suvremenih cestovnih prometnica magistralnog, regionalnog i lokalnog značenja unutar teritorija Općine Unešić ili u njezinoj neposrednoj blizini.

Kao posljedica ovih promjena stvorio se izrazito povoljan geografski i tranzitni položaj općine te se započelo s korištenjem komparativnih vrijednosti, pogodnosti i prednosti. U prvom redu to se odnosilo na korištenje prirodnih izvora. Započinje se s eksploatacijom bogatih zaliha kvalitetnog arhitektonsko-ukrasnog i tehničko-građevinskog kamena, te rezervi boksitne rudače.

Ovo su bili pokretači gospodarskog života u ovom dijelu zagorskog kraja, koji su vezani i za razvoj gospodarstva bližih ili daljih gradova (Drniš, Knin, Šibenik, Trogir, Kaštela, Solin, Split i drugi) i plodnijih poljodjelskih krajeva (Kaštela), osiguravali egzistenciju i opstanak stanovništvu područja današnje Općine Unešić.

2.5.3. Analiza izabranih sektora

2.5.3.1. Poljoprivreda

Poljoprivreda je važna gospodarska grana za stanovnike općine Unešić, a njezino područje s obzirom na klimatske i pedološke predispozicije ima potencijala za razvijanje u puno većem opsegu nego sada. Prostorna raznolikost jedan je od ključnih čimbenika koji pogoduju razvoju raznih oblika poljoprivrede, prvenstveno stočarstva i vinogradarstva - kao tradicionalnih djelatnosti. Mali posjedi te dislociranost i usitnjenost parcela, jedan je od glavnih razloga niske i neefikasne poljoprivredne proizvodnje i ograničavajući čimbenik povećanja konkurentnosti. Glavnina posjeda je u vlasništvu velikog broja malih poljoprivrednih gospodarstava koja nisu u mogućnosti ostvarivati potrebna sredstva za dodatno investiranje na gospodarstvu.

Općina je pretrpjela tijekom velikosrpske agresije znatna oštećenja, ali su se prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje, prostori oko naselja u koje se vratilo stanovništvo, očistilo od mina pa je time ostvarena temeljna pretpostavka za iskorištavanje prostora i u gospodarske svrhe. Prostori uz stambene objekte i prometnice također su očišćeni od mina i nema zapreka za bavljenjem poljoprivrednom djelatnošću. Velik broj malih i sitnih parcela s neriješenim imovinsko-pravnim odnosima, nepostojanje tržišta (organiziranog otkupa i plasmana poljoprivrednih proizvoda), predstavlja najveću prepreku u bavljenju poljoprivrednom proizvodnjom. Općina Unešić, član je Lokalne akcijske grupe (LAG) „Krka“ osnovane 27. rujna 2011. godine sa sjedištem u Drnišu. Područje LAG-a obuhvaća grad Drniš, Skradin, Šibenik (naselja: Brnjica, Čvrljevo, Dubrava, Goriš, Gradina, Konjevrate i Lozovac), te općine Promina, Ružić, Unešić i Bilice. Područje LAG-a ima površinu od 1.118,07 km² sa 20.355 stanovnika, što čini 18,21 st/km². Zemljopisnu specifičnost ovog područja karakteriziraju rijeke Krka i Čikola koje povezuju Bilice, Skradin, Lozovac, Drniš, Prominu i Ružić, dok je Unešić djelomice izvan direktnog utjecaja rijeke Krke.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku (prema zanimanju i starosti) iz 2011. godine od ukupno 400 zaposlenih u općini Unešić, 60 ljudi se bavi poljoprivredom, šumarstvom, ribarstvom i lovstvom. Većina ih je starosne dobi od 65 godina i više, dok je jako malo mladih ljudi uključeno u taj segment gospodarstva, što kao posljedicu ima manjak (nedostatak) poduzetničkog duha i inovativnosti.

Ubrzani procesi depopulacije, te egzodusa iz Unešića, ali i drugih Općina u okruženju posljednjih nekoliko desetljeća jedan su od najvećih razloga nedostatka mladog stanovništva što je uzročno-posljedična veza sa zamiranjem stočarskih i ratarskih djelatnosti. Veći interes za zapošljavanje u odnosu na poljoprivredu, stanovnici ove općine trenutačno vide u industrijskoj proizvodnji, ali nije slab interes za uslužnim i trgovačkim zanimanjima i pojedinačnoj proizvodnji.

Prema podacima iz mjeseca rujna 2015. godine, Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, koji je baza podataka tih istih gospodarstava i njihovih resursa, u Općini Unešić je upisano ukupno njih **228**. Sva gospodarstva iz Upisnika u isti su upisana prema sjedištu poljoprivrednog gospodarstva, odnosno prebivalištu nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva. ARKOD sustav je nadogradnja Upisnika, te stoga niti jedan poljoprivrednik ne može ostvariti pravo na potporu Europske unije za poljoprivrednu proizvodnju ukoliko nije u njemu evidentiran. Vrlo je učestala pojava da poljoprivrednik ima prebivalište na jednoj adresi, a zemljište koje obrađuje nalazi se izvan te lokacije, npr. nekoliko kilometara dalje.

Tablica br. 26: Vrste uporabe zemljišta u Općini prema podacima ARKOD sustava (08.09.2015.)

Šifra	Vrsta uporabe zemljišta	Površina (ha)	Br. parcela po vrsti uporabe	Broj PG-a*
200	Oranica	93,49	220	98
210	Staklenici na oranici	0,06	1	1
310	Livada	68,56	341	96
321	Pašnjak	567,92	816	131
410	Vinograd	13,72	114	90
421	Maslinik	8,32	55	37
422	Voćnjak	11,50	55	37
490	Mješoviti višegodišnji nasadi	3,83	28	25
900	Ostale vrste korištenja zemljišta	0,43	2	2
UKUPNO		767,83	1.632	201 **

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

*PG - poljoprivredno gospodarstvo; Jedno PG može imati više vrsta uporabe zemljišta

**Ukupni broj PG-a prikazuje jedinstveni broj PG-a na području općine Unešić

Nacionalnim sustavom identifikacije zemljišnih parcela, ARKOD-om, na području Unešića zabilježena je vrsta uporabe zemljišta na 201 poljoprivrednom gospodarstvu (od ukupno registriranih 228), a pritom treba reći da jedno poljoprivredno gospodarstvo može imati više vrsta uporabe zemljišta. Korištenje pašnjaka površine 567,92 m² dominira u odnosu na korištenje drugog zemljišta. U Općini, većina poljoprivrednih gospodarstava registrirana je kao OPG. Praktički izostanak zadruga i trgovačkih društava kao registriranih tipova gospodarstava ukazuje na čitav niz problema primarnog sektora i njegov mali značaj za socio-ekonomski status stanovništva.

Tablica br. 27: Prikaz zatražene potpore od strane gospodarstava u Općini Unešić

Gospodarstva	Tražena potpora
3	Mliječne krave
76	Očuvanje ugroženih izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja
104	Osnovno plaćanje/ Zeleno plaćanje/ Preraspodijeljeno plaćanje
104	Plaćanja u područjima sa značajnim prirodnim ograničenjima
1	Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode
21	Proizvodno vezana potpora za krave dojlje
80	Proizvodno vezana potpora za ovce i koze
3	Proizvodno vezana potpora za proteinske usjeve

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Napomena: Podaci se odnose na korisnike koji su u sklopu jedinstvenog zahtjeva za 2015. godinu zatražili potporu sukladno Pravilniku NN (35/15)

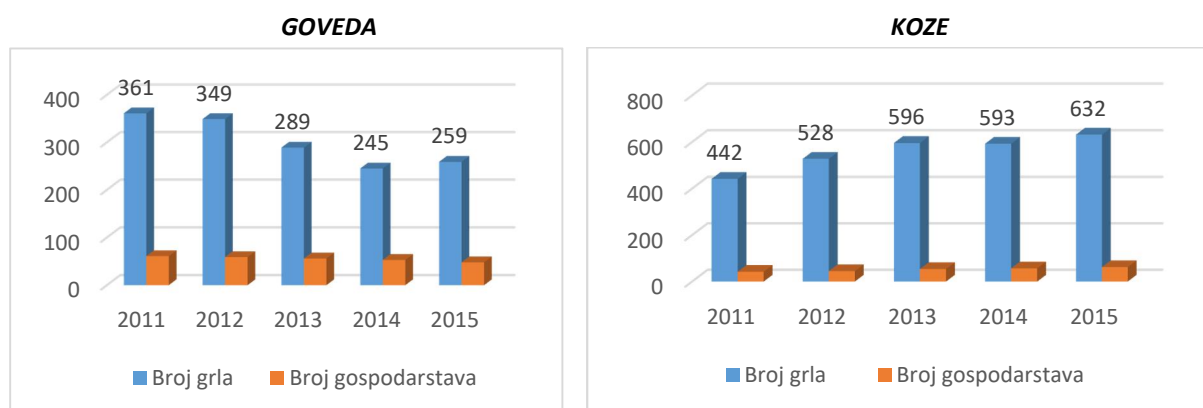
U općini Unešić, 156 poljoprivrednih gospodarstava podnijelo je Zahtjev za potporu u 2015. godini na listu A. Prema podacima iz Ministarstva poljoprivrede, u općini Unešić nije registriran niti jedan proizvođač ekološke hrane, dok je samo jedno gospodarstvo u 2015. godini podnijelo Zahtjev za potporu koji se odnosio na plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode što je vidljivo iz gornje tablice.

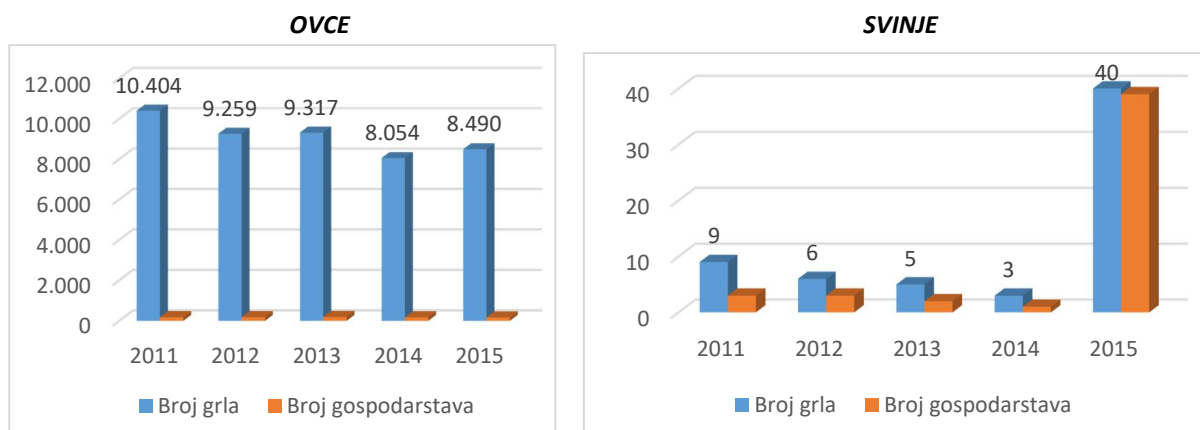
Tablica br. 28: Broj životinja na gospodarstvima u Općini u razdoblju od 2011-2015.

	GOVEDA		KOZE		OVCE		SVINJE		Ukupan broj grla
	Broj grla	Broj gosp.	Broj grla	Broj gosp.	Broj grla	Broj gosp.	Broj grla	Broj gosp.	
2011	361	61	442	42	10.404	188	9	3	11.216
2012	349	59	528	45	9.259	187	6	3	10.142
2013	289	56	596	54	9.317	193	5	2	10.207
2014	245	53	593	57	8.054	175	3	1	8.895
2015	259	48	632	62	8.490	169	40	39	9.484

Izvor: Jedinstveni registar domaćih životinja, Hrvatska poljoprivredna agencija

Grafikon br. 6: Trend kretanja životinja i gospodarstava u vremenskom razdoblju od 2011.-2015.

IZVOR: UHY Savjetovanje d.o.o, prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije

Podaci o broju životinja držanih na gospodarstvima u Općini Unešić u vremenskom razdoblju od 2011.-2015. godine dobiveni su od strane Hrvatske poljoprivredne agencije koja vodi Jedinstveni registar domaćih životinja. On je ustrojen u sklopu predpristupnog procesa Republike Hrvatske punopravnim članstvom u EU, a radi kvalitetnije provedbe mjera zaštite zdravlja ljudi i životinja od zaraznih i nametničkih bolesti, radi kontrole prometa životinja i radi kvalitetnije kontrole sustava potpora u stočarstvu, radi provedbe sustava ocjene kvalitete trupova i polovica na liniji klanja itd., a zapravo neprekidno traje nadograđivanje pojedinim novim informatičkim aplikacijama koje omogućavaju pristup još širem spektru informacija o pojedinim farmama, a što čini izvrsnu podlogu za utvrđivanje stanja u stočarskom sektoru RH. Svaki gospodarstvenik koji na svom posjedu drži životinju/e, dužan je to prijaviti nadležnoj Agenciji, prema Pravilniku o obveznom označavanju i registraciji goveda, koza, ovaca i svinja. Prema podacima iz Jedinstvenog registra domaćih životinja broj goveda je u opadanju, kao i gospodarstava na kojima se drže, što ne iznenađuje s obzirom da je otkupna cijena mlijeka, poglavito kravljeg izrazito niska, a u samoj Općini nema registrirane proizvodnje sira. Stanovništvo Općine pokazuje veliki interes za držanjem koza i ovaca u svrhu proizvodnje mesa, mlijeka i sira kao krajnjeg proizvoda, čija se prodaja uglavnom vrši na kućnom pragu. Broj koza iz godine u godinu raste, dok se broj ovaca smanjuje uz izuzetak Mirlović zagore koja pokazuje velik interes za njihovim držanjem.

U Općini je aktivna i Udruga uzgajivača ovaca i koza „Mrka“ koji su svoj rad utemeljili na zaštiti dvije izvorne i ujedno zaštićene vrste u Hrvatskoj - „Dalmatinske pramenke“ i „Hrvatske šarene koze“. Dalmatinsku pramenku ubraja se u veliku skupinu pramenki. Ova kasno zrela pasmina ima mliječnost od 50–100 kg mlijeka u laktaciji od 150-180 dana, do 120 dana starosti ostvaruje prirast oko 170 g/dan, dok klaonička iskoristivost zaklane janjadi iznosi od 45-52%, a kvaliteta mesa je izvrsna i predstavlja kulinarski specijalitet. Uzgaja se na širem području Velebita, zatim na području od Bukovice prema Kninu, u nacionalnom parku Krka, na padinama Dinare, Kamešnice i Biokova, i na nekim srednjodalmatinskim otocima te u priobalnom području Zadarske, Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije. Ova pasmina je vrlo otporna, prilagođena klimi spomenutih područja, a karakterizira je dobro iskorištavanje travnjaka loše kvalitete. Glavni dio obroka ovaca dalmatinske pramenke, gotovo tijekom cijele godine predstavlja paša, a u zimskim mjesecima ovcama se daje i sijeno. Uzgoj dalmatinske pramenke karakteriziraju izrazito ekstenzivni uvjeti, koji se očituju kroz skromne uvjete držanja i hranidbe. Uzgaja se uglavnom radi proizvodnje mesa – janjetine. Proizvodnu vrijednost ove pasmine treba sagledavati i kroz činjenicu da se uzgaja na područjima otežanih uvjeta

gospodarenja (planinski krški tereni, dalmatinska zagora) i da je kao takva jedan od bitnih razloga opstanka stanovništva na tim područjima. Također se radi o hrvatskoj izvornoj pasmini ovaca što za proizvode dobivene od ove pasmine predstavlja mogućnost stjecanja prava zaštite oznakama kvalitete (izvornosti, zemljopisnog podrijetla i garantiranog tradicijskog specijaliteta).

Slika br. 3: *Dalmatinska pramenka*

Izvor: *Savjetodavna služba, uslikala: Ana Grgas*

Slika br. 4: *Hrvatska šarena koza*

Izvor: *Savjetodavna služba, uslikala: Ana Grgas*

Hrvatska šarena koza je najbrojnija pasmina koza u Republici Hrvatskoj, a glavna područja uzgoja ove pasmine su prostor južno od Velebita, kao i sami južni obronci Velebita, zatim od Bukovice prema Kninu, po nacionalnom parku Krka, u podnožju Dinare i na području Biokova. Karakteriziraju je otpornost i prilagodljivost teško pristupačnim i teško prohodnim krševitim terenima. Uzgoj hrvatske šarene koze organiziran je uglavnom u krajnje ekstenzivnim uvjetima, najčešće u štalama koje ne osiguravaju bilo kakve naprednije zootehnološke zahvate. Kroz cijelu godinu pašnjaci i brst predstavljaju gotovo jedini izvor hrane s tim da se većina uzgajivača za zimske mjeseci osigura zalihama sijena (livadno, djetelinsko). Plodnost koza u prosjeku iznosi 100%, a u boljim stadima može biti 20-30 % bliznadi. Prosječna mliječnost je oko 100 l u laktaciji od 150-250 dana, s tim da bi se u uvjetima poboljšanja držanja i hranidbe mliječnost vjerojatno povećala. Glavni proizvodni cilj uzgajivača hrvatske koze je proizvodnja jarećeg mesa, s tim da se jarad drži do 25 kg tjelesne mase. Na brojnost populacije hrvatske koze negativan utjecaj svakako je imala zabrana držanja koza iza 2. svjetskog rata. Ta odredba, na sreću, nikada do kraja nije ispoštovana, ali je razlog današnjem slabom poznavanju brojnosti te populacije u prošlosti kao i o slabom poznavanju upliva drugih pasmina u genotip hrvatske šarene koze.

Prikazani broj svinja držanih na gospodarstvima u Općini nije relevantan jer je poznato kako većina gospodarstava ne prijavljuje njihovo držanje i kao takvih ih nema zabilježenih u evidenciji Jedinственog registra domaćih životinja.

Na prostoru općine, gdje je ovčarstvo najzastupljenija grana stočarstva, iz tablice br. 29. vidljiv je i broj zaklanih životinja na dan 23.09.2015. godine, dok podaci o proizvodnji mlijeka nisu zabilježeni. Ove brojke u stvarnosti su još veće jer je, možemo reći opće pravilo, da se svinje usmrćuju na kućnom pragu, što se u velikom broju slučajeva nigdje ne evidentira, stoga treba naglasiti kako postoji potreba za razvijanjem prerađivačke industrija koja bi uključivala ne samo klaonice, nego i pršutane, sirane, te proizvodnju meda.

Tablica br. 29: Broj zaklanih životinja uzgojenih na gospodarstvima u općini Unešić

Općina	Krave	Ovce	Koze	Svinje	Ukupno
Unešić	14	4.371	162	0	4.547

Izvor: Jedinstveni registar domaćih životinja, Hrvatska poljoprivredna agencija

Proizvodnja voća, povrća

Ovaj krški kraj ima vrlo povoljne uvjeta za uzgoj pojedinih tradicijskih kultura voća poput višnje maraske, trešnje, oraha, smokve, badema (bajama), što je i prema riječima Savjetodavne službe Šibensko-kninske županije preporučljivo. Takvi nasadi u ovom kraju submediteranske klime, gdje je u ljetnim mjesecima česta pojava suše, mogu kvalitetno iskoristiti sunčevu energiju i dovoljne količine oborina (kiše) u vrijeme vegetacije i u razdoblju intenzivnog rasta i razvoja ploda. Na području Drniša, najveći proizvođači imaju oko stotinjak stabala pojedinih voćaka, a najviše se sade jabuke, kruške i trešnje. Velik problem je nepostojanje adekvatnog tržišta (organizirani otkup i plasman proizvoda), stoga proizvođači svoje proizvode ne prerađuju nego prodaju direktno na vlastitom domaćinstvu ili na tržnicama kao svježe.

Prekretnicu u sadnji voća i povrća, predstavlja i navodnjavanje. U Unešiću kao i u ostatku Hrvatske ono nije zastupljeno u mjeri u kojoj bi trebalo biti, ali se ide u smjeru povećanja površina pod sustavima navodnjavanja obzirom da je pojava suše na ovom području redovita pojava u ljetnim mjesecima, traje duže ili kraće vrijeme i ostavlja ponekad ozbiljne posljedice na smanjenje prinosa i pogoršava kvalitetu plodova.

Uzgoj aromatičnog bilja i pčelarstvo

U posljednje vrijeme sve se više pristupa sadnji aromatičnog i ljekovitog bilja, posebice smilja, međutim trenutno se radi o individualnim pokušajima. Ova ljekovita i zakonom zaštićena samonikla mediteranska kultura ne zahtijeva izrazito plodnu pedološku podlogu, stoga je prigodna za kultivaciju na škrtim krškim terenima, nepovoljnim za uzgoj vinove loze i zahtjevnijih kultura. Za rast mu najviše odgovaraju suhi i kameniti predjeli, s puno sunca i malo vode za što je ovaj kraj i više nego idealan.

Slika br. 4: Presadnice smilja spremne za sadnju

Izvor: Savjetodavna služba

Najveća koncentracija zasađenog smilja je trenutno na graničnom području općine Unešić i Grada Drniša odnosno na potezu od naselja Pokrovnik do Podumaca gdje najveći jedinstveni nasad smilja ima braniteljska zadruga Kosir s plantažom veličine 53 hektara. Destilerija zadruge nalazi se u Dugopolju, u Splitsko – dalmatinskoj županiji, što umanjuje turističku vrijednost plantaže, obzirom da se posjetiteljima ne može adekvatno prezentirati cjelokupan proces proizvodnje ulja od smilja te ostale specifičnosti koje se vezuju uz preradu.

Pčelarstvo je tradicionalno zanimanje na području Dalmatinske zagore. Obilje livada i pašnjaka predstavlja osnovnu ekološku hranidbenu podlogu za razvoj stočarstva i označava veliki prirodni potencijal za proizvodnju ekološkog meda. Poznato je da niti u jednoj od mediteranskih zemalja ljekovita kadulja (*Salvia officinalis* L.) nije zastupljena na tako velikim površinama u nativnoj flori, kao u hrvatskoj jadranskoj regiji, a čiji su sastavni dijelovi područje Zagore. Slijedeća medonosna paša koja svakako zaslužuje pozornost ovog područja su paše bijelog vriska (*Satureja montana* L.) i klasolikog vriska (*S. subspicata* Vis.). Na ovom području postoje značajne površine pod dračom (*Paliurus spina christi* Mill.) i mednom rosom, koja se pojedinih godina pojavljuje na mediteranskom raslinju. Međutim, ova je paša nedovoljno istražena te nije moguće sa sigurnošću tvrditi s kojih bjelogoričnih vrsta pčele skupljaju mednu rosu. Flora i fauna bogata je i raznolika, s velikim brojem endemskih, ugroženih i zaštićenih biljnih vrsta.

Prema podacima Hrvatskog pčelarskog saveza, na području općine Unešić, trenutno je aktivno svega 15 proizvođača meda. Samo jedan proizvođač izjasnio se kao profesionalni pčelar te posjeduje gotovo 100 pčelinjih zajednica, dok su ostali bavljene pčelarstvom naveli kao dopunsko zanimanje, odnosno hobi te nemaju značajniji broj pčelinjih zajednica. Na ovom području postoji i Udruga pčelara Zagora iz Unešića.

Maslinarstvo i vinogradarstvo

Maslina je također u određenoj mjeri zastupljena na ovom području, iako se lokalno stanovništvo ne bavi intenzivno njezinim uzgojem, već je zbog agroklimatoloških prilika sama po sebi prisutna u ovom dijelu Zagore. Poznato je kako je jedan od naziva sredozemna klime i „klima masline“ međutim, istraživano područje spada pod submediteransku klimu stoga cijelo područje nije pogodno za njenu sadnju, posebice ako se uzmu u obzir niske temperature tijekom zime. Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, u općini Unešić 8,32 ha od ukupne površine je pod nasadima maslina.

Vinogradarstvo je razvijeno na gotovo čitavom području drniške regije, od Petrova polja s okolnim padinskim obroncima, do miljevačkog platoa i Promine, a također se smatra i najpogodnijom biljnom kulturom za uzgoj na ovom području. Na rasparceliranost vinogradarskih površina ovog područja ukazuje činjenica da se najveći dio vinograda nalazi u vlasništvu obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na više parcela, s prosječnom površinom manjom od 1 ha. Površine pod vinogradima se konstantno smanjuju jer je vinova loza radno intenzivna kultura, a broj mladog, radno sposobnog stanovništva sve je manji. Zbog mediteranske klime i bogatstva autohtonih sorti (babića, debita, plavine, lasine, maraštine), ali i uvedenih sorti (plavca malog, merlota, caberneta), koje su se dobro prilagodile uzgojnim uvjetima, ova poljoprivredna proizvodnja ima najveći potencijal i najdužu

tradiciju. Vjerojatno najbolje uvjete za proizvodnju vina na ovom području su u općini Promina odnosno prominskom vinogorju.

Prema Pravilniku o zemljopisnim područjima uzgoja vinove loze, Republika Hrvatska dijeli se na tri vinogradarske regije: Istočna kontinentalna Hrvatska, Zapadna kontinentalna Hrvatska i Primorska Hrvatska. Vinogradarska regija Primorska Hrvatska dijeli se na nekoliko podregija, među kojima je i Dalmatinska zagora, unutar koje se nalazi Vinogorje Drniš (Drniš, Ružić, Unešić). Prema podjeli vinorodnih zona proizvodnje, područje Dalmatinske zagore nalazi se u zoni CII.

Pravilnikom o nacionalnoj listi priznatih kultivara vinove loze, donešenog od strane Ministarstva poljoprivrede, za područje Dalmatinske zagore preporučuje se uzgoj sljedećih kultivara: Alicante Bouschet, Babić, Blatina, Cabernet franc, Cabernet sauvignon, Carignan, Chardonnay, Cinsaut, Debit, Glavinuša, Graševina, Grenache blanc, Grenache noir, Kujundžuša, Lasina, Maraština, Medna, Merlot, Mourverdre, Muškat crveni, Muškat žuti, Ninčuša, Okatica bijela, Pinot bijeli, Pinot crni, Pinot sivi, Plavac mali crni, Plavina, Pošip bijeli, Rkaciteli, Sauvignon, Svrđlovina crna, Syrah, Trebbiano Toscano, Trbljan, Tribidrag, Trnjak, Viognier bijeli, Vranac, Zlatarica i Žilavka.

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju za 2014. godinu, u općini Unešić evidentirano je 13 proizvođača mošta odnosno vina sa ukupnom proizvodnjom od 24,7 hl od čega se 14 hl odnosilo na crno, odnosno rose vino, a 10,7 hl na bijelo vino. Prijavljena proizvodnja grožđa iznosila je 3,95 tona. Lokalni proizvođači uglavnom prodaju vino na vlastitom gospodarstvu, jer su njihove količine proizvedenog vina male i kao takve nedostatne za tržište.

Tablica br. 30: Prijavljena proizvodnja grožđa i vina za 2014. godinu

Općina	Grožđe(t)	Vino c/r (hl)	Vino b (hl)	Ukupno (hl)
Unešić	3,95	14	10,7	24,7

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Od proizvođača valja izdvojiti OPG Mile Maleša koji uz stare nasade debita, plavine i babića u manjim količinama, ima i oko 12.500 loza pošipa, 5.000 cabernet sauvignona, 2.000 maraštine i po 1.500 komada shiraza i merlota. Kvalitetu njegovih vina prepoznala je i struka, što je rezultiralo mnogobrojnim nagradama. Vino prodaje najviše na kućnom pragu, a također započinje gradnju suvremenog podruma u Malešima. Osim podruma tu će biti i kušaonica u koju će dolaziti grupe turista sa Šibenske rivijere, a u neposrednoj blizini moći će vidjeti postojeću pršutanu. OPG ima pet stalno zaposlenih radnika koji se brinu o vinogradima, livadama s nizovima balirane trave i svim drugim poslovima koji postoje na jednom poljoprivrednom gospodarstvu.

Prepoznatljivi specijaliteti drniškog kraja - drniški pršut, sir iz mišine, vino

Općina Unešić, kao i cijelo područje Dalmatinske zagore, prepoznatljivo je po specijalitetima kao što su: drniški pršut, sir iz mišine i vino. Prema povijesnim podacima davne 1840. godine u Drniškoj općini koja je uključivala veliki broj tadašnjih sela, među kojima je i Unešić, zabilježena je konzumacija i trgovanje ovim prirodno osušenim i zrelim svinjskim butom. Pršut (tal. „Prosciutto“) kao najpoznatiji proizvod ovog područja odlikuju specifične karakteristike zbog čistog zraka, bure, primjene tradicionalne tehnologije prerade i čuvanja mesa. Znanstveno je dokazano da izmjenom dominantne

bure-suhog i hladnog sjeveroistočnog vjetrova, koji s masiva Dinare i okolnih planina puše u pravcu mora i juga-jugoistočnog vjetrova, koji s mora donosi toplinu i vlagu, pršut ovoga podneblja čine kvalitetnijim u odnosu na ostale dalmatinske pršute. Zbog izmjene bure i juga, te blizine Jadranskog mora, zimi izostaju ekstremno niske temperature dok zrak isušuju i hlade česti vjetrovi s planina koji pružaju prirodnu zaštitu od kvarenja mesa, neophodnu naročito u početnim fazama proizvodnje drniškog pršuta tijekom suhog soljenja i prešanja. U cjelini gledano, podneblje je uglavnom submediteransko, ljeti toplo (žege i suše), zime blage s obilnim jesenskim i zimskim padalinama. Zbog tradicije i specifične mikroklimе u dijelu Dalmatinske zagore, ovaj soljen i isušen svinjski but jedan je od proizvoda čiju su kvalitetu iskušali između ostalog engleska kraljevska obitelj i mnogi svjetski politički lideri.

Prema podacima Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede na području Grada Drniša i općina Promina, Ružić i Unešić ukupno je 12 proizvođača mesnih proizvoda. Perspektivu u ovoj Općini prepoznali su i neki proizvođači, među kojima je Marko Ivić koji sa svojom obitelji u Gornjem Vinovu ide u pravcu da ima svoju proizvodnju svinja (kao sirovinu za pršut) i registriranu proizvodnju pršuta. Ima također i 30-tak goveda koje uzgaja za potrebe mesa. Pršutana Vajda, vlasnika Mile Maleša, registrirana u Čakovcu gdje se u nekoliko kooperantskih objekata svinje uzgajaju, tove, kolju, te klaonički obrađuju, nakon čega se svježi svinjski butovi dopremaju u pršutanu smještenu u Mirlović Zagori gdje se na tradicionalan način proizvode. Potvrda kvalitete ovog pršuta je nagrada šampion kvalitete na 7. Nacionalnom sajmu pršuta u Sinju 2012. godine, a trenutačno suši oko 10.000 pršuta. U Čvrljevu je registrirana Sušara Perajica, vlasnika Jure Perajice, čiji je kapacitet zaprimanja robe oko 20.000 kg, a više od pola je predviđeno za pršute, ali i ostale svinjske prerađevine. Trenutačno je u sušari oko 1.000 kg pršuta. Posljednja dva spomenuta proizvođača, članovi su vrlo aktivne "Udruge proizvođača drniškog pršuta". Ona djeluje tako da okuplja dio proizvođača i zastupa njihove interese; aktivno sudjeluje u poboljšanju proizvodnje drniškog pršuta, te trajnih i polutrajnih suhomesnatih proizvoda u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede i šumarstva; organizira edukaciju svojih članova; ostvaruje stručnu suradnju s domaćim i inozemnim srodnim udrugama. Ova Udruga je u suradnji sa Gradom Drnišom organizirala Međunarodni festival pršuta koji je imao za cilj obogatiti turističku ponudu šireg područja Grada Drniša, ostvariti promidžbu poduzetništva, zadržavanja obrta, kao i promidžbu tradicijskih obrta i lokalnih proizvoda kroz gastronomske specijalitete s naglaskom na lokalni identitet – Drniški pršut.

Prema specifikaciji proizvoda, područje proizvodnje drniškog pršuta ograničeno je na područje Grada Drniša i susjednih općina Promina, Ružić, Unešić i Biskupija, koji se nalaze u Šibensko-kninskoj županiji u regiji Jadranske Hrvatske. U spomenutom području moraju se odvijati sve faze proizvodnje drniškog pršuta osim uzgoja, tova, klanja i klaoničke obrade svinja za proizvodnju pršuta. Sirovina za proizvodnju drniškog pršuta može potjecati iz šireg zemljopisnog područja od gore navedenog područja. Problemi u proizvodnji pršuta najviše se odnose na sirovinu, koja se većinom uvozi pa nije adekvatna za dobivanje proizvoda sa oznakom zaštite podrijetla. Prema podacima i iskustvu s terena, Savjetodavna služba Šibensko-kninske županije ističe kako je zadnjih godina u Unešiću primijećen trend da sve više gospodarstava uzgaja 10 – 20 komada svinja koje su kupljene kao prasadi i hrani ih se do klanja.

Slika br. 5: *Proizvođač pršuta u prepoznatljivoj narodnoj nošnji*

Slika br. 6: *Suveniri s motivom drniškog pršuta, izradila Milanka Pranić*

Izvor: *promina-blog*

Prije Domovinskog rata gotovo svako domaćinstvo je držalo i hranilo prosječno 5 svinja kako za svoje tako i za potrebe rodbine i prijatelja. Takav način proizvodnje danas ima budućnost jer se radi o „tradicionalnoj proizvodnji pršuta“ ali treba je zakonskom regulativom pojednostaviti. U tom smislu neophodno je prije svega definirati pasmine i križance svinja te tehnologiju njihova uzgoja i tova do pogodnih završnih tjelesnih masa te standardizirati tehnologiju prerade. Neophodno je pri tome voditi računa o tradiciji, na način da se ne izgube dragocjene specifičnosti ovog vrhunskog trajnog suhomesnog proizvoda. Drniški pršut, po svojim organoleptičkim osobinama svakako pripada skupini pršuta vrhunske kakvoće, ali je njegova prepoznatljivost i pozicioniranost kako na europskom, tako i na svjetskom tržištu još uvijek nedovoljno valorizirana. Neophodno je stoga poraditi na tome da ovaj proizvod dobije mjesto na tržištu koje zaslužuje. Nadalje, s obzirom na stvorenu zakonsku osnovu, neophodno je nazive ovih proizvoda zaštititi na nivou EU. Time bi se svakako osigurala prepoznatljivost ovih proizvoda na tržištu, što bi omogućilo da i postignuta cijena bude u skladu s kakvoćom proizvoda.

Slika br. 7: *Prikaz sušare sa sušenim svinjskim butovima*

Izvor: *promina-blog*

Ovaj svojevrsni zaštitni znak Dalmacije dobio je certifikat zaštićenog autohtonog proizvoda uslijed čega je grad Drniš dobio službeni naziv Grad pršuta, što mu je donijelo sve predispozicije za mogućnosti vlastitog turističkog valoriziranja. Drniški pršut samo je jedan u nizu gastronomskih specijaliteta koji mogu pridonijeti turističkoj ponudi ove zaobalne destinacije. Sam spomen na ovaj brend izaziva poticaj na turističku konzumaciju koja je u potpunosti zanemarena od strane i samih proizvođača, ali i turističkog sektora. Značajan broj proizvođača pršuta i drugih suhomesnatih proizvoda zainteresiran je za širenje vlastite djelatnosti prema turistički atraktivnijim aktivnostima u sklopu proizvodnog pogona poput upoznavanja posjetitelja s procesom proizvodnje te kušanjem i prodajom. Potrebno je utvrditi

je li i gdje je dozvoljen obilazak proizvodnih pogona obzirom na stroge sanitarne uvjete, međutim postoje i drugi modeli prezentacije koji bi također mogli biti atraktivni posjetiteljima. Iz tog razloga potrebno je ukupnu gastronomsku ponudu standardizirati i temeljito organizirati njen razvoj kroz proizvodnju i ponudu, posebno koristeći eko i etno obilježja. Vrijednost pršuta kao izvornog turističkog proizvoda, prema svemu što smo tijekom procesa analize stanja mogli utvrditi, je gotovo pa u potpunosti neiskorištena. Veliki problem u njegovoj valorizaciji je nedostatak svijesti o potencijalu ovog proizvoda kao simbolu gurmanstva. Ova delicija i sve što se za nju veže nije pretvorena u dovoljno atraktivno ispričanu, zaokruženu i promoviranu metaforu grada Drniša i same regije kao gastronomske meke Dalmacije. Vidljiv je nedostatak kvalitetne lokalne sirovine, nedostatak prezentacijskih centara, kušaona, suvenira, itd. Potrebno je usmjeriti pažnju na osmišljavanje prezentacijskih i interpretacijske sadržaja kako u samoj Općini Unešić, tako i u posebno osmišljenim sadržajima ugostiteljske ponude i na agro-turističkim imanjima koja trebaju tek zaživjeti. Edukacija, kao i osvještavanje, te poticanje dionika na proaktivno djelovanje u razvoju i promociji branda, nezaobilazno je za njegovu popularizaciju.

Važan vid razvoja i plasmana ovog proizvoda jest daljnje ulaganje u očuvanje njegove izvornosti (primjerice kroz snažno poticanje obnove lokalnih svinjogojskih farmi), razvoj pokaznih proizvodnji i kušaonica kao ključnih turističkih atrakcija prostora. Potrebno je razmisliti i o mogućim inovacijama koje mogu iskoristiti ovaj brend (npr. pršut kao suvenir) i do razine stvaranja novih oblika proizvoda.

S obzirom na ograničenost dostupnih podatka o poljoprivrednoj proizvodnji, ova analiza stanja poljoprivrede proizašla je kao interpretacija podatka dobivenih od Hrvatske poljoprivredne agencije, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ruralnom razvoju i ribarstvu, Udruge proizvođača drniškog pršuta, te intervjua s višim stručnim savjetnikom za stočarstvo Savjetodavne službe Šibensko-kninske županije, Ivicom Kosorom, kao i analizom dostupne literature.

Potencijal za proizvodnju sira je velik obzirom na značajan broj grla stoke pogotovo ovaca koje pasu na slobodnoj ispaši te obzirom da se radi o području koje je ekološki neopterećeno što dodatno daje na kvaliteti sira i mogućnosti njegove certifikacije kao ekološkog proizvoda. Međutim, unatoč tome veliki broj uzgajivača uopće ne koristi ovce radi mlijeka, a ako i proizvode sir onda to rade prvenstveno za vlastite potrebe, na što ukazuje činjenica kako na području Općine ne postoji registrirana proizvodnja sira. Uočljiv je nedostatak osviještenosti o potencijalu razvoja ove proizvodnje te nedostatak nekog oblika zadružnog gospodarstva. Prisutna je i nedovoljna valorizacija sira iz mješine/mišine/mijeha proizvedenog od ovčjeg, kozjeg ili kravljeg mlijeka, kojeg je Ministarstvo kulture uvrstilo na listu nematerijalnih kulturnih dobara što može imati golemi značaj prilikom brendiranja ove delicije. Zbog neinformiranosti stanovništvo u općini Unešić još uvijek nije prepoznalo svoju priliku u tome. Veća potražnja tržišta i potrošača za specifičnim prehrambenim proizvodima poput autohtonog mrvljenog sira iz mješine idu u korist onima koji se namjeravaju okušati u njegovom specifičnom načinu spravljanja te promoviranju u Hrvatskoj i izvan njezinih granica.

Posebnost ovom siru daje način njegove izrade koje se sastoji od spoja tradicionalne proizvodnje na poljoprivrednim gospodarstvima prenošene s generacije na generaciju i načinu čuvanja. Čuva se u kozjim ili ovčjim, odnosno jarećim ili janječim stručno pripremljenim mješinama i to mu daje neobičan okus, a ne treba zanemariti i prisutnost upotrebe prirodnog sirila izuzetog od aditiva. Uobičajeno se proizvodi sezonski od viškova ovčjeg mlijeka tijekom ljetne ispaše ovaca u planinama, te se krajem ljeta

i ujesen može naći u prodaji samo na kućnim pragovima samih proizvođača, članova Udruge Mišinač, a gotovo ga je ne moguće pronaći na policama trgovina. Današnja se proizvodnja sira iz mješine u određenoj mjeri ipak razlikuje, u odnosu na prijašnji proces, što se manifestira prvenstveno u vrsti mlijeka te u izmijenjenom sastavu pasmine ovaca ili koza. No, na području Općine Unešić i dalje je evidentiran velik broj ovce pramenke koja je potrebna kako bi ovaj specijalitet zadržao svoju izvornu vrijednost.

Slika br. 8: *Sir iz mješine*

Slika br. 9: *Mješine pune mrvljenog sira*

Izvor: Hrvatska agencija za hranu

Izvor: <http://www.agroklub.com/>

Ne treba izostaviti unapređenje kvalitete i brendiranje lokalnih vina te njihovu ponudu na području cijelog prostora, što također može imati značajan učinak na daljnji razvoj turističke ponude prostora. Na području Općine od crnih sorata vina, koje su ujedno i autohtone, najzastupljenije su Plavina, Lasina i Babić. Također je zabilježena i sadnja Merlota, Caberneta sauvignona, te Syraha.

Autohtone bijele sorte popularne na ovom području su Debiti i Maraština, ali se sade također Pošip i Pinot. Plavina crna/Plavka rasprostranjena je po cijeloj regiji Primorske Hrvatske. Vina ove sorte su kvalitetna i lagana, blagih alkohola i ujednačene kiselosti, a zbog laganih tanina prikladna za proizvodnju rose vina. Lasina crna/Vlaina najviše je raširena na Skradinskom i Drniškom području. Vina su kvalitetna, srednje jaka do jaka, sa izraženim voćnim mirisima trešnje, maline, s primjesama proljetnog livadnog cvijeca. Debit bijeli/Bilina kao udomaćena sorta rasprostranjena je na cijelo području sjeverne i srednje Dalmacije i Dalmatinske zagore. Vina su kvalitetna, svijetlije žute do slamnate boje, srednje alkoholne jakosti, te voćnog mirisa na zrelu marelicu, bananu i dunju, te se poslužuje uz jela od bijelog mesa i ribu. Maraština bijela/Rukatac je autohtona sorta koja vjerojatno spada u skupinu Malvasija, te je zastupljena u cijeloj vinogradarskoj regiji Primorske Hrvatske. Zbog velikog udjela šećera koriti se za pravljenje desernog vina-Prošeka. Zelenkasto žute je boje, sa prevladavajućim aromama zrelog voća i meda, a poslužuje ga se uz bijelo meso i oboritu ribu.

Ekološka proizvodnja hrane

Na ovom području, kao i u ostatku Hrvatske, najzastupljenija je konvencionalna poljoprivreda koju odlikuje korištenje mineralnih gnojiva, agrokemikalija, te upotreba tretiranog sjemena. Nepostojanje većih okolišnih onečišćivača (tvornica, rafinerija i drugih industrijskih pogona) predstavlja izvrstan preduvjet razvoja ekološki prihvatljive i održive poljoprivrede temeljene na konceptu uzgoja organskih proizvoda, što ova Općina ima.

Veliki broj neobrađenih poljoprivrednih površina u Unešiću kao i onih na kojima je prisutan ekstenzivan način poljoprivredne proizvodnje mogao bi se preusmjeriti na ekološku proizvodnju, koja bi zbog ostvarene dodane vrijednosti mogla povećati konkurentnost OPG-ova. Razlika u pristupu u konvencionalnoj i ekološkoj poljoprivredi nalazi se u ekonomskom i tehnološkom principu. Konvencionalna poljoprivreda se fokusira na postizanje maksimalnih prinosa specifičnih kultura, a bazira se na prilično jednostavnom promišljanju: prinosi se povećavaju unošenjem tvari i uklanjanjem rizika – „štetnika“. Ovakva praksa nije opravdana jer se uništavaju proizvodne površine, ugrožava bioraznolikost, podržava štetna industrija, potiču klimatske promjene i slično.

Ekološka poljoprivreda ima kompleksniji pristup koji pored same proizvodnje predstavlja i očuvanje prirodnih resursa. Pristup ekološke poljoprivrede razbija linearni proces i pretvara ga u kružni tok tvari i energije. Poljoprivrednik s tla iznosi određene proizvode, međutim kružni tok se zatvara uz pomoć kompostiranja, zelene gnojidbe odnosno gnojiva proizvedenog na samom gospodarstvu.

Ekološka proizvodnja poseban je sustav održivoga gospodarjenja u poljoprivredi i šumarstvu koji obuhvaća uzgoj bilja i životinja, proizvodnju hrane, sirovina i prirodnih vlakana te preradu primarnih proizvoda, a uključuje sve ekološki, gospodarski i društveno opravdane proizvodno-tehnološke metode, zahvate i sustave, najpovoljnije koristeći plodnost tla i raspoložive vode, prirodna svojstva biljaka, životinja i krajobraza, povećanje prinosa i otpornosti biljaka pomoću prirodnih sila i zakona, uz propisanu uporabu gnojiva, sredstava za zaštitu bilja i životinja, sukladno s međunarodno usvojenim normama i načelima. Ekološka proizvodnja, odnosno poljoprivreda je dugoročno etički, socijalno, zdravstveno i ekonomski prihvatljivija od konvencionalne proizvodnje.

Slika br. 10: *Znak za hrvatski eko proizvod*

Izvor: *Pravilnik o deklaraciji i označavanju ekoloških proizvoda*, Ministarstvo poljoprivrede

Prema popisu subjekata u ekološkoj proizvodnji koji imaju certifikat, odnosno potvrđnicu objavljenog 2013. godine od strane Ministarstva poljoprivrede, u općini Unešić nije registriran niti jedan proizvođač ekološke hrane. Inače, certifikatom se registriranoj djelatnosti potvrđuje da su proizvodi proizvedeni sukladno zakonima i pravilnicima o ekološkoj proizvodnji, a njegovim dobivanjem, proizvođač ima pravo na korištenje znaka „ekoproizvod“. Zadnji korak je podnošenje zahtjeva za izdavanjem Rješenja o pravu korištenja znaka Ministarstvu poljoprivrede. Zahtjev za eko markicu se svake godine mora ponovo tražiti za svaki pojedini proizvod. Ekološka poljoprivreda je u potpunosti integrirana u politiku ruralnog razvoja i ima strateško dugoročno značenje za održivi razvitak hrvatskog ruralnog prostora i poljoprivrede, kao što je i navedeno u Akcijskom planu razvoja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2011.-2016. godine.

2.5.3.2. Turizam

Turizam predstavlja važan čimbenik i veliki potencijal razvoja cijele Šibensko-kninske županije. Od prvih početaka razvoja turizma na ovom prostoru, ponuda na kojoj se temelji cijeli turizam je ponuda „sunce i more“, sa skromnom ponudom ostalih oblika turizma. Prema tome, zasigurno postoji potreba za razvojem konkurentnijih, održivijih oblika turizma koji će proširiti ponudu područja na više tržišta te zadovoljiti potrebe većeg broja turista. Osim samog razvoja ostalih oblika turizam, na području Šibensko-kninske županije postoji potreba i za diferenciranjem turističke ponude, što označava orijentiranu i odgovornu viziju razvoja turizma.

Što se tiče same općine Unešić, turizam može postati jedan od čimbenika razvoja ovog područja. Geografski položaj, blaga klima i očuvana priroda čine ovo područje izrazito pogodnim za razvoj raznih oblika turizma. Ovdajšnje stanovništvo gotovo se uopće i ne bavi turizmom, ali njegov razvoj može stanovnicima pomoći riješiti egzistencijalna pitanja, kao i što može potaknuti mnoge iseljenike da se vrate na ovo područje. Na području Općine najveći potencijal ima razvoj ruralnog, seoskog ili agro turizma. No, ne treba zanemariti i mogući razvoj i ostalih oblika kao što su: gastro, robinzonski, sportski, avanturistički, ciklo turizam i mnogi drugi.

Kada govorimo o smještajnom kapacitetu, općina Unešić ima trenutno registrirane dvije kuće za odmor i apartman u domaćinstvu za ukupno 16 osoba.

Na temelju postojećeg stanja razvoja turizma na području općine Unešić nameću se sljedeći zaključci:

- ne postoji autonomna valorizacija resursne osnove
- ne postoji interesni proces komercijalizacije atrakcija i događanja
- ne postoje subjekti koji funkcioniraju na poduzetničkoj osnovi (turistički uredi i agencije)
- atrakcije i kulturno-sportska događanja nisu u funkciji poticaja turističkih posjeta (prirodne ljepote, gradine, kulturno-sportske manifestacije i sl.)
- ne postoji dovoljno smještajnih kapaciteta
- razvoj seoskog turizma i iskorištavanja postojećih atrakcija u Zagori je nužnost za ravnomjerniji turistički razvoj.

Općina Unešić nema turističku zajednicu koja bi promovirala turizam, pomagala oko podizanja kvalitete boravka, informiranja gostiju i koja bi općenito podigla kvalitetu razvoja turizma. Pored toga, općina Unešić ne spada pod niti jednu susjednu turističku zajednicu. Iz tog razloga, ne postoje podaci o dolascima i noćenjima na području općine. Da bi se dobilo uvid u trenutno stanje turizma i turističkog prometa, analiziralo se turizam grada Drniša - najbližeg središta koje ima turističku zajednicu te aspiracije razvoju turizama.

Analiza turističkog prometa na razini Grada Drniša

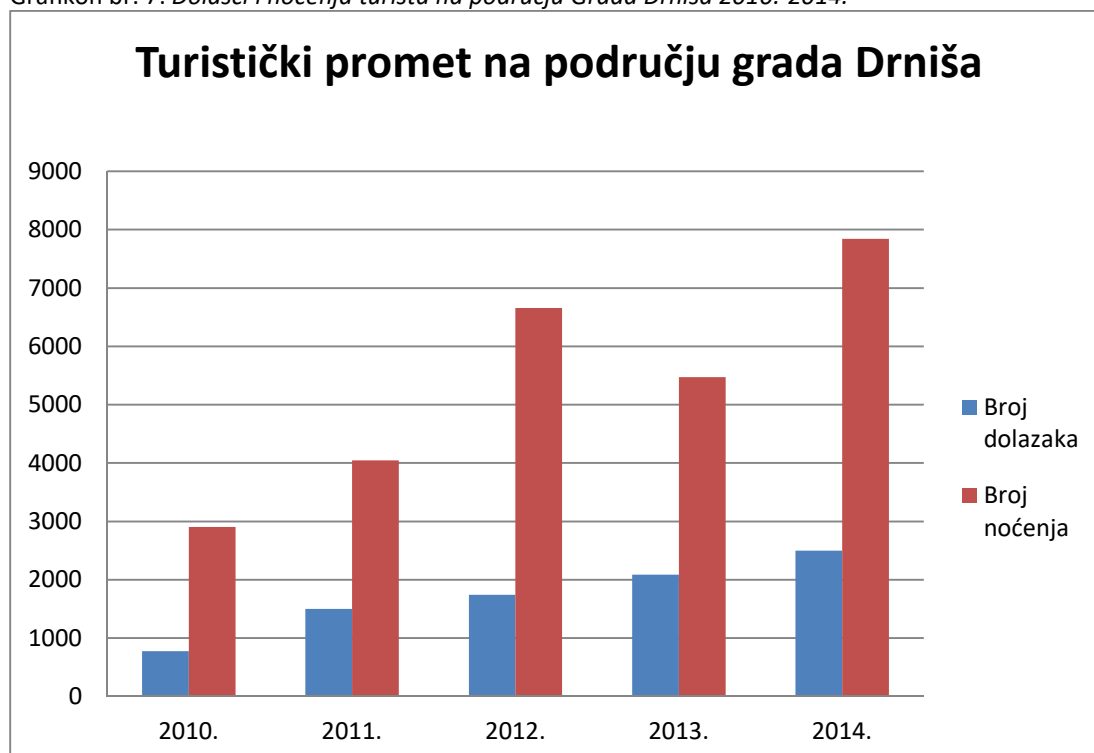
Na području Grada Drniša u 2014. godini evidentirano je 2.498 turističkih dolazaka što je za 20% više nego u prethodnoj godini. Sličan trend rasta broja turističkih dolazaka vidljiv je u čitavom promatranom periodu od 2010. do 2014. godine. Kretanje broja noćenja u promatranom periodu prati vrlo sličan trend, a u 2014. godini evidentirano ih je ukupno 7.841.

Tablica br. 30: Dolasci i noćenja turista na području Grada Drniša 2010.-2014.

	DOLASCI			NOĆENJA		
	domaći	strani	UKUPNO	domaći	strani	UKUPNO
2010.	450	324	774	1.653	1.250	2.903
2011.	686	815	1.501	1.543	2.503	4.046
2012.	625	1.116	1.741	2.513	4.147	6.660
2013.	573	1.513	2.086	1.075	4.397	5.472
2014.	755	1.743	2.498	2.352	5.489	7.841

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: TZ Drniš

Grafikon br. 7: Dolasci i noćenja turista na području Grada Drniša 2010.-2014.

Izvor: UHY Savjetovanje prema: TZ Drniš

Ovakav trend rasta posjećenosti praćen je i povećanjem smještajnog kapaciteta. Tako je broj kreveta od 2010. do 2014. narastao za 85%, a njihova popunjenost raste iz godine u godinu te je 2014. godine bila na najvišoj razini od 17,10%.

Sezonski karakter turizma na ovom području možemo primijetiti kada se promatra ukupan broj dolazaka i dolasci stranih posjetitelja, ali gotovo uopće ne kada promatramo dolaske domaćih posjetitelja. Stoga, zaključujemo da je glavni motiv za dolazak domaćih posjetitelja „posjet rodbini i prijateljima“. Naime, kako pokazuje istraživanje „Turistička aktivnost domaćeg stanovništva u 2013. godini“ taj motiv glavni je za 36% višednevnih putovanja domaćeg stanovništva. Analogno tome, identičnu situaciju pronalazimo analizom ukupnog broja noćenja te njihovom razdiobom na noćenja ostvarena od stranih i domaćih posjetitelja.

Što se tiče strukture gostiju prema zemlji podrijetla prevladavaju gosti iz Hrvatske koji su u 2014. godini ostvarili 30% svih noćenja, odnosno ukupno 2.352 noćenja i 755 dolazaka. U 2013. godini taj udio je bio znatno manji (19,65%). Drugi po broju noćenja i u relativnom i u apsolutnom iznosu su gosti iz Njemačke koji su također povećali svoj udio u dolascima sa 18,22% u 2013. na 25,09% u 2014. godini. Slijede gosti iz Francuske, Belgije, Nizozemske, Velike Britanije, Italije, Švicarske, Austrije te ostalih zemalja.

Tablica br. 31: *Struktura smještajnih kapaciteta na području TZ Drniš*

Vrste smještajnih jedinica	Broj ležajeva	Broj pom. ležajeva
Apartmani i sobe u domaćinstvu	53	5
Kuće za odmor	87	17
Seljačko domaćinstvo	18	0
Hotel	27	0
UKUPNO	185	24

Izvor: UHY Savjetovanje, prema: Ured državne uprave – ispostava Drniš

Kako vidimo iz gornje tablice, najveći dio smještajnog kapaciteta istraživanog područja spada pod kuće za odmor, a zatim na apartmane i sobe u domaćinstvu. Opći problem je što veliki broj objekata radi samo po dogovoru, tako da je za precizno utvrđivanje njihova broja i sezonalnosti potrebno provesti istraživanje. Najviše smještajnih jedinica izraženih u ukupnom broju ležajeva (160) ima jedinica lokalne samouprave Grad Drniš, a ostatak ukupnog smještajnog kapaciteta otpada na tri ostale općine Promina, Ružić i Unešić. Od toga 119 ležajeva dostupno je u različitim vrstama smještaja tijekom cijele godine, ostatak smještajnog kapaciteta je sezonskog karaktera obuhvaćajući period uglavnom od 1. svibnja do 1. listopada.

2.6. Prostorno planiranje i infrastruktura

2.6.1. Prostorno planiranje

U analizi prostornog planiranja i infrastrukture, uz informacije općinske uprave korišteni su podaci usvojenog Prostornog plana uređenja Općine Unešić sa odgovarajućim izmjenama i odredbama iz 2007. godine.

Prostornim planom određena su građevna područja u općini, a trenutno stanje vidljivo je u tablici br. 32.

Tablica br. 32: Građevinska područja određena prostornim planom

R.b.	NASELJE	IZGRAĐENO ha	NEIZGRAĐENO ha	GP-UKUPNO ha
1.	CERA	11,19	13,26	24,45
2.	ČVRLJEVO	17,19	7,61	24,80
3.	DONJE PLANJANE	11,12	5,35	13,77
4.	DONJE UTORE	9,43	9,38	18,81
5.	DONJE VINOVO	25,15	15,76	40,91
6.	GORNJE PLANJANE	33,02	33,11	66,13
7.	GORNJE UTORE	14,68	15,23	29,91
8.	GORNJE VINOVO	13,80	16,56	30,36
9.	KOPRNO	17,77	21,04	38,81
10.	LJUBOSTINJE	13,43	10,14	23,57
11.	MIRLOVIĆ ZAGORA	45,38	45,86	91,24
12.	NEVEST	21,50	19,70	41,20
13.	OSTROGAŠICA	11,07	8,80	19,87
14.	PODUMCI	15,76	18,41	33,04
15.	UNEŠIĆ	74,31	102,89	177,20
16.	VISOKA	14,43	19,27	33,70
17.	UKUPNO	349,23	362,37	711,60

Izvor: UHY savjetovanje, prema: prostorni plan općine Unešić

Smještaj izgradnje gospodarskih zona proizvodnih i ostalih poslovnih sadržaja lokalnog značaja utvrđene su prostornim planom.

Tablica br. 33: Smještaj gospodarskih zona na području općine Unešić

PROIZVODNA/POSLOVNA NAMJENA		Površina građevinskih područja	
		ha	ha izgrađeno
1.	Cera - proizvodna	5,40	0,44
2.	Mirlović Zagora 1 - proizvodna	2,17	0,61
3.	Mirlović Zagora 2 - proizvodna/poslovna	24,92	-
4.	Nevest - proizvodna	2,27	0,58
5.	Unešić - proizvodna/poslovna	17,46	-
UKUPNO:		52,22	1,63
UGOSTITELJSKO TURISTIČKA		Površina građevinskih područja	
		ha	ha
1.	Koprno - ugostiteljsko turistička	3,72	-
2.	M.Zagora - Podumci - ugostiteljsko turistička	4,05	-
UKUPNO:		7,77	-

Izvor: UHY savjetovanje, prema: prostorni plan općine Unešić

2.6.2. Prometna infrastruktura

2.6.2.1. Cestovni promet

Za potrebe odvijanja cestovnog prometa na području Općine Unešić određena je osnovna mreža javnih cesta:

Državne ceste

Stratešku okosnicu čine planirane autoceste i brze ceste na glavnim državnim smjerovima povezivanja. Tu mrežu dopunjuju ostale postojeće državne ceste. U odnosu na smjer protezanja u širem prostoru i morfologiji tla te rasporedu središnjih naselja u Šibensko-kninskoj županiji ti se smjerovi cestovnog povezivanja mogu označiti kao uzdužni i poprečni. Općina Unešić izvan je direktnog prolaza tokova navedenih uzdužnih i poprečnih smjerova cestovnog povezivanja.

U odnosu na postojeću cestovnu mrežu državnih cesta Općina je izolirana. Spoj na izvedenu autocestu Zagreb - Split je na području Grada Šibenika, a na D33 na području Grada Drniša.

Županijske i lokalne ceste

Postojeća cestovna mreža županijskih i lokalnih cesta ne zadovoljava aspiracije budućeg razvoja u odnosu na mikro i makroregionalni položaj Općine.

Postojeću mrežu županijskih cesta čine:

- Konjevrate – Unešić - Gornje Utore (Ž6098)
- D33 – Žitnić - Unešić (Ž6092)
- D56 – Kladnice - Kaštel Stari (Ž6137)
- Unešić (Ž6092) - Sitno (Ž6091)

Postojeću mrežu lokalnih cesta čine:

- Mirlović Zagora (Ž6092) – Ostrogašica (Ž6094)
- (Ž6094) Gornje Planjane - Donje Vinovo (Ž6098)
- Mirlović Zagora (Ž6092) – Ljubostinje – Koprno (Ž6110)
- Pokrovnik (Ž6093) – (L65048)
- (Ž6110) Visoka - Divojevići (Ž6112)

Nerazvrstane ceste

Općina Unešić napravila je registar nerazvrstanih cesta. Unutar registra se nalazi 340 cesta, s ukupnom kilometražom od 133,4 kilometra.

Javni cestovni promet

Javni prijevoz ne udovoljava potrebama općine, te nije razvijen u skladu sa današnjim potrebama stanovništva. Na razini općine postoji organizirani prijevoz za đake između naselja, izuzev Gornjeg Vinova, Donjeg Vinova, Čvrljeva i Visoke. Prijevoz je ugovoren s Autotransom Šibenik. Prometne linije u pravcu Splita i Šibenika privatnih prijevoznika konstantno nailaze na nevolje te se konstantno mijenjaju.

2.6.2.2. Željeznički promet

Razvoj željezničke infrastrukture kao velikog državnog sustava zacrtan je razvojnim dokumentima na državnoj razini: Strategija i Program prostornog razvitka RH i Strategija prometnog razvitka RH.

Za ovaj prostor od posebnog je značenja državna magistralna željeznička pruga iz pravca Splita i Šibenika, koja preko Cera - Unešića - Gornjih Planjana ide prema Drnišu, a izgrađena je i puštena u promet 1877. godine (do Siverića), 1888. godine produžena je do Knina, odnosno 1925. godine preko Like, a 1948. godine preko Bihaća, dalje u unutrašnjost Hrvatske do Zagreba i dalje.

Na postojećoj magistralnoj pomoćnoj željezničkoj prugi MP11 Oštarije (MG1) - Knin - Split izvršen je kapitalni remont, tako da su postignute sljedeće karakteristike:

- dozvoljeno opterećenje 22,5 t/osovini i 8t/m',
- najveća dozvoljena brzina od sjeverne granice Plana do kolodvora Unešić:
- 100 km/h - klasični vlak,
- 100 km/h - nagibni vlak,
- najveća dozvoljena brzina od kolodvora Unešić do južne granice Plana:
- 80 km/h - klasični vlak,
- 95 km/h - nagibni vlak.

Prostornim Planom se zadržavaju postojeća službena mjesta:

- kolodvor Unešić (265+320 km),
- stajalište Planjane (261+990 km),
- stajalište Cera (271+150 km).

Željeznička prometna infrastruktura je mogući generator razvoja ovog područja, odnosno unapređivanje i proširivanje odrazit će se na bolje korištenje prirodnih resursa, na gospodarski razvitak, rast i razvoj naselja i poboljšanje demografskih prilika.

2.6.3. Vodoopskrba i odvodnja

Razvoj vodoopskrbe utvrđen je Srednjoročnim programom opskrbe pitkom vodom Šibensko-kninske županije iz 1996. godine.

Općina Unešić nalazi se na području koje je PPŽ označeno kao područje čiji su postojeći vodovodi već davno potpuno iskorišteni i gdje su prisutne povremene redukcije u opskrbi vodom (Zagora).

Vodoopskrba jednog dijela Općine vrši se s izvorišta Jaruga, a drugog dijela Općine s izvorišta Čikola, sustavom Čikola - Sv. Marko. Zahvat vode iz jezera Torak predstavlja pričuvno izvorište.

Na području Općine Unešić od prihvaćanja Srednjoročnog programa do danas izgrađen je podsustav Sv. Marko – Unešić s većim kapitalnim građevinama:

- vodosprema Sv. Marko V = 1000 m³
- gravitacijski cjevovod vsp. Sv. Marko – Unešić I = 12.520,00
- vodosprema Donje Vinovo V = 500 m³

U sustavu vodoopskrbe na području Općine Unešić postoje slijedeće građevine:

- vodospreme:
 - Donje Vinovo V = 500 m³
 - Bogočin V = 300 m³
 - Sv. Marko V = 1000 m³
- cjevovodi:
 - vsp Sv. Marko - Unešić / Ø 200 duktil (naselja Donje Vinovo, Gornje Planjane, Unešić)
 - Unešić - Ostrogašica - vsp Midenno brdo / Ø 125 čelična cijev
 - vsp Bogočin - Koprno / Ø 150 čelična cijev
 - vsp Midenno brdo - Mirlović Zagora / Ø 200 čelična cijev, Ø 80, Ø 50 alkatena
 - s lokalnim razvodima Ø 50, Ø 60 ili Ø 80 čelična cijev ili alkatena.

U sustavu vodoopskrbe na području Općine Unešić u planu su slijedeće građevine:

- vodospreme:
 - Visoka
 - Utore
 - Gotovci
 - Umac
- cjevovodi:
 - podsustav Ljubostinje - II faza - ogranak Danilo Kraljice (naselja Ljubostinje, Mirlović Zagora)
 - ogranak Unešić - Čvrljevo - Utore (naselja Gornje Vinovo, Gornje i Donje Utore)
- crpna stanica:
 - Mirlović Zagora - Umac

U sadašnjem stanju na području općine Unešić niti jedno naselje nema izgrađen sustav javne odvodnje. Otpadne vode iz domaćinstava većinom se disponiraju u tlo pomoću upojnih jama. Najčešće su ovi objekti u sanitarno neispravnom stanju tako da predstavljaju stalnu prijetnju zdravlju stanovnika. Oborinske vode odvede se cestovnim jarcima u kanale koji gravitiraju postojećim otvorenim jarcima s konačnom dispozicijom u podzemlje u koje se upuštaju bez prethodne obrade. Ovakvo stanje odvodnje otpadnih voda na području općine Unešić ne zadovoljava te je neophodno pristupiti rješavanju odvodnje i pročišćavanja oborinskih i sanitarnih voda uključujući, njihovu konačnu dispoziciju na

tehnički i sanitarno ispravan način. Rješenje problema odvodnje na predmetnom području potrebno je sagledati kroz mogućnosti izrade koncepcijskog rješenja.

2.6.4. Zaštita okoliša

Brojne vrijedne i osjetljive površine onečišćene su neodgovarajućim ili nekontroliranim odlaganjem različitih vrsta otpada. Za dio njih već je utvrđen rizik za zdravlje ljudi i okoliš. Danas se deponiranje komunalnog otpada i posebnog otpada vrši nekontrolirano na neistraženim područjima.

2.6.4.1. Ostali aspekti zaštite okoliša

Na području Općine Unešić prirodna dobra od posebnog značaja koja se predlažu zaštititi temeljem posebnog propisa i te planskim mjerama zaštite kroz odredbe prostornog plana:

1) u kategoriji park šume:

- šuma uz crkvu Sv. Marka

2) u kategoriji značajnog krajobraza:

- predjel Brušnjak - Prisoje - Gomila naselja Cera, Koprno i Visoka
- predjel Vinovo - Utore naselja Donje i Gornje Vinovo, Gornje Utore

3) u kategoriji spomenika prirode:

- lokalitet skupine tri hrasta kod naselja G. Milići - Gornje Utore ispod županijske ceste Ž 6092
- brdo Zvonik (391mnm) (istovremeno i arheološki lokalitet) - na granici naselja Mirlović Zagora, Ostrogašica, Podumci
- brda Bogočin (473mnm) i Mali Bogočin (402mnm) (istovremeno i arheološki lokalitet) - naselje Unešić
- područje geomorfološkog (istovremeno i arheološkog lokaliteta) - jame i špilje Škarin samograd
- geomorfološki: a - špilja Golubinka/Čvrljevo-D. Božići
- špilje Smokovica i Vranjeketuša/Koprno-Višići

Na području općine postoji nekolicina neevidentiranih lokaliteta, ponajviše špilja čija se vrijednost treba valorizirati te se moraju zaštititi sukladno posebnom propisu.

2.6.4.2. Upravljanje i odlaganje otpada

Na širem drniškom području poslove sakupljanja, odvoza i zbrinjavanja komunalnog otpada obavlja Rad d.o.o. Drniš. Službeno odlagalište Grada Drniša te Općina Ružić i Unešić nalazi se na zapadnom dijelu Moseća, u neposrednoj blizini Drniša. Odlagalište nije u potpunosti uređeno, no koristi se u sustavu službeno organiziranog odvoza otpada od 1970. godine.

Na širem drniškom području nalazi se niz divljih odlagališta otpada, a tri najproblematičnija lokaliteta su Brištane, Kanjane i uz cestu prema odlagalištu otpada na Moseću, a procijenjena količina otpada na području ovih triju lokaliteta iznosi oko 26.600 tona. Nekontrolirano deponiranje otpada predstavlja značajan problem u široj ruralnoj okolini jer gotovo svako selo ima vlastito ilegalno odlagalište otpada

neposredno uz lokalnu prometnicu. Sanacija i organiziranje prikupljanja otpada je imperativ za povećanje kvalitete života stanovnika i budućeg turističkog razvoja. Trenutno aktivno odlagalište Moseć je zatrpano i predstavlja rizik i opasnost za kvalitetu života lokalnog stanovništva.

2.6.5. Energetski sustavi

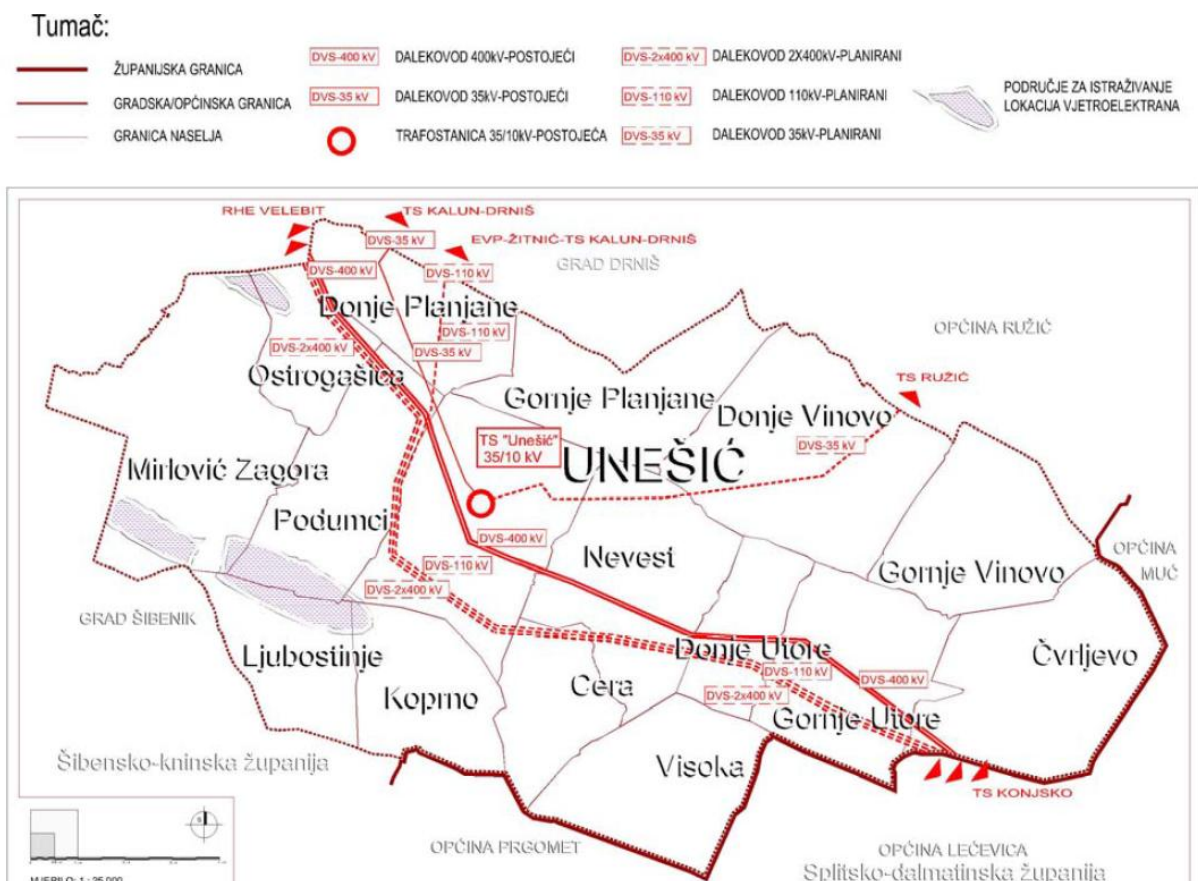
Razvoj elektroenergetskog sustava promatra se osim kao dio energetskog i kao dio ukupnog gospodarskog i socijalnog razvoja.

Na području općine Unešić postoje:

- prijenosni sustavi:
 - dalekovod 400 kV TS Konjsko - RHE Velebit,
 - dalekovod 35 kV TS Kalun (Drniš) - TS Unešić.
- elektroenergetske građevine:
 - TS Unešić 35/10 kV

U “kritičnim” područjima planiranog rasta turizma kao i u seoskim područjima niskonaponski izvodi su nedozvoljeno dugi, pa je i opskrba el. energijom loša. To su uglavnom sva prigradska područja.

Slika br. 11: *Infrastrukturni sustavi/energetski sustavi*

Izvor: *Prostorni plan općine Unešić*

2.6.6. ICT

Prijenosni sustavi na tranzitnoj i lokalnoj razini bazirani su na svjetlovodnom sustavu "Jadranko" i svjetlovodnim sustavima na području Županije i usmjerenim radiorelejnim sustavima koji povezuju izdvojene pretplatničke stupnjeve i ATC s područja Županije na tranzitne ATC Šibenik i dovoljnog su kapaciteta da zadovolje sve potrebe građanstva i gospodarstva Županije za telekomunikacijskim uslugama i obave sav telekomunikacijski promet tijekom cijele godine bez obzira na prometne špice tijekom turističke sezone.

Kopneni dio koji područja Drniša i okolice u potpunosti je pokriven nepokretnom telekomunikacijskom mrežom koja se sastoji od ATC Drniš, izdvojenih pretplatničkih stupnjeva i samostalni ATC montiranih u pojedinim naseljima. Komutacije su svjetlovodnim i radiorelejnim prijenosnim sustavima povezane dijelom na ATC Drniš, a dijelom na ATC Šibenik. Sve veze ostvarene su preko radiorelejne postaje Krtolin tako da nema potrebe za radio koridorima u naseljenim područjima.

Za povezivanje izgrađenih komutacija korišteni su svjetlovodni i usmjereni radiorelejni prijenosni sustavi dovoljnog kapaciteta te se telefonski promet izgrađenih ATC odvija na zadovoljavajući način. U svim ATC ima neiskorištenih kapaciteta.

Od posebnih mogućnosti telekomunikacijske mreže croapak, Internet, paging, širokopojasni priključak, uočljiv je znatan porast internet priključaka i u narednom razdoblju se može očekivati značajan porast tog vida komuniciranja. Ostale usluge znatno su skromnije zastupljene i nije za očekivati njihov znatniji rast u slijedećem planskom razdoblju. Digitalizacija telekomunikacijske mreže omogućila je uvođenje u mrežu novih usluga kao što su ISDN usluge, širokopojasne funkcije do samog pretplatnika, paging što zahtijeva odgovarajuću podršku računala koje upravlja ATC-om. Osnovni nedostatak telekomunikacijske mreže u Županiji je analogna tranzitna ATC u Šibeniku koja nije u stanju zadovoljiti tehničke zahtjeve novih usluga.

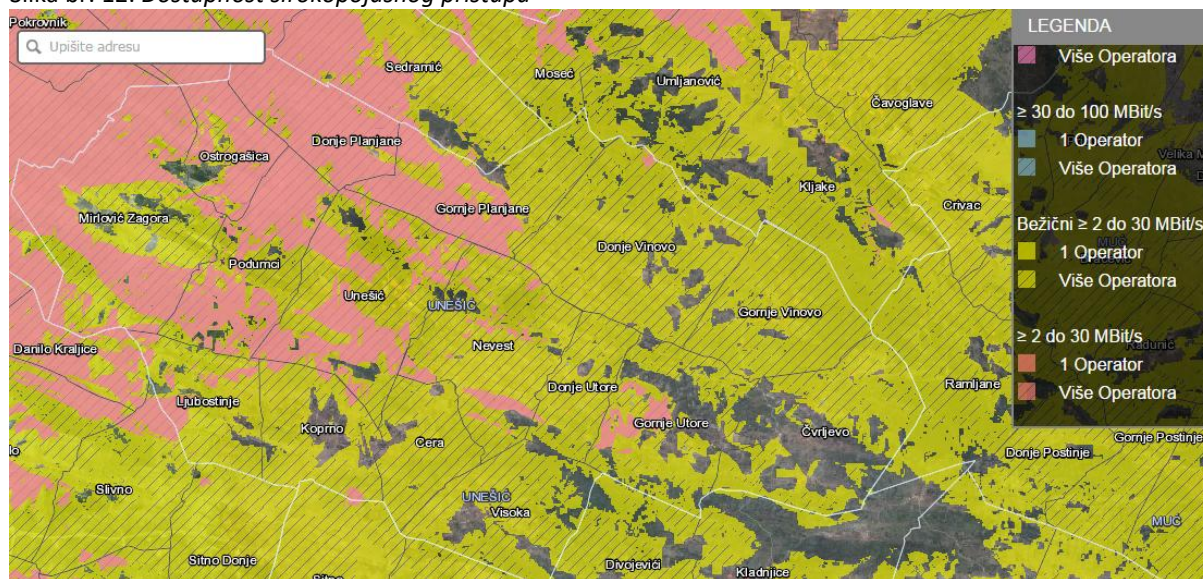
Uočljiv je i konstantan i znatan porast mobitel i GSM priključaka te se u tim mrežama, a naročito GSM može očekivati znatno proširenje mreže kako bi se osigurao dovoljan kapacitet i pokrivenost cijelog teritorija Općine.

Tablica br. 34: Izgrađeni telekomunikacijski kapaciteti i njihova iskorištenost

Naziv centrale	Tip ACT	Područje	Kapacitet	Uključeno pretplatnika
Koprno	ETC	Šibenik	240	186
Mirlović Zagora	ETC	Šibenik	300	237
Unešić	ETC	Šibenik	480	373

Izvor: UHY Savjetovanje prema: Prostorni plan općine Unešić

Slika br. 12: Dostupnost širokopojasnog pristupa

Izvor: <http://www.hakom.hr/> (datum posjete: 18.12.2015.)

Ovakav prikaz obuhvaća područja, prikazana različitim bojama, za koja operatori imaju mogućnost pružanja širokopojasnog pristupa internetu pristupnim brzinama od 2 do 30 Mbit/s, od 30 do 100 Mbit/s i većim od 100 Mbit/s putem vlastite infrastrukture, odnosno područja na kojima pojedini operatori mogu u kratkom roku i bez značajnijih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu.

2.6.7. Društvena infrastruktura

2.6.7.1. Odgoj i školstvo

U okviru predškolskog odgoja na području drniške regije djeluje Dječji vrtić "Drniš" s područnim uredom među ostalim i u Unešiću (Dječji vrtić "Maslačak").

U okviru školskog odgoja na području općine djeluje Osnovna škola „Jakova Gotovca“ međunarodna Eko-škola.

Tablica br. 35: Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji, kraj školske godine 2012./2013

	Škole	Razredni odjeli	Učenici		Učitelji	
			Svi učenici	Učenice	Svi	Žene
Četvororazredne	1	2	17	9	2	2
Osmorazredne	1	6	60	33	14	8
UKUPNO	2	8	77	42	16	10

Izvor: UHY Savjetovanje prema: <http://os-jgotovca-unesic.skole.hr/> (datum posjete: 15.09.2015.)

2.6.7.2. Zdravstvo i socijalna skrb

Institucije primarne zdravstvene skrbi obuhvaćaju: ambulante opće medicine, zdravstvene zaštite dojenčadi i male djece, školske djece i mladeži, medicine rada, žena, hitnu medicinsku pomoć, zdravstvenu zaštitu i liječenje usta i zubi, patronažnu djelatnost i kućnu njegu. Na području općine u svrhu zdravstvene skrbi nalaze se:

- Ambulanta opće medicine, Unešić
- Stomatološka ordinacija, Ivan Vukušić, Unešić.

Ostale institucije zdravstva i socijalne skrbi koriste se u gradskom središtu Drnišu i u županijskom središtu Šibenik. Na drniškom području aktivno djeluje 5 timova hitne medicinske pomoći tijekom 24 sata, uz dežurni noćni tim.

Potreba za većim brojem zdravstvenih stanica je neminovna kao i potreba za dodatnom ambulantom opremom.

Na području županije kvartarni sektor karakterizira niz slabosti među kojima su najrelevantnije nedovoljan broj zdravstvenih stanica kao i pratećeg medicinskog osoblja (liječnici, medicinske sestre, timovi hitne pomoći) te dodatne zdravstvene opreme u ambulantomama i domovima zdravlja.

2.6.7.3. Kultura

Materijalna kulturna baština

Arheoloških lokaliteta ima po cijelom prostoru Županije u gotovo svim povijesnim epohama.

Tablica br. 36: *Popis arheoloških lokaliteta Općine Unešić*

Naziv lokaliteta	Mjesto	Vremensko razdoblje
Grguričina gradina	Mirlović Zagora	pretpovijest
Škarin samograd	Mirlović Zagora	pretpovijest
Gradina – Donji Bulati	Mirlović Zagora	pretpovijest
Ivačevića Glavica i Seline	Mirlović Zagora	Pretpovijest i srednji vijek
Zvonik	Mirlović Zagora	Pretpovijest, antika i srednji vijek
Gradina iznad sv. Lovre – Mrčele	Koprno	pretpovijest
Koprno – gradina	Koprno	pretpovijest
Koprno – Vinogradić	Koprno	Srednji vijek
Pajića glavica	Koprno	-
Đukića gradina	Nevest	Pretpovijest, antika
Đukića glavica	Nevest	pretpovijest
Janješeva bašta	Nevest	pretpovijest
Čukov umac	Podumci	Pretpovijest, antika i srednji vijek
Jama	Podumci	pretpovijest
Zulin umac	Podumci	-
Crkva sv. Kate	Podumci	Rani srednji vijek
Brdo Pećina – Gradina	Podumci	Rani srednji vijek
Maretića umac	Podumci	-
Bogčin	Unešić	pretpovijest
Lužine	Unešić	Srednji vijek

Čeličin Umac – Melvani	Utore Gornje	Potencijalno arheološko nalazište
Gradina – Baričevići	Utore Gornje	pretpovijest
Tumuli iznad crkve sv. Marka	Gornje Vinovo	pretpovijest
Gradina iznad crkve sv. Marka	Gornje Vinovo	Pretpovijest
Čardak - Mandarići	Gornje Vinovo	Pretpovijest
Gradina	Donje Vinovo	Pretpovijest i srednji vijek
Glavica – Hrestići	Donje Vinovo	Pretpovijest
Zidine – Gornje Vićuše	Donje Vinovo	Pretpovijest i srednji vijek
Gradina Umaz	Visoka	pretpovijest
crkva sv. Kate	Podumci	rani srednji vijek
Zvonik	Podumci	rani srednji vijek
Cera (lokva)	Cera	srednji vijek
Vrh Kulića	Cera	Potencijalno arheološko nalazište
Zvirčev Umac (groblje)	Cera	Pretpovijest i srednji vijek
Koprno-Vinogradić	Koprno	srednji vijek
Ljubostinje-Livaje	Ljubostinje	srednji vijek
Mrčelin umac	Ljubostinje	Pretpovijest
Gromila – Donji Božić	Čvrljevo	Pretpovijest
Široki Umac	Čvrljevo	Potencijalno arheološko nalazište
Stražbenica	Gornje Planjane	Potencijalno arheološko nalazište
Grad	Gornje Planjane	Potencijalno arheološko nalazište
Gradina	Donje Planjane	pretpovijest
Tumuli iznad zaseoka Matasi	Ostrogašica	Pretpovijest
Tumuli na brdu Vitronica kod Ostrogašice (kota 332)	Ostrogašica	pretpovijest

Izvor: UHY Savjetovanje prema: Ministarstvo kulture

Tablica br. 37: *Popis nepokretnih kulturnih dobara Općine Unešić*

Naziv lokaliteta	Mjesto
Crkva Sv. Paškval	Koprno
Crkva Uznesenja Bl. Djevice Marije	Mirlović Zagora
Gospina Crkva	Nevest
Crkva Sv. Jurja	Unešić
Crkva Sv. Marka	Vinovo
Župna crkva Svih Svetih	Visoka
Crkva sv. Kate	Podumci
Crkva sv. Mateja	Čvrljevo
Crkva sv. Ane	Podumci
Crkva sv. Lovre	Koprno

Izvor: UHY Savjetovanje prema: Ministarstvo kulture

Od navedenog ističu se:

Crkva sv. Jurja Mučenika

Stara župna crkva sv. Jure u Unešiću u groblju prvotno je bila posvećena sv. Petru a spominje se g. 1433. Kasnije se izmijenio titular sv. Petra u sv. Juru. Crkva je nadograđena vjerojatno g. 1688.-1690. Unutrašnjost joj je presvođena prelomljenim gotičkim svodom. Na pročelju su dva prozorčića uz vrata i mali polukružni otvor, a na vrhu je zvonik na preslicu s jednim zvonom. Na južnoj strani je otvorena svodovna kapela, moguće ostatak starije crkve koju su muslimani porušili. Crkva je pod državnom zaštitom (Reg. br. 290). Oko crkve je groblje koje je g. 1970. obzidano betonskim zidom, koji je g. 1992.-1995. obložen benkovačkim kamenom. U groblju ima nadgrobni ploča i križeva s ukrasima u plitkom reljefu, rad domaćih klesara iz XVIII. do XIX. stoljeća. Staze u groblju su, uzduž i poprijeko, betonirane. U sredini groblja podignut je g. 1998. granitni križ visok 5 m u spomen drugog dolaska pape Ivana Pavla II. u Hrvatsku.

Slika br. 13: Crkva sv. Jurja na groblju

Nova župna crkva sv. Jure u Unešiću sagrađena je u neoromantici od 1885. do 1887. godine. Posvećena je tek g. 1959. Portal je ukrašen trostrukim lukovima, a završava istaknutim timpanom. Iznad njega su tri prozora i mali okrugli otvor pri vrhu. Pročelje završava kamenim križem. Na pobočnim zidovima su po tri dvostruka prozora. Crkva završava apsidom. S južne strane ulaza crkve počeo je g. 1969. zvonik po nacrtu arhitekta A. Baraća, a završen je tek 1995. godine. Oko crkve je podignut zid i posađena borova šuma. Početkom 90-ih godina mnogo se učinilo na kultivanju i ljepoti prostora: navezena je zemlja, posijana trava, drveće i cvijeće, asfaltiran je plato ispred crkve i prilazne staze. God. 1997. oko crkve je postavljena električna rasvjeta na ukrasnim kamenim kandelabrima.⁵

⁵ http://www.franjevci-split.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=398&Itemid=7

Arheološko nalazište Škarin samogred

Radi se o špilji smještenoj tristotinjak metara sjeverno od zaseoka Škaro u Mirlović Zagori, usred krša s ulazom s prisojne strane u dnu duboke vrtače okružene visokim liticama. Unutrašnjost je prostrana dvorana duga 49 i široka 28, s visinom do 10 metara. Sondažna istraživanja u 7 metara debelom sloju šišmišjeg i golubinjeg izmeta otkrila su brojne ulomke keramike, kostiju i kamenih predmeta datiranih u vremenski široko razdoblje od preko 5 tisuća godina, koje obuhvaća sva razdoblja pretpovijesti. Unutrašnje uređenje lokaliteta u turističke svrhe i postavljanje rasvjete unutar istog nije moguće obzirom da je lokalitet prirodno stanište nekoliko različitih vrsta zaštićenih šišmiša. Unatoč tome, lokalitet može biti razmotren kao dio ponude arheološko-istraživačkog turizma, ali i kvalitetno prezentiran odgovarajućim interpretacijskim sadržajima.

Vijanjac – živa voda

Vijanjac, Vinovo Gornje, pokraj ove "žive vode" odnosno bunara nedaleko od crkve Sv. Marka se u 18. stoljeću dogodio pokolj svatova Stipana Nakića iz Mirlović Zagore koji su se sa mladenkom Anđom Bailo vraćali iz Livna i kod Vijanjca stali na odmor. Svatove je dočekaio i pobio harambaša Nikola Maleta (s družinom od 30 hajduka) čiju je prošnju Anđa odbila. Grobovi, kameni spomenici, živa predaja i epska pjesma od 596 stihova su ostali kao uspomena na ovaj događaj. Grobovi kao i bunar („živa voda“) nalaze se u mjestu Vinovo Gornje u neposrednoj blizini jedno drugom.

Slika br. 14: *Bunar Vijanjac – Vinovo Gornje*

Vrelo ima iznimnu dramaturšku, a time i turističko-valorizacijsku vrijednost koja se nadovezuje na narativ Vrela života te ljubavi kojom je i Ivan Meštrović bio gotovo opsjednut. Cijeli kraj obiluje tim snažnim kontrastima života i smrti, ljubavi i mržnje, ali i jednog snažnog humanizma koji nadržava sve ove suprotnosti bezvremenom porukom o snazi ljudskog duha. Stoga, ovaj lokalitet predstavlja potencijalno vrlo značajnu atrakciju u kontekstu tematskog parka.

Nematerijalna baština

Na području općine Unešić, odnosno na području svakog pojedinog naselja, posebna se pažnja pridaje obilježavanju pojedinih blagdana, koji među lokalnim stanovništvom imaju tradiciju i poštovanje.

Dom kulture Unešić - kapacitet je cca 300 sjedećih i cca 600 stojećih mjesta. Nekoliko puta je obnavljan. Do Domovinskog rata u njemu su se uglavnom održavali glazbeni koncerti (Mišo Kovač, Prljavo Kazalište...), a sada se u njemu održavaju sjednice općinskog vijeća, promocije knjiga i filmova, razne priredbe, Božićni koncert KUU Zvona Zagore i prijatelja i ostalo.

U kontekstu razvoja turizma, ove lokacije treba razmotriti kao potencijal za razvoj turističkih događanja (koncerata, priredbi, izložbi, itd.), te posebice izvidjeti interes, mogućnosti i uvjete korištenja istih u takve svrhe.

Kulturno-umjetnička udruga "Zvona Zagore" Mirlović Zagora - udruga predstavlja žarište kulturnih zbivanja vezanih prije svega uz njegovanje folklor narodnih običaja, pjesama, plesova i etnografskog blaga mirlovačkog kraja. Udruga svoje ciljeve ostvaruje kroz okupljanje građana, a naročito mladeži koja njeguje i bavi se folklorom, pučkim pjevanjem, dramskim aktivnostima i skupljanjem starina za etnografsku zbirku, razvijanjem interesa i ljubavi za amaterski rad i druženjem kroz kulturne djelatnosti, promicanjem i unapređivanjem folklorne, glazbene i dramske umjetnosti, obogaćivanjem etnografskih sadržaja, sudjelovanjem na manifestacijama i kulturnim priredbama na lokalnoj, općinskoj, državnoj i inozemnoj razini te kroz suradnju s drugim sličnim udrugama i društvima u zemlji i inozemstvu. Udruga posjeduje vlastitu izvornu nošnju.

Udruga Kampanel 1861 – Udruga je osnovana 2007. godine u Koprnu, a danas broji 80 članova. Temeljni ciljevi udruge su poticanje očuvanje i razvoja Dalmatinske zagore u svim aspektima te poticanje i provođenje inicijative za napredak i boljitak mjesta Koprno. Udruga iskazuje interes za sudjelovanje u razvoju turizma kroz sugeriranja konkretnih prijedloga razvoja turizma na svom području te sudjelujući u odborima i organizacijama koje vrše turističku promociju.

Aktivnosti udruge su:

- Vođenje i promocija manifestacija „Oživimo i očuvajmo Zagoru“, „Prvenstvo Zagore u balotama“, „Užance Zagore Kušaj i slušaj izvorno“
- Okupljanje svih generacija Koprna i prijatelja Dalmatinske Zagore tradicionalno na Uskrs – Drage (sportski susret)
- Eko - etno susreti Sv. Paškal 17. svibnja te sv. Lovre 10. kolovoza (predstavljanje ekoloških proizvoda, stare fotografije vezane uz ovaj kraj, svečane procesije u narodnim nošnjama, druženje uz ojkavicu, šijavicu, klapsku pjesmu)
- Uređenje 5 km šetnice obogaćene sportsko – edukativnim sadržajima sa vidikovcem na Svilanu te na Plandištu, putokazi, koševi za smeće, info panoji, uključujući i čišćenje nelegalnih odlagališta pretvaranjem Koprna u eko zonu u srcu Zagore.
- Obnova jedinog javnog prostora u mjestu (bivše škole) gdje se namjeravaju održavati susreti svih prijatelja Zagore uz izložbe, nastupe kulturno – umjetničkih društava.

Udruga sv. Marko – udruga za očuvanje, zaštitu i razvoj kulturne baštine i tradicije iz naselja Vinovo Gornje, Općina Unešić. Udruga sv. Marko na blagdan sv. Jelene (18. kolovoza) organizira tradicionalni kros i proslavu. U utrkama sudjeluje stotinjak natjecatelja različite dobi, od male djece do najstarijih sudionika, koji se natječu u različitim težinskim kategorijama.

2.6.7.4. Sport i rekreacija

U općini uglavnom djeluju športske organizacije (udruge) županijskog i lokalnog općinskog značenja, a neke imaju samo rekreacijsko značenje.

Najveći prepoznatljiv brend Unešića je NK Zagora, a na području Općine aktivan je i MNK Mirlović Zagora.

Slika br. 15: *Grb NK Zagora*

Izvor: <http://loghisquadrecalcio.forumcommunity.net/> (datum posjete: 17.12.2015.)

NK Zagora osim što je utjecao na prepoznatljivost Općine, svaki uspjeh koji je doživio povećao je popularnost bavljenja sportom na ovom području. Klub je osnovan 1948. godine pod imenom NK Zadrugar Unešić. Tijekom svoga postojanja klub je nekoliko puta mijenjao ime. Jedno vrijeme se zvao NK 9. maj, a od 1968. NK Razvitak. Ubrzo nakon završetka Domovinskog rata klub se reorganizira i 1996. g. mijenja ime u Nogometni Klub ZAGORA Unešić. NK ZAGORA je od 1995. do danas pet puta pobjednik Županijskog nogometnog kupa.

Razvoj sporta i rekreacije u općini može biti uspješniji s razvojem sportskog i pustolovnog turizma koji prema nekim operatorima raste i do 30% godišnje.

3. SWOT ANALIZA

3.1. SWOT -Kapaciteti sustava Općine

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Član LAG-a Krka• Napravljen Registar nerazvrstanih cesta• Kvalitetni i educirani ljudski potencijali	<ul style="list-style-type: none">• Ne postoji tim za pripremu i upravljanje projektima• Ograničena financijska sredstva Općine• Stanje katastra i zemljišnih knjiga• Nije izrađen koncept koji definira namjene gospodarskih zona• Nije razrađena promocija općine
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none">• Bolja organizacija poslova unutar Općine• Bolja komunikacija i suradnja s drugim JLS-ovima• Financiranje iz EU fondova• Financiranje iz nacionalnih fondova	<ul style="list-style-type: none">• Ovisnost o pomoćima iz tuzemstva i inozemstva (darovnice)• Globalna kriza, otežano financiranje• Administrativne barijere za poslovna ulaganja

3.2. SWOT - Resursi i infrastruktura

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Netaknuta priroda, čisti zrak, voda, povoljne klimatske karakteristike• Privlačan geografski položaj• Blizina značajnih JLS-ova: Splita, Šibenika i Drniša• Blizina nacionalnog parka Krka• Bogata prirodna baština	<ul style="list-style-type: none">• Dobar geografski položaj nedovoljno iskorišten kao resurs za razvoj općine• Nedovoljno iskorišteni povoljni klimatski uvjeti• Neriješeni imovinsko-pravni odnosi• Stanje katastra i zemljišnih knjiga• Raštrkana-nepovezana naselja• Depopulacija i starenje stanovništva• Niska gustoća naseljenosti• Nepovoljna prometna povezanost• 55% radno sposobnog stanovništva nije radno aktivno• Postojeća Internet veza na području Općine nije u skladu s potrebama i kapacitetima• Nedovoljno korištenje alternativnih izvora obnovljive energije• Ilegalna odlagališta otpada• Nepotpuna pokrivenost svih naselja vodoopskrbom i odvodnjom• Nepostojanje sustava sakupljanja i pročišćavanja otpadnih voda• Ostala javna infrastruktura u nezavidnom stanju (nogostupi, signalizacija, zelene površine...)
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none">• Prepoznavanje važnosti zaštite okoliša na državnoj i EU razini• Poboljšanje ukupne infrastrukture• Ulaganje i poticanje ulaganja u obnovljive i ostale alternativne izvore energije• Nacionalni programi poticanja zaštite okoliša (npr. FZOEU)• Financiranje iz EU fondova• Obnova i prenamjena starih objekata	<ul style="list-style-type: none">• Emigracije, denatalitet koji potencira depopulaciju i onemogućava revitalizaciju domaćeg stanovništva• Nastavak divlje gradnje• Opasnost od nastanka novih ilegalnih odlagališta otpada• Opasnost od požara i daljnje devastacije okoliša

3.3. SWOT - Društvene djelatnosti

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Materijalna kulturna baština (Crkva sv. Jurja Mučenika, Škarin samogred itd.)• Nematerijalna kulturna baština• Bogata društvena infrastruktura - osnovano 15 udruga (kulturno-umjetničkih, sportskih, lovačkih...) te jedna zadruga	<ul style="list-style-type: none">• Nedovoljno valorizirana kulturna baština• Neadekvatnost vrtića (opremljenost, uvjeti...)• Nezadovoljavajuća športska infrastruktura u odnosu na potrebe i interese• Nepovoljna kvalifikacijska struktura stanovnika• Nedostatak društvenih mogućnosti, aktivnosti i događanja za mlade ljude
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none">• Prepoznata važnost zaštite kulturne baštine na državnoj i EU razini• Mogućnost korištenja nacionalnih i EU fondova• Revitalizacija i valorizacija kulturne baštine• Organizacija kulturnih i zabavnih događanja	<ul style="list-style-type: none">• Otežano pronalaženje odgovarajućih izvora financiranja za društvenu infrastrukturu• Emigracije i denatalitet koji potenciraju depopulaciju stanovništva

3.4. SWOT - Gospodarstvo

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Dobar potencijal za razvoj poljoprivrede (plodno tlo...)• Dobar potencijal za razvoj turizma (netaknuta priroda, kulturno-povijesna baština, nematerijalna baština, gastro ponuda)• Registrirano 15 udruga <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none">• Prostorno-geografske predispozicije za razvoj selektivnih oblika turizma- posebice seoskog, agro ili ruralnog turizma• Povoljni klimatski uvjeti• Blizina NP Krka <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none">• Očuvani okoliš, nezagađeno tlo, povoljna klima• Proizvodnja pršuta i sira iz mišine na tradicionalan način te miješanog kravljeg i ovčjeg sira• Članstvo Općine u LAG-u Krka	<ul style="list-style-type: none">• Vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75 % prosjeka RH• Ne postoji izgrađena poslovna infrastruktura• Nije donesen nikakav program mjera poticanja poduzetništva• Nedostatak investicija• Stanje katastra i zemljišnih knjiga <p>TURIZAM</p> <ul style="list-style-type: none">• Ne postoji autonomna i globalna valorizacija resursne osnove• Ne postoje subjekti koji funkcioniraju na poduzetničkoj osnovi (turistički uredi i agencije)• Atrakcije i kulturno-sportska događanja nisu u funkciji poticaja turističkih posjeta• Ne postoji dovoljno smještajnih kapaciteta <p>POLJOPRIVREDA</p> <ul style="list-style-type: none">• Ne postoje poljoprivredne zadruge i proizvodne organizacije• Usitnjenost poljoprivrednog zemljišta, kao i neriješeni imovinsko-pravni odnosi• Ne postojanje sustava navodnjavanja za više proizvođača odjednom• Odumiranje stočarskih i ratarskih djelatnosti• Slabi kapaciteti lokalnih poljoprivrednika za iskorištavanje fondova• Nedovoljno obrazovanog stanovništva u sektoru poljoprivrede i šumarstva• Nepostojanje organiziranog otkupa, kao i plasmana na tržište

PRILIKE

- Osnivanje zadruga i oživljavanje postojećih udruga
- Nacionalni programi poticanja gospodarstva, posebno na manje razvijenim područjima
- Prilike financiranja projekata iz EU
- Mogućnosti za izgradnju gospodarskih zona
- Oživljavanje sveukupnog gospodarstva na području općine
- Mogućnosti uvođenja programa poticanja poduzetništva

TURIZAM

- Povećanje/izgradnja turističkih smještajnih kapaciteta
- Mogućnost izgradnje i povećanja kapaciteta za popratne sadržaje u turizmu
- Razvoj selektivnih oblika turizma (robinzonski, gastro, sportski, lovni) s naglaskom na seoski turizam
- Bolje korištenje kulturne i prirodne baštine u svrhu turističke prepoznatljivosti
- Brendiranje lokalnih proizvoda koji bi se mogli plasirati kroz ruralni turizam
- Osmišljavanje sinergijske turističke ponude
- Poboljšanje suradnje s okolnim JLS-ovima

POLJOPRIVREDA

- Mogućnosti financiranja putem EU fondova
- Osnivanje poljoprivrednih zadruga i proizvođačkih organizacija
- Razvoj certificirane ekološke proizvodnje
- Brendiranje lokalnih proizvoda
- Poboljšanje suradnje s okolnim JLS-ovima

PRIJETNJE

- Daljnje neiskorištavanje financijskih sredstva iz EU i nacionalnih fondova zbog loše informiranosti stanovništva
- Otežana prilagodba gospodarstva na tržište EU
- Daljnje postojanje administrativnih barijera koje koče razvoj gospodarstva
- Izglednost gospodarskih i geopolitičkih kriza u budućnosti

TURIZAM

- Nastavak depopulacije na području općine
- Neadekvatna ulaganja u obrazovanje koja su potrebna u gospodarskom sektoru
- Zahtjevan i dugotrajan postupak za iskorištavanje sredstava iz fondova

POLJOPRIVREDA

- Daljnje nerješavanje imovinsko-pravnih odnosa
- Nastavak kontinuiranog odlaska mlade radne snage
- Neupućenost poljoprivrednika u njihova prava na iskorištenje sredstava
- Zahtjevan i dugotrajan postupak za iskorištavanje sredstava iz fondova
- Nerazumijevanje nadležnih institucija za probleme poljoprivrednika i njihova ulaganja

4. STRATEŠKI RAZVOJNI PROGRAM

Strateški razvojni program polazi od analize stanja koja je prezentirana u prethodnim dijelovima dokumenta. U ovom dijelu programa donose se vizija i misija općine, koje uz ciljeve EU čine podlogu za definiranje ciljeva, prioriteta i mjera strateškog programa. Ciljevi, prioriteti i mjere predstavljaju komponente čijim će se ostvarenjem postići željeno društveno-gospodarsko stanje. Isti će se ostvariti putem provedbe projekata, koji su definirani u odnosu na svaku pojedinu mjeru unutar svakog prioriteta i cilja.

4.1. Vizija i misija

Vizija je poželjna slika budućnosti koja se može ostvariti uspješnom strategijom. Točnije, vizija strateškog razvojnog programa općine Unešić definira željeno stanje nakon uspješnog provođenja strateških ciljeva, prioriteta i mjera koji će se ostvariti pomoću definiranih projekata.

VIZIJA: "Unešić - općina koja spaja tradiciju, suvremeno životno okruženje i održivi razvoj."

Misija predstavlja način na koji ćemo ostvariti viziju. Ona ocrtava primarne ciljeve, potiče nas da razmišljamo o djelokrugu utjecaja općine te time postaje nacrt strategije tj. predstavlja osnovu za definiranje ciljeva i donošenje odluka.

MISIJA: "Unešić je usmjeren dobrobiti svih stanovnika čiji se prosperitet potiče i ogleda u njegovanju društvenog života, razvoju gospodarskog okruženja, unapređenju sveukupne infrastrukture i održivom upravljanju svim resursima."

Misiju gotovo možemo nazvati internim dokumentom. Ona nam govori gdje općina trenutno stoji i koji joj je prvi korak u budućnosti.

4.2. Strateški ciljevi razvoja

Strateški ciljevi proizlaze iz definirane vizije i odgovaraju na pitanja „Što naša vizija sve uključuje?“, „Što trebamo postići da bismo ostvarili viziju?“

Iz tog razmatranja proizlazi nekoliko strateških područja na kojima Općina treba raditi: lokalno gospodarstvo, infrastruktura, društvene djelatnosti te kulturna i prirodna baština. U svrhu ispunjenja vizije i misije potrebno je definirati strateške ciljeve.

Općina se svojom Strategijom razvoja godine mora uklopiti u navedene ciljeve Europske unije.

Zbog ekonomske krize na globalnoj razini, Europska unija preispitala je svoje ciljeve te utvrdila nove prioritete razvoja s obzirom na promjenu općih okolnosti. Europska komisija pokrenula je strategiju Europa 2020 kojoj je cilj pripremiti gospodarstvo Europske unije za iduće desetljeće.

Strategija Europa 2020 iznosi viziju europske socijalne tržišne ekonomije tijekom idućeg desetljeća te počiva na tri međusobno povezana područja prioriteta koja se međusobno podupiru:

- ✓ pametan rast (čime se potiču znanje, inovacije, obrazovanje i digitalno društvo)
- ✓ održiv rast (čime će proizvodnja postati učinkovitija u iskorištavanju resursa, uz istovremeno povećanje konkurentnosti)
- ✓ uključiv rast (povećanjem sudjelovanja na tržištu rada, stjecanjem vještina te borbom protiv siromaštva)

Sukladno viziji i misiji te ciljevima EU postavljena su četiri strateška cilja općine Unešić do 2020. godine:

CILJ 1: Rekonstrukcija i izgradnja svih sastavnica komunalne i javne infrastrukture potrebne za sustavno funkcioniranje svih dijelova općine.

CILJ 2: Ostvarenje punog potencijala kvalitete života uz razvoj ljudskih potencijala i unapređenje socijalne politike.

CILJ 3: Razvoj održivog i konkurentnog gospodarskog okruženja.

CILJ 4: Zaštita, obnova i vrednovanje bogatstava prirodne i kulturne baštine.

4.2.1. Prioriteti i mjere

Za svaki definirani strateški cilj određeni su prioriteti koji predstavljaju određene komponente pri ispunjenju ciljeva. Pojednostavljeno, prioriteti su specifični ciljevi na koje se glavni cilj dijeli, od kojih je svaki jednako važan bez obzira na redoslijed pisanja. Za svaki prioritet određene su mjere preko kojih će se prioriteti ostvariti.

Sukladno definiranim strateškim ciljevima općine Unešić do 2020. određeni su sljedeći prioriteti i mjere:

CILJ 1: Rekonstrukcija i izgradnja svih sastavnica komunalne i javne infrastrukture potrebne za sustavno funkcioniranje svih dijelova općine	PRIORITET 1.1. Razvoj prometne infrastrukture i popratnih javnih površina.	MJERE: 1.1.1. Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje prometne cestovne infrastrukture (lokalnih i nerazvrstanih cesta te šumskih i poljskih putova) 1.1.2. Razvoj biciklističkih i pješačkih staza 1.1.3. Osmišljavanje i označavanje tematskih putova i staza 1.1.4. Integracija i poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju 1.1.5. Poboljšanje cestovne mreže te unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom
	PRIORITET 1.2. Razvoj cjelokupne vodoopskrbne mreže, sustava odvodnje te pročišćavanja otpadnih voda.	MJERE: 1.2.1. Izgraditi i poboljšati vodoopskrbnu infrastrukturu 1.2.2. Izgradnja i unapređenje sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda
	PRIORITET 1.3. Izgraditi i poboljšati sustave održivog upravljanja otpadom.	MJERE: 1.3.1. Sanacija divljih deponija 1.3.2. Poticanje aktivnosti čišćenja javnih površina 1.3.3. Provođenje edukativne kampanje u vrtićima, školama i prema građanima o primarnoj selekciji otpada i važnosti održivog upravljanja otpadom te formiranju i upravljanju kompostištima

	<p>PRIORITET 1.4. Unapređenje upravljanja energijom na načelima održivog razvoja.</p>	<p>MJERE:</p> <p>1.4.1. Unaprijediti sustav elektroopskrbe na području općine</p> <p>1.4.2. Izgradnja infrastrukture obnovljivih izvora energije</p> <p>1.4.3. Razviti promidžbu alternativnih izvora energije</p> <p>1.4.4. Poticati korištenje alternativnih izvora energije u prijevozu, pri gradnji objekata te uporabi kućanskih aparata vodeći računa o energetskej učinkovitosti</p>
	<p>PRIORITET 1.5. Razvoj IKT infrastrukture.</p>	<p>MJERE:</p> <p>1.5.1. Rekonstrukcija, nadogradnja elektroničke komunikacijske infrastrukture u skladu s potrebama i tehnološkim dostignućima</p> <p>1.5.2. Razvoj širokopojsnog Interneta na čitavom području Općine</p>
	<p>PRIORITET 1.6. Izgradnja sustava za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama</p>	<p>MJERE:</p> <p>1.6.1. Podizanje svijesti stanovništva i educiranje o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama</p> <p>1.6.2. Rekonstrukcija i izgradnja infrastrukture za prevenciju i ublažavanje elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa</p>

<p>CILJ 2: Ostvarenje punog potencijala kvalitete života uz razvoj ljudskih potencijala i unapređenje socijalne politike.</p>	<p>PRIORITET 2.1. Sveukupni razvoj društvene infrastrukture</p>	<p>MJERE:</p> <p>2.1.1. Renoviranje i izgradnja objekata za odgoj, obrazovanje, kulturu, zdravlje, sport, rekreaciju te ostale društvene aktivnosti</p> <p>2.1.2. Renoviranje i izgradnja objekata za osobe u nepovoljnom položaju</p> <p>2.1.3. Integracija osoba u nepovoljnom položaju</p> <p>2.1.4. Poticanje razvoja kulturnih, sportskih, rekreativnih, edukativnih, kulturnih i zabavnih programa</p> <p>2.1.5. Donošenje programa koji će omogućiti korištenje kulturne baštine u funkciji razvoja lokalne zajednice</p> <p>2.1.6. Izgradnja i uređenje ostalih javnih površina (trgova, parkova i sl.)</p> <p>2.1.7. Poboljšanje stanja javnog, linijskog prijevoza</p> <p>2.1.8. Donošenje programa sufinanciranja studenata i učenika</p>
	<p>PRIORITET 2.2. Jačanje organizacije i suradnje organizacija civilnog društva (OCD) te unapređenje programa socijalne politike</p>	<p>MJERE:</p> <p>2.2.1. Potpore djelovanju, osposobljavanju i transparentnosti rada lokalnih udruga</p> <p>2.2.2. Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora</p> <p>2.2.3. Donošenje i provedba programa zaštite i društvene uključenosti marginaliziranih društvenih skupina</p> <p>2.2.4. Omogućavanje i poticanje uključivanja OCD u izradu i provedbu razvojnih programa</p>
	<p>PRIORITET 2.3. Razvoj kvalitetnog cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja te usklađivanje razvoja ljudskih potencijala s potrebama gospodarstva</p>	<p>MJERE:</p> <p>2.3.1. Provedba programa obrazovanja za bolju zapošljivost i uključenost</p> <p>2.3.2. Poticanje razvoja cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja</p> <p>2.3.3. Zaustavljanje odljeva radno aktivnog stanovništva provođenjem mjera aktive politike zapošljavanja</p>

	<p>PRIORITET 2.4. Osnažiti kapacitete Općine te izgraditi prepoznatljivost na tržištu</p>	<p>MJERE:</p> <p>2.4.1. Razvoj identiteta Općine 2.4.2. Jačanje ljudskih potencijala Općine 2.4.3. Izrada relevantnih strateških dokumenata, studija i dokumentacije 2.4.4. Promidžba općine pomoću stvorenih brendova koji zajedno stvaraju jedinstveni identitet područja 2.4.5. Jačanje sudjelovanja i angažmana svih građana u pripremi i provedbi Strategije razvoja 2.4.6. Kontinuirano upoznavanje stanovnika Općine o provedbi i rezultatima rada Općine 2.4.7. Uređivanje imovinsko-pravnih odnosa nad nekretninama u posjedu/suvlasništvu Općine te podrška rješavanju imovinsko-pravnih odnosa na području cijele općine 2.4.8. Osnivanje i izgradnja objekata ustanova s ciljem osnaživanja kapaciteta Općine</p>
	<p>PRIORITET 2.5. Pronatalitetna politika i zadržavanje lokalnog stanovništva</p>	<p>MJERE:</p> <p>2.5.1: Donošenje programa i aktivnosti pronatalitetne i migracijske politike 2.5.2: Aktivnosti zadržavanja lokalnog stanovništva</p>

CILJ 3: Razvoj održivog i konkurentnog gospodarskog okruženja	PRIORITET 3.1. Izgradnja poduzetničke infrastrukture te unapređenje poduzetničkog okruženja	MJERE: 3.1.1. Razvoj poslovnih zona 3.1.2. Potpora razvoju i djelovanju poduzetničkih centara i inkubatora 3.1.3. Sustavna edukacija i trening poduzetnika 3.1.4. Stavljanje u funkciju poduzetništva zemljišta i objekata u državnom vlasništvu 3.1.5. Provođenje edukacija o mogućnostima financiranja iz eksternih izvora (nacionalni i EU fondovi) 3.1.6. Poticanje primjene znanja, inovacija i novih tehnologija u gospodarstvu 3.1.7. Usklađenje katastarskih izmjera 3.1.8. Promoviranje samozapošljavanja na području općine s osobitim naglaskom na poljoprivredu i turizam
	PRIORITET 3.2. Razvoj i unapređenje tradicionalne poljoprivrede te inovativnih metoda, novih znanja i tehnologija u poljoprivredi	MJERE: 3.2.1. Unapređenje uvjeta za poljoprivrednu proizvodnju 3.2.2. Poticanje osnivanja poljoprivrednih zadruga 3.2.3. Poticanje i uvođenje profitabilnijih načina proizvodnje i podizanje produktivnosti 3.2.4. Razvoj, promocija i edukacija o ekološki i okolišno održivoj poljoprivredi (stočarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, ljekovito bilje, proizvodnja i prerada hrane i pića) 3.2.5. Edukacija o poljoprivredi te mogućnostima financiranja iz EU i nacionalnih fondova 3.2.6. Poticanje proizvodnje, prerade, trženja i promocije poljoprivrednih proizvoda 3.2.7. Omogućavanje i poticanje zajedničkog nastupa poljoprivrednika na tržištu te njihovo zajedničko povezivanje s akterima u turizmu radi stvaranja jedinstvene turističke ponude. 3.2.8. Potpora certificiranju, zaštiti i standardizaciji autohtonih poljoprivrednih proizvoda

	<p>PRIORITET 3.3. Razvoj selektivnih oblika turizma s naglaskom na ruralni turizam</p>	<p>MJERE:</p> <p>3.3.1. Formiranje turističke zone</p> <p>3.3.2. Izgradnja/nadogradnja, prestrukturiranje te unaprjeđenje osnovne turističke infrastrukture</p> <p>3.3.3. Unaprjeđenje i diversifikacija turističke ponude popratnim turističkim i ugostiteljskim sadržajima i događajima</p> <p>3.3.4. Usvajanje plana razvoja turizma temeljenog na konceptu održivog razvoja</p> <p>3.3.5. Stvaranje i promoviranje turističkog identiteta</p> <p>3.3.6. Ulaganje u razvoj i unaprjeđenje agro, gastro, ciklo, sportskog, zdravstvenog, avanturističkog, robinzonskog, vjerskog, kulturnog i drugih selektivnih oblika turizma</p> <p>3.3.7. Poticanje stvaranja i plasmana izvornih suvenira i ostalih tradicionalnih proizvoda</p> <p>3.3.8. Postavljanje dodatne turističke signalizacije</p>
	<p>PRIORITET 3.4. Povećanje konkurentnosti poduzetništva i obrtništva</p>	<p>MJERE:</p> <p>3.4.1. Razvoj poduzetništva i obrtništva, s naglaskom na malo i srednje poduzetništvo</p> <p>3.4.2. Razvoj start-up-ova</p> <p>3.4.3. Razvoj inovativnog poduzetništva i obrtništva</p>

CILJ 4: Zaštita, obnova i vrednovanje bogatstva prirodne i kulturne baštine.	PRIORITET 4.1. Sustavno unapređivanje stanja okoliša te valorizacija prirodnih dobara	MJERE: 4.1.1. Obnova, uređenje i zaštita prirodne baštine i okoliša 4.1.2. Unapređenje sustava upravljanja zaštićenim područjima 4.1.3. Provedba mjera za zaštitu, povećanje kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša (mora, vode, tlo, zrak) 4.1.4. Očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine i biološke raznolikosti 4.1.5. Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja prirodne baštine putem organiziranih edukacija 4.1.6. Jačanje promocije prirodne baštine općine
	PRIORITET 4.2. Sustavno očuvanje, promocija i valorizacija materijalne i nematerijalne kulturne baštine	MJERE: 4.2.1. Izgradnja i uređenje infrastrukture u kulturi, kulturnih programa i poboljšanje koordinacije između kulturnih institucija 4.2.2. Revitalizacija, očuvanje i vrednovanje običaja, tradicije i tradicijskih zanata 4.2.3. Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja kulturne baštine putem organiziranih edukacija. 4.2.4. Objedinjavanje kulturne i prirodne ponude općine kako bi se promovirao identitet i autohtonost područja 4.2.5. Poticanje certificiranja autohtonih proizvoda na području općine.

4.3. Akcijski plan i popis projekata

CILJ 1: Rekonstrukcija i izgradnja svih sastavnica komunalne i javne infrastrukture potrebne za sustavno funkcioniranje svih dijelova općine.												
PRIORITET 1.1: Razvoj prometne infrastrukture i popratnih javnih površina.												
MJERA 1.1.1: Izgradnja, rekonstrukcija i održavanje prometne cestovne infrastrukture (lokalnih i nerazvrstanih cesta te šumskih i poljskih putova)												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.1.1.1: <i>Rekonstrukcija i održavanje nerazvrstanih cesta</i>	Cijela općina	Općina	H							Neriješeni	Nepotpuni	500.000
PROJEKT 1.1.1.2: <i>Rekonstrukcija i održavanje nerazvrstane ceste</i>	Unešić- Vinovo Donje	Općina	H							U procesu rješavanja	Nepotpuni	3.000.000
MJERA 1.1.2: Razvoj biciklističkih i pješačkih staza												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.1.2.1: <i>Rekonstrukcija i označavanje biciklističkih staza</i>	Cijela općina	Općina	H							Neriješeni	Ne postoji	100.000

MJERA 1.1.3: Osmišljavanje i označavanje tematskih putova i staza

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.1.3.1: Izgradnja tematskih puteva pršuta, sira, vina, ljekovitog bilja	Cijela općina	Općina, LAG, Udruga proizvođača	H							Neriješeni	Ne postoji	200.000

MJERA 1.1.4: Integracija i poboljšanje kvalitete kolnog, pješačkog i prometa u mirovanju**MJERA 1.1.5: Poboljšanje cestovne mreže te unaprjeđenje sustava za upravljanje i nadzor prometom****PRIORITET 1.2: Razvoj cjelokupne vodoopskrbne mreže, sustava odvodnje te pročišćavanja otpadnih voda****MJERA 1.2.1: Izgraditi i poboljšati vodoopskrbnu infrastrukturu**

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.2.1.1: Izgradnja vodoopskrbnog sustava	Vinovo Gornje, Čvrljevo, Utore Gornje, Utore Donje, Visoka	Vodovod d.o.o. Šibenik, Općina	H							Neriješeni	Nepotpuna	35.000.000

MJERA 1.2.2: Izgradnja i unapređenje sustava za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.2.2.1: Izgradnja kanalizacijskog sustava	Cijela općina	Vodovod d.o.o. Šibenik, Općina	H							Neriješeni	Ne postoji	45.000.000
PRIORITET 1.3: Izgraditi i poboljšati sustave održivog upravljanja otpadom												
MJERA 1.3.1: Sanacija divljih deponija												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.3.1.1: Sanacija ilegalnih odlagališta otpada	Cijela Općina	Gradska čistoća Drniš, Općina	H							/	/	100.000
MJERA 1.3.2: Poticanje aktivnosti čišćenja javnih površina												
MJERA 1.3.3: Provođenje edukativne kampanje u vrtićima, školama i prema građanima o primarnoj selekciji otpada i važnosti održivog upravljanja otpadom												
PRIORITET 1.4: Unapređenje upravljanja energijom na načelima održivog razvoja												
MJERA 1.4.1: Unapređenje sustava elektroopskrbe na području općine												

MJERA 1.4.2: Izgradnja infrastrukture obnovljivih izvora energije												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.4.2.1: <i>Razvoj energetske učinkovite hibridne javne rasvjete (sunce-vjetar)</i>	Cijela Općina	Općina	H							/	U pripremi	1.000.000
MJERA 1.4.3: Razviti promidžbu obnovljivih izvora energije												
MJERA 1.4.4: Poticati korištenje energetske učinkovitog prijevoza, gradnje te uporabe učinkovitih kućanskih aparata vodeći računa o energetske učinkovitosti												
PRIORITET 1.5: Razvoj IKT infrastrukture												
MJERA 1.5.1: Rekonstrukcija, nadogradnja elektroničke komunikacijske infrastrukture u skladu s potrebama i tehnološkim dostignućima.												
MJERA 1.5.2: Razvoj širokopojasnog Interneta na čitavom području Općine												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko -pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.5.2.1: <i>Unapređenje pristupa širokopojasnom Internetu na čitavom području Općine</i>	Cijela općina	Općina, JPP	H							Neriješeni	Ne postoji	2.000.000
PRIORITET 1.6: Izgradnja sustava za upravljanje elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama												
MJERA 1.6.1: Podizanje svijesti stanovništva i educiranje o upravljanju elementarnim nepogodama i prirodnim katastrofama												

MJERA 1.6.2: Rekonstrukcija i izgradnja infrastrukture za prevenciju i ublažavanje elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 1.6.2.1: <i>Razvoj mreže vatrogasnih puteva te hidrantske mreže</i>	Cijela općina	DVD, Općina, Hrvatske šume	H							Neriješeni	Ne postoji	200.000

CILJ 2: Ostvarenje punog potencijala kvalitete života uz razvoj ljudskih potencijala i unapređenje socijalne politike.**PRIORITET 2.1: Sveukupni razvoj društvene infrastrukture****MJERA 2.1.1:** Renoviranje i izgradnja i opremanje objekata za odgoj, obrazovanje, kulturu, zdravstvo, sport, rekreaciju te ostale društvene aktivnosti

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H /S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.1.1.1: <i>Rekonstrukcija i energetska unapređenje zgrade Općine</i>		Općina	H							Riješeni	Nema	500.000
PROJEKT 2.1.1.2: <i>Rekonstrukcija i izgradnja kulturno-društvenog doma</i>	Unešić	Općina	H							Riješeni	Kompletna	700.000

PROJEKT 2.1.1.3: <i>Rekonstrukcija i opremanje ambulante</i>	Unešić	Dom Zdravlja Drniš, Općina	H						Riješeni	Nema	1.500.000
PROJEKT 2.1.1.4: <i>Rekonstrukcija i unapređenje sportskog centra Borovište</i>	Unešić	Općina, OŠ J. Gotovac, NK Zagora	H						U procesu	Nema	7.500.000
PROJEKT 2.1.1.5: <i>Izgradnja dječjih igrališta</i>	Cijela općina	Općina	H						Neriješeni	Nema	50.000
PROJEKT 2.1.1.6: <i>Rekonstrukcija i energetska učinkovitost OŠ Jakov Gotovac te opremanje vrtića</i>	Općina	OŠ J. Gotovac, Općina	H						U procesu	Nema	1.000.000
PROJEKT 2.1.1.7: <i>Uređenje boćarskih terena i sadržaja</i>	Cijela općina	Općina, privatne inicijative	H						Neriješeni	Nema	30.000
PROJEKT 2.1.1.8: <i>Uređenje i opremanje sportskih i kulturnih sadržaja-sportski centar Mirlović Zagora</i>	Mirlović Zagora	Općina, KUU, Zvona Zagore, MNK Mirlović Zagora	H						Riješeni	Nema	200.000

PROJEKT 2.1.1.9: <i>Prenamjena korištenja i namjene starih škola i napuštenih objekata u kulturne, turističke i poduzetničke svrhe</i>	Cijela općina	Općina, Županija, Udruge, KUD-ovi, privatne inicijative	H							Neriješeni	Nema	3.000.000
MJERA 2.1.2: Renoviranje i izgradnja objekata za osobe u nepovoljnom položaju												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H /S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015.	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.1.2.1: <i>Izgradnja doma za starije i nemoćne</i>	Unešić/stara škola	Župa sv. Jure, Općina, JPP	H							Riješeni	Nema	10.000.000
MJERA 2.1.3: Integracija osoba u nepovoljnom položaju												
MJERA 2.1.4: Poticanje razvoja kulturnih, sportskih, rekreativnih i zabavnih programa												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H /S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.1.4.1: <i>Organizacija kulturnog ljeta</i>	Cijela Općina	Općina, Udruge, KUD-ovi	S							/	/	1.200.000
MJERA 2.1.5: Donošenje programa koji će omogućiti korištenje kulturne baštine u funkciji razvoja lokalne zajednice												

MJERA 2.1.6: Izgradnja i uređenje ostalih javnih površina (trgova, parkova i sl.)

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H /S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.1.6.1: <i>Ulaganja u javne zelene površine</i>	Unešić	Općina	H							Neriješeni	Nema	200.000
PROJEKT 2.1.6.2: <i>Rekonstrukcija i valorizacija trga te izgradnja parkinga</i>	Unešić	Općina	H							Neriješeni	Nema	2.000.000
PROJEKT 2.1.6.2: <i>Rekonstrukcija groblja i izgradnja mrtvačnice</i>	Unešić	Općina, Župa Sv. Jure	H							Riješeni	Kompletna	800.000
PROJEKT 2.1.6.3: <i>Rekonstrukcija groblja i izgradnja mrtvačnice</i>	Cijela općina	Općina, Župe	H							Riješeni	Nema	700.000

MJERA 2.1.7: Poboljšanje stanja javnog, linijskog prijevoza

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H /S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.1.7.1: <i>Unapređenje sustava javnog prijevoza, stajališta, autobusa, sufinanciranje linija</i>	Cijela Općina	AT Šibenik, Promet Split, Općina								/	Nema	150.000

MJERA 2.1.8: Donošenje programa sufinanciranja studenata i učenika

PRIORITET 2.2: <i>Jačanje organizacije i suradnje organizacija civilnog društva (OCD) te unapređenje programa socijalne politike</i>
MJERA 2.2.1: Potpore djelovanju, osposobljavanju i transparentnosti rada lokalnih udruga.
MJERA 2.2.2: Razvoj partnerstva između javnog, civilnog i gospodarskog sektora
MJERA 2.2.3: Donošenje i provedba programa zaštite i društvene uključenosti marginaliziranih društvenih skupina
MJERA 2.2.4: Omogućavanje i poticanje uključivanja OCD u izradu i provedbu razvojnih programa
PRIORITET 2.3: <i>Razvoj kvalitetnog cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja te usklađivanje razvoja ljudskih potencijala s potrebama gospodarstva</i>
MJERA 2.3.1. Provedba programa obrazovanja za bolju zapošljivost i uključenost
MJERA 2.3.2. Poticanje razvoja cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja
MJERA 2.3.3: Zaustavljanje odljeva radno aktivnog stanovništva provođenjem mjera aktive politike zapošljavanja
PRIORITET 2.4: <i>Osnažiti kapacitete Općine te izgraditi prepoznatljivost na tržištu</i>
MJERA 2.4.1: Razvoj identiteta Općine
MJERA 2.4.2: Jačanje ljudskih potencijala Općine

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/ S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.4.2: <i>Stvaranje tima za pripremu i provedbu projekata</i>		Općina	S							/	/	15.000
MJERA 2.4.3: Izrada relevantnih strateških dokumenata, studija i dokumentacije												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/ S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.4.3.1: <i>Izmjena prostornog plana</i>		Općina	S							/	/	200.000

PROJEKT 2.4.3.2: <i>Izrada strategije razvoja poljoprivrede</i>		Općina	S							/	/	70.000
PROJEKT 2.4.3.3: <i>Izrada strategije razvoja turizma</i>		Općina	S							/	/	90.000
PROJEKT 2.4.3.4: <i>Izrada Koncepta za definiranje namjene poslovnih zona</i>		Općina	S							/	/	100.000
MJERA 2.4.4: Promidžba općine pomoću stvorenih brendova koji zajedno stvaraju jedinstveni identitet područja												
MJERA 2.4.5: Jačanje sudjelovanja i angažmana svih građana u pripremi i provedbi Strategije razvoja												
MJERA 2.4.6: Kontinuirano upoznavanje stanovnika Općine o provedbi i rezultatima rada Općine												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/ S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektne dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.4.6.1: <i>Izrada web stranice Općine</i>		Općina	S							/	/	20.000
MJERA 2.4.7: Uređivanje imovinsko-pravnih odnosa nad nekretninama u posjedu /suvlasništvu Općine te podrška rješavanju imovinsko-pravnih odnosa na području cijele općine.												
MJERA 2.4.8: Osnivanje i izgradnja objekata ustanova s ciljem osnaživanja kapaciteta Općine												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/ S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektne dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 2.4.8.1: <i>Turistički informativni centar</i>	Unešić	Općina								Neriješeni	Nema	500.000
PRIORITET 2.5: <i>Pronatalitetna politika i zadržavanje lokalnog stanovništva</i>												

MJERA 2.5.1: Donošenje programa i aktivnosti pronatalitetne i migracijske politike

MJERA 2.5.2: Aktivnosti zadržavanja lokalnog stanovništva

CILJ 3: Razvoj održivog i konkurentnog gospodarskog okruženja

PRIORITET 3.1: Izgradnja poduzetničke infrastrukture te unapređenje poduzetničkog okruženja

MJERA 3.1.1: Razvoj poslovnih zona

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 3.1.1.1: Izrada projektne dokumentacije poslovnih zona (UPU, DPU..)	Cera	Općina	S							Neriješeni	Nema	500.000
PROJEKT 3.1.1.2: Izrada projektne dokumentacije poslovnih zona (UPU, DPU..)	Mirlović Zagora	Općina	S							Neriješeni	Nema	500.000
PROJEKT 3.1.1.3: Izrada projektne dokumentacije poslovnih zona (UPU, DPU..)	Nevest	Općina	S							Neriješeni	Nema	500.000
PROJEKT 3.1.1.4: Izrada projektne dokumentacije poslovnih zona (UPU, DPU..)	Unešić	Općina	S							Neriješeni	Nema	500.000

PROJEKT 3.1.1.5: <i>Izgradnja poduzetničke zone</i>	Unešić	Općina	H							Neriješeni	Nema	7.000.000
MJERA 3.1.2: Potpora razvoju i djelovanju poduzetničkih centara i inkubatora												
MJERA 3.1.3: Sustavna edukacija i trening poduzetnika.												
MJERA 3.1.4: Stavljanje u funkciju poduzetništva zemljišta i objekata u državnom vlasništvu												
MJERA 3.1.5: Provođenje edukacija o mogućnostima financiranja iz eksternih izvora (nacionalni i EU fondovi)												
MJERA 3.1.6: Poticanje primjene znanja, inovacija i novih tehnologija u gospodarstvu												
MJERA 3.1.7: Usklađenje katastarskih izmjera												
MJERA 3.1.8: Promoviranje samozapošljavanja na području općine s osobitim naglaskom na poljoprivredu i turizam												
PRIORITET 3.2: <i>Razvoj i unapređenje tradicionalne poljoprivrede te inovativnih metoda, novih znanja i tehnologija u poljoprivredi</i>												
MJERA 3.2.1: Unapređenje uvjeta za poljoprivrednu proizvodnju												
MJERA 3.2.2: Poticanje osnivanja poljoprivrednih zadruga												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dok.	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 3.2.2.1: <i>Poticanje proizvođačkih organizacija</i>	Cijela općina	Općina, LAG, Udruga proizvođača	S							/	/	70.000
MJERA 3.2.3: Poticanje i uvođenje profitabilnijih načina proizvodnje i podizanje produktivnosti												
MJERA 3.2.4: Razvoj, promocija i edukacija o ekološki i okolišno održivoj poljoprivredi (stočarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo, ljekovito bilje, proizvodnja i prerada hrane i pića)												

MJERA 3.2.5: Edukacija o poljoprivredi te mogućnostima financiranja iz EU i nacionalnih fondova

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 3.2.5.1: <i>Edukacija i povezivanje poduzetnika i poljoprivrednika na području Općine</i>	Cijela općina	Općina, LAG, Udruga proizvođača	S							/	/	100.000

MJERA 3.2.6: Poticanje proizvodnje, prerade, trženja i promocije poljoprivrednih proizvoda

MJERA 3.2.7: Omogućavanje i poticanje zajedničkog nastupa poljoprivrednika na tržištu te njihovo zajedničko povezivanje s akterima u turizmu radi stvaranja jedinstvene turističke ponude.

MJERA 3.2.8: Potpora i poticanje certificiranja, zaštite i standardizacije autohtonih poljoprivrednih proizvoda

PRIORITET 3.3: Razvoj selektivnih oblika turizma s naglaskom na ruralni turizam**MJERA 3.3.1: Formiranje turističke zone**

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 3.3.1: <i>Projektna dokumentacija turističke zone</i>	Koprno	Općina /JPP/Privatni investitori	S							Neriješeni	Nepotpuna	100.000
PROJEKT 3.3.2: <i>Projektna dokumentacija turističke zone</i>	Podumci	Općina								Neriješeni	Ne postoji	700.000

MJERA 3.3.2: Izgradnja/nadogradnja, prestrukturiranje te unaprjeđenje osnovne turističke infrastrukture.

MJERA 3.3.3: Unapređenje i diversifikacija turističke ponude popratnim turističkim i ugostiteljskim sadržajima i događajima.

MJERA 3.3.4: Usvajanje plana razvoja turizma temeljenog na konceptu održivog razvoja

MJERA 3.3.5: Stvaranje i promoviranje turističkog identiteta

MJERA 3.3.6: Ulaganje u razvoj i unapređenje agro, gastro, ciklo, sportskog, zdravstvenog, avanturističkog, robinzonskog, vjerskog, kulturnog i drugih selektivnih oblika turizma

MJERA 3.3.7: Poticanje stvaranja i plasmana izvornih suvenira i ostalih tradicionalnih proizvoda

MJERA 3.3.8: Postavljanje dodatne turističke signalizacije

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektna dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 3.3.8.1: <i>Postavljanje turističke signalizacije</i>	Cijela općina	Općina	H							/	Nema	1.000.000

PRIORITET 3.4: *Povećanje konkurentnosti poduzetništva i obrtništva*

MJERA 3.4.1: Razvoj poduzetništva i obrtništva, s naglaskom na malo i srednje poduzetništvo

MJERA 3.4.2: Razvoj start-up-ova

MJERA 3.4.3: Razvoj inovativnog poduzetništva i obrtništva

CILJ 4: *Zaštita, obnova i vrednovanje bogatstva prirodne i kulturne baštine*

PRIORITET 4.1: *Sustavno unapređivanje stanja okoliša te valorizacija prirodnih dobara.*

MJERA 4.1.1: Obnova, uređenje i zaštita prirodne baštine i okoliša

MJERA 4.1.2: Unapređenje sustava upravljanja zaštićenim područjima

MJERA 4.1.3: Provedba mjera za zaštitu, povećanje kvalitete i unaprjeđenje sustava praćenja kakvoće okoliša (voda, tlo, zrak)

MJERA 4.1.4: Očuvanje i održivo korištenje prirodne baštine i biološke raznolikosti

MJERA 4.1.5: Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja prirodne baštine putem organiziranih edukacija

MJERA 4.1.6: Jačanje promocije prirodne baštine općine

PRIORITET 4.2: *Sustavno očuvanje, promocija i valorizacija materijalne i nematerijalne kulturne baštine.*

MJERA 4.2.1: Izgradnja i uređenje infrastrukture u kulturi, kulturnih programa i poboljšanje koordinacije između kulturnih institucija

	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/ S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektne dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 4.2.1.1: <i>Valorizacija naslijeđa Jakova Gotovca</i>	Cijela Općina	Općina, Udruga, KUD-ovi								/	/	2.000.000
PROJEKT 4.2.1.2: <i>Turistička valorizacija i istraživanje lokaliteta iz prapovijesti</i>	Cijela Općina	Općina, konzervato rski zavod, Gradski muzej Drniš								Neriješeno	Nema	7.000.000
MJERA 4.2.2: Revitalizacija, očuvanje i vrednovanje običaja, tradicije i tradicijskih zanata												
	Lokacija/ zemljišna čestica	Nositelj projekta	H/ S	Vremenski period						Imovinsko- pravni odnosi	Status/ projektne dokumentacija	Predviđeni iznos
				2015	2016	2017	2018	2019	2020			
PROJEKT 4.2.2.1: Tematska valorizacija-Nakića svatovi- Vijanjac	Vinovo Gornje	Općina, udruge								Neriješeno	Nema	150.000
MJERA 4.2.3: Podizanje svijesti stanovništva o potrebi održivog korištenja kulturne baštine putem organiziranih edukacija.												
MJERA 4.2.4: Objedinjavanje kulturne i prirodne ponude općine kako bi se promovirao identitet i autohtonost područja												

5. MJERE ZAŠTITE OKOLIŠA

Temeljem postupka Strateške studije utjecaja na okoliš Strateškog razvojnog programa Općine Unešić za razdoblje 2015. – 2020.⁶ definirane su mjere zaštite okoliša koje je potrebno poštivati prilikom realizacije mjera Strateškog razvojnog programa Općine Unešić za razdoblje 2015. – 2020. koje se navode u nastavku.

Mjera	Utjecaj	Okolišna tema na koju mjera utječe	Mjera zaštite okoliša
Mjera 1.4.2: Izgradnja infrastrukture obnovljivih izvora energije	Projektna dokumentacija za Projekt 1.4.2.1. još uvijek je u pripremi i u Programu nije definiran planirani tip hibridne javne rasvjete, a obzirom da hibridna rasvjeta na principu „sunce – vjetar“ uključuje i implementaciju malih vjetroturbina na rasvjetne stupove, provedbom ove mjere mogući su negativni utjecaji na bioraznolikost područja koji su posljedica ugroze ptica, šišmiša i kukaca nastale radom vjetroturbina. Detaljan opis utjecaja nalazi se u poglavlju 7.2.2. Priroda.	Priroda	Javnu rasvjetu potrebno je unaprijediti tehnologijom koja značajno ne ugrožava faunu ptica, šišmiša i kukaca. U daljnjim fazama razvoja projekta unapređenja javne rasvjete potrebno je procijeniti mogući utjecaj na bioraznolikost općine Unešić i ciljne vrste ekološke mreže HR2000132 Područje oko špilje Škarin Samograd i HR1000026 Krka i okolni plato. Shodno opisanim utjecajima u poglavlju 7.2.2 Priroda i činjenici da trenutno ne postoje relevantna istraživanja o razlici utjecaja na bioraznolikost malih vjetroturbina s horizontalnom i vertikalnom osi, predlaže se izgradnja javne rasvjete koja bi iskorištavala samo energiju sunca.
Mjera 2.1.1: Renoviranje i izgradnja i opremanje objekata za odgoj, obrazovanje, kulturu, zdravstvo, sport, rekreaciju te ostale društvene aktivnosti	Prenamjena korištenja starih škola i napuštenih objekata u kulturne, turističke i poduzetničke svrhe može negativno utjecati na očuvanje kulturne baštine ukoliko se prenamjenom naruši vrijednost kulturnih dobara. Detaljan opis utjecaja nalazi se u poglavlju 7.2.5. Kulturna baština.	Kulturna baština	Obzirom da u Projektu 2.1.1.9. nije točno definirano koji objekti se planiraju prenamijeniti, prije realizacije Projekta 2.1.1.9. nositelj projekta dužan je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Šibeniku.
Mjera 2.1.6: Izgradnja i uređenje ostalih javnih površina (trgova, parkova i sl.)	Ukoliko se predviđenim uređenjem javnih zelenih površina naruše krajobrazne vrijednosti unešićkog područja došlo bi do negativnog utjecaja na	Priroda	Uređenje javnih zelenih površina provoditi uz korištenje elemenata prirodnog i/ili kulturnog krajobraza te u što većoj mjeri koristiti biljni

⁶ Izrađivač: IRES EKOLOGIJA d.o.o. za zaštitu prirode i okoliša, Prilaz baruna Filipovića 21, 10000 Zagreb

Mjera	Utjecaj	Okolišna tema na koju mjera utječe	Mjera zaštite okoliša
	okolišnu temu priroda. Detaljan opis utjecaja nalazi se u poglavlju 7.2.2. Priroda.		materijal karakterističan za područje Dalmatinske zagore.
	Do negativnih utjecaja na kulturnu baštinu može doći realizacijom Projekta 2.1.6.4. ukoliko se tijekom izvođenja planiranih rekonstrukcija i izgradnji naruši vrijednost zaštićenih kulturnih dobara. Detaljan opis utjecaja nalazi se u poglavlju 7.2.5. Kulturna baština.	Kulturna baština	Programom nije definirano na koja pojedinačna groblja i lokacije izgradnje planiranih mrtvačnica se odnosi Projekt 2.1.6.4. Ukoliko se planirani zahvati predviđeni Projektom 2.1.6.4. nalaze u blizini evidentiranih ili registriranih nepokretnih kulturnih dobara potrebno je konzultirati se s Konzervatorskim odjelom u Šibeniku prije bilo kakvih intervencija u prostoru.

POPIS TABLICA

Tablica br. 1: <i>Odjeli i stručne kvalifikacije/radna mjesta zaposlenika u općini Unešić</i>	5
Tablica br. 2: <i>Ostvareni prihodi i primici Proračuna Općine Unešić za razdoblje od 2010.-2014.</i>	6
Tablica br. 3: <i>Ostvareni rashodi i izdaci Proračuna Općine Unešić za razdoblje od 2010.-2014.</i>	8
Tablica br. 4: <i>Rezultati Općine</i>	10
Tablica br. 5: <i>Proračunski prihodi po stanovniku i usporedba s prosjecima na razini Županije i regije</i> 10	
Tablica br. 6: <i>Prikaz dugotrajne imovine u vlasništvu Općine</i>	11
Tablica br. 7: <i>Udjeli vlasništva Općine Unešić u organizacijama</i>	11
Tablica br. 8: <i>Naseljenost u Šibensko-kninskoj županiji</i>	11
Tablica br. 9: <i>Naseljenost u općini Unešić</i>	11
Tablica br. 10: <i>Stanovništvo prema naseljima i spolu, popis 2011.</i>	12
Tablica br. 11: <i>Stanovništvo prema starosti i spolu, popis stanovništva 2011.</i>	13
Tablica br. 12: <i>Demografski podaci na području Šibensko-kninske županije u razdoblju 2005.-2013.</i> .	14
Tablica br. 13: <i>Kretanje broja stanovnika drniškog kraja 1971.- 2011. godine</i>	14
Tablica br. 14: <i>Stanovništvo prema migracijskim obilježjima i spolu, popis 2011.</i>	15
Tablica br. 15: <i>Stanovništvo prema narodnosti, popis 2011.</i>	16
Tablica br. 16: <i>Vjerska struktura stanovnika općine Unešić, popis 2011.</i>	16
Tablica br. 17: <i>Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu, popis 2011</i>	16
Tablica br. 18: <i>Broj kućanstava i broj članova kućanstva, popis 2011.</i>	17
Tablica br. 19: <i>Radno sposobno stanovništvo Općine i Županije, popis 2011.</i>	17
Tablica br. 20: <i>Struktura zaposlenih općine Unešić, popis 2011.</i>	18
Tablica br. 21: <i>Nezaposlenost na razini općine Unešić i na razini Šibensko-kninske županije</i>	20
Tablica br. 22: <i>Top 5 poduzeća registriranih na području Općine Unešić prema broju zaposlenih</i>	22
Tablica br. 23: <i>Top 5 poduzeća registriranih na području Općine prema ostvarenoj dobiti u 2014.</i>	22
Tablica br. 24: <i>Popis aktivnih udruga na području općine Unešić</i>	23
Tablica br. 25: <i>Popis aktivnih zadruga na području općine Unešić</i>	23
Tablica br. 26: <i>Vrste uporabe zemljišta u Općini prema podacima ARKOD sustava (08.09.2015.)</i>	25
Tablica br. 27: <i>Prikaz zatražene potpore od strane gospodarstava u Općini Unešić</i>	26
Tablica br. 28: <i>Broj životinja na gospodarstvima u Općini u razdoblju od 2011-2015.</i>	26
Tablica br. 29: <i>Broj zaklanih životinja uzgojenih na gospodarstvima u općini Unešić</i>	29
Tablica br. 30: <i>Dolasci i noćenja turista na području Grada Drniša 2010.-2014.</i>	38
Tablica br. 31: <i>Struktura smještajnih kapaciteta na području TZ Drniš</i>	39
Tablica br. 32: <i>Građevinska područja određena prostornim planom</i>	40
Tablica br. 33: <i>Smještaj gospodarskih zona na području općine Unešić</i>	40
Tablica br. 34: <i>Izgrađeni telekomunikacijski kapaciteti i njihova iskorištenost</i>	46
Tablica br. 35: <i>Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji, kraj školske godine 2012./2013.</i>	47
Tablica br. 36: <i>Popis arheoloških lokaliteta Općine Unešić</i>	48
Tablica br. 37: <i>Popis nepokretnih kulturnih dobara Općine Unešić</i>	49

POPIS GRAFIKONA

Grafikon br. 1: Ukupni prihodi i primici općine Unešić od 2010.-2014.	7
Grafikon br. 2: Ukupni rashodi i izdatci općine Unešić od 2010.-2014.	8
Grafikon br. 3: Kretanje broja stanovnika u općini Unešić u razdoblju od 1971.- 2011.	15
Grafikon br. 4: Zaposleni prema zanimanju u općini Unešić	18
Grafikon br. 5: Zaposleni prema zanimanju u općini Unešić	19
Grafikon br. 6: Trend kretanja životinja i gospodarstava u vremenskom razdoblju od 2011.-2015.	26
Grafikon br. 7: Dolasci i noćenja turista na području Grada Drniša 2010.-2014.	38

POPIS SLIKA

Slika br. 1: Općina Unešić	3	
Slika br. 2: Kartografski prikaz područja Općine Unešić	4	
Slika br. 3: Dalmatinska pramenka	Slika br. 4: Hrvatska šarena koza.....	28
Slika br. 4: Presadnice smilja spremne za sadnju	29	
Slika br. 5: Proizvođač pršuta u prepoznatljivoj narodnoj nošnji	33	
Slika br. 6: Suveniri s motivom drniškog pršuta, izradila Milanka Pranić.....	33	
Slika br. 7: Prikaz sušare sa sušenim svinjskim butovima	33	
Slika br. 8: Sir iz mješine	Slika br. 9: Mješine pune mrvljenog sira	35
Slika br. 10: Znak za hrvatski eko proizvod	36	
Slika br. 11: Infrastrukturni sustavi/ energetske sustavi	45	
Slika br. 12: Dostupnost širokopojasnog pristupa	47	
Slika br. 13: Crkva sv. Jurja na groblju	50	
Slika br. 14: Bunar Vijanjac – Vinovo Gornje	51	
Slika br. 15: Grb NK Zagora	53	

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

*Ulaganje u izradu dokumenta: „Strateški razvojni program Općine Unešić za razdoblje
2015. – 2020.“*

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja